

GAVALLÉR LAJOS

Micske a helynevek tükrében

**Nagyvárad
2007**

Partiumi füzetek

48

Gavallér Lajos

MICSKE A HELYNEVEK TÜKRÉBEN

Gavallér Lajos

MICSKE
A
HELYNEVEK TÜKRÉBEN

Kiadja
a Partiumi és Bánsági Múemlékvédő és Emlékhely Társaság,
a Királyhágómelléki Református Egyházkerület
és a Nagyváradi Római Katolikus Püspökség

A sorozatot szerkeszti:

Dukrét Géza

Szövegkorrektúra:

Mihálka Magdolna

Számítógépes szedés:

Fărcaș-Balogh Piroska

Számítógépes tördelés:

Tóth Anna-Mária

Fényképek:

Gavallér Csenge

H. Szabó Zoltán

Készült
a Bihar Megyei Tanács,
a Micskei Református Egyházközség
és az RMDSZ Bihar Megyei Szervezete
támogatásával

MICSKE A HELYNEVEK TÜKRÉBEN

Bevezetés

Micskei szolgálatom kezdetétől (1996) foglalkoztattak a falu helynevei. Ettől kezdve gyűjtöttem az erre vonatkozó adatokat levéltárakból, egyházi iratokból, a település határát jól ismerő helybeliektől. Sokszor könyvek, iratok sokaságát kellett átböngészniem, hogy egy-egy újabb adatra bukkanjak. Néhány hasonló témával foglalkozó dolgot, könyvet is elolvastam, de ezek csak a helynevek felsorolásával és azok jelentésének magyarázatával foglalkoztak.

Gyűjtötésem eredménye ez a kötet, melyben a helynevek felsorolását az utcákkal kezdem kialakulásuk sorrendjében. Ezt követik a beltelekben levő helynevek.

A kültelek helyneveinél az 1889-es kataszteri térképet vettem irányadónak, mely tizenhét nagy határrészt jelöl. Ezek közül kettőnek a nevét (Nyáras és Tekenős) a helybeliek már nem használják. A kataszteri térkép e határrészeken belül jelzi még néhány dűlőnek az elnevezését. Egy-egy határrész leírása után részletesen felsorolom a rajta levő dűlőket. Az utóbbi évtizedekben, főként tulajdonosaikról elnevezett területeket nem említem. Mindegyiknél jelzem, ha van adat rá, hogy mikor említik először az ismert iratok és kinek volt földje azon a területen a 18. században. Közlöm a hozzájuk fűződő mondákat, a területen levő forrásokat, egykori tanyákat és a feltárt régészeti leleteket.

A régi határnevek zöme a Baranyi család 1756-os és 1795-ös összeírásaiban olvasható, illetve az egykori adománylevelekben.

A családnevekre vonatkozó első bővebb micskei névsor az 1686-ban kelt bordézsmajegyzéke. A 18. század elejétől kezdve az egyházi anyakönyvek és az évenkénti összeírások bőséges anyagot szolgáltatnak a helybeli családnevekre.

Az állatnevek összegyűjtésében legfőbb segítők a gyermekek voltak.

Köszönetemet fejezem ki mindazoknak a micskeieknek, elsősorban K. Kovács Sándornak és id. Hajdú Istvánnak, akik segítségemre voltak e könyv megírásában. A helynevek jelentésének magyarázatában Borbély Gábor segített, a régészeti leletekre vonatkozó adatokat Emődi János bocsátotta rendelkezésemre.

A SZERZŐ

UTCÁK

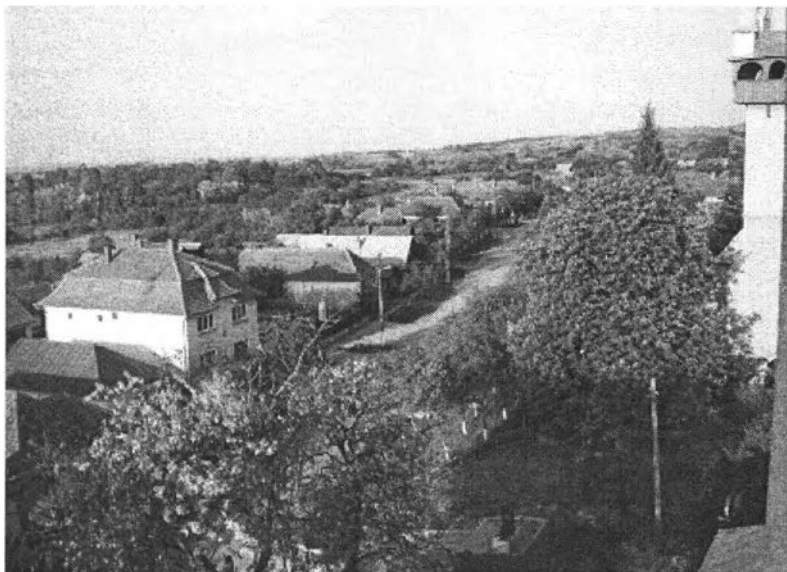
Felszeg

Kialakulása a középkorra tehető.

Az 1782–1785 között kiadott katonai térkép szerint, két szakaszát kivéve, teljesen lakott. Ekkor a jobb oldalon 18, a bal oldalon 19 ház van. Egy évszázad múlva, 1889-ben a bal oldalon levő házak száma 26, a jobb oldalon pedig 41.

A Felszeg Demjén-kerti részén évszázadokon át csak a várkastély állt a hozzátartozó melléképületekkel. A második világháború után községi tulajdonba került, s a helyi előljáróság 1952-ben nyolc családnak osztott ki háztelket.

A Felszeg másik új települési helye a Nagykúttól a Kenderlázig terjedő rész, amely az 1700-as évek végén még szántóföld, szőlős, illetve fával borított terület. Az 1800-as években népesült be az utca bal oldala.

Alszeg

A Felszeg benépesülése után a falu a mai Nagyvárad–Margitta országút felé terjeszkedik. A mai Újülés utcáig a 16–17. században népesült be. 1680-ban itt volt a falu vége, és a település temetője.

Az 1780-as évekig az utca a mai orvosi rendelőig terjedt. Ekkor az országút felé haladva 17 ház van a jobb és 11 a bal oldalon.

Az utca országútig tartó szakasza csak a 20. században vált lakottá. Addig szántóterület volt.

A jobb oldalon levő Görböc oldalon, mely az Új telep elnevezést kapta, 1921-ben épült fel az első ház és 1930-ban is még csak négy család lakja. 1947-től kezdve, amikor a helybeliek megvásárolják az addig zsidó tulajdonban levő beltelkeket, népesedik be az Alszeg eme része.

A jobb oldal utolsó szakasza, az új telepről az országútig terjedő rész 1921-ig községi tulajdonban volt. Az 1921-es földreformot követően a községi előljárásság 10 ár nagyságú telkeket osztott ki a házzal nem rendelkező családoknak, akik ezen az Új sornak nevezett

részen építik fel házaikat. Ezzel egyidőben alakult ki a vele párhuzamos Új sor II. utca.

A bal oldali kismezői szakasza az 1750-es évektől a Baranyi család tulajdona. Az 1920-as években Baranyi László ezredes eladta ezt a területet. Jelentős részét Földvári Dezső zsidó kereskedő és gazdálkodó vásárolta meg, aki 1936-ban micskei és vámoslázi családoknak adta el. Az 1950-es évekig egyetlen ház van ezen az oldalon. Az 1960-as években nyeri el a mai arculatát..

Kis utca

Elnevezése egykori rövidségére utal.

A Felszeg és az Alszeg után sorrendben Micske harmadik utcája. Kialakulása a 17. századra tehető.

Az 1780-as években kiadott katonai térkép szerint az utca az emelkedőig lakott. Ekkor a jobb oldalon nyolc ház volt, a bal oldalon pedig hét. A házak után az utca bal oldala szőlővel beültetett terület, a jobb oldala pedig szántóföld.

Az 1889-es kataszteri térkép az utca jobb oldalán 24 házat jelöl, a bal oldalon pedig 29-et.

A Kis utca vége, a Zaboskert az 1930-as években népesült be, míg a másik oldalon Kelemen Lászlótól kezdve 1952-től épültek meg a jelenlegi hajlékok.

Zaboskert

A Kis utca része. Az itt termelt gabonanövényről kapta nevét, Zabos családnév nem fordul elő az anyakönyvekben. Kiterjedése 7 ha.

Az 1780-as években a katonai térkép szerint szőlővel beültetett terület. Az 1889-es kataszteri térkép egy épületet jelöl. Tudjuk, hogy 1908-ban Farkas József lakik itt. Ennek fia, Mihály adta el a terület egy részét az 1930-as években a vámoslázi ortodox papnak, aki az addigi szántóterületet almafával ültette be. A bécsi döntés után a

román pap Dél-Erdélybe menekült, s elcserélte a Zaboskertet egy onnan ide menekülő emberrel, Kis István Bálinttal.

A Zaboskert az 1930-as években népesült be.

Burgundia

Mély fekvésű rész, nyugat felé kiszélesedő utcával.

Magyar Értelmező Kéziszótár szerint a burgundia szónak hármas jelentése van. Jelenti a rézgálic szódás oldatát, mint permetezőszert, francia eredetű szőlőt, valamint takarmányrépát.

Bél Mátyás 1726-ban járt Biharban, s kéziratban fennmaradt műve, Bihar megye leírása, 1978-ban jelent meg nyomtatásban. Ebben felsorolja a vármegyénkben termesztett szőlőfajtákat, de a burgundi nem szerepel közöttük, ugyanakkor a filoxéra pusztítása előtt a szőlőt nem permetezték. Nem köthető e falurész elnevezése a takarmányrépához, illetve annak nemesebb fajtájához, a cukorrépához sem, melynek első neve a magyar nyelvben burgundi répa volt. Magyarországon először 1780-ban kezdték meg a

répacukor gyártását francia példa nyomán, a micskei Burgundia kialakulása ettől jóval korábbi.

Szabó T. Attila Nyelv és múlt című művében a Burg, Burga, Burgundia szavak hármas jelentését adja: várat, völgykatlant és a germán burgundoktól lakott franciaországi tartományt, Burgundiát jelenti.

A debreceni Burgundia utca a Burgundiából származó, s ott ideiglenesen vagy véglegesen letelepedett mesteremberekről kapta nevét. Nem kizárható ez Micske esetében sem. Valószínűbb azonban, hogy településünk utcája a völgykatlan nevet hordozza magában, hisz nemesi kúria volt ezen a helyen, de vár nem.

Az 1782–85 között kiadott katonai térkép szerint Burgundia északi oldala lakott, ugyanakkor a déli oldalán még kevés ház van. A szájhagyomány szerint ez az oldal az 1848–49-es szabadságharc után népesült be. Az 1848-as áprilisi törvények felszabadították, szabad tulajdonosokká tették a régi úrbéres jobbágyokat. A maradványföldek és irtások nagy részét állami kárpótlás mellett a paraszt tulajdonának ismerték el és a belterületi kerteket pedig a parasztok által megválthatóknak nyilvánította.

Burgundia mély fekvése nem a legalkalmasabb hely a megtelepedésre. Forrásokban gazdag terület, s az itt felépült házakban is felfakadt a víz.

1912-ben 22 család lakott az utcában. Az 1950-es években az utca déli oldalán 16, az északi oldalán ugyancsak 16 család lakott. Ma 11 házzal kevesebb van Burgundiában.

Zug

A Burgundia keleti része. Elnevezése zárt helyet, legbelső sarkot, szögletet jelent.

A Zugra vonatkozó első adatunk 1739. január 24-ről van, mely szerint e területen épült fel az 1600-as évek második felében a Posgay család kúriája. Ezt „napnyugatról a Köveskút, északról az Uraság Tölgyesei s az Asztagláb” határolják. A nemesi kúriának kocsmája és mézárszéke is volt.

Az 1775-ös összeírásban olvassuk: „itten egy sikátor mégyen a mezőre, melynek végiben van a Zug”.

Az 1889-es kataszteri térkép a Zug bal oldalán hat, a jobb oldalán egy házat jelöl. Az 1960-as években öt család lakott a Zugban, ma négy.

Kútdomb

A Burgundián levő forráskút (Köveskút) feletti domb elnevezése. Az 1889-es kataszteri térkép két házat jelöl e dombon. Az 1950-es években négy család lakja. Ma szántóterület.

Jánó

A templomtól lefelé vezető főutcáról jobbra nyíló kis utcát és annak mély árkát nevezik így. A szájhagyomány szerint a drótostót fia esett bele az árokba, s az apja „Hol vagy Jánó?” szavakkal kereste. Innen kapta elnevezését az utca.

Egy 1739-ben kelt irat említi „Jánó Patakának árokjá”-t. Azonos lehet azzal a sikátorral, melyet az 1775-ös összeírás említ: „Itt egy sikátor megyen a Jó kúthoz”.

Az 1889-es kataszteri térkép öt házat jelöl az utca jobb oldalán. Ma három család lakja.

A Jánó bal oldalán, a Burgundia felőli részén állt 1956-ig a zsidó fürdő épülete.

Újülés

A Fő utcáról a Görböcre vezető utca neve. Elnevezése is jelzi, hogy újabb település.

Kovács József lelkipásztor feljegyzései szerint az utca elején terült el az 1680–1730 között használt református temető. Az 1780-as években készült katonai térkép szerint itt kezdődött a falu. Tehát az Újülés benépesülése az 1800-as évek elején kezdődhetett.

Az 1889-es kataszteri térkép hús házat jelöl az utcában: bal oldalon nyolcat, a jobb oldalon tizenkettőt.

Temető utca

A temetőbe vezető utca elnevezése.

Kovács József feljegyzése szerint a református egyház 1570-ben nyitotta meg a ma is használatos temetőt. Az út jobb oldalán kb. 250 év múlva épülnek fel az első házak. Az 1780-as években készült térkép még fával borított területként ábrázolja.

Első adatunk az itt lakó családkról 1846. október 25-ről van. Ekkor Nagy Sándor eladja itteni házat és az adásvételi szerződésben megjelöli két szomszédját: Faragó Mihályt és Kósa Sándort.

1881. november 1-jén „Szondi Miklósné végrendeletileg az egyházra hagyományozta telkét és házat... a ház adassék a harangozónak”.

1889-ben négy ház van a Temető utcában. A házak száma 1950-ben is ugyanannyi. Jelenleg egy épület áll az utca sarkán, a többit lebontották vagy összeomlott.

Gát

A Magyar Értelmező Kéziszótár szerint e szó jelentése: mesterséges akadály, duzzasztó, víz lefolyását elzáró építmény. Néhány adatközlő szerint kenderáztató hely volt a régmúltban, s erre a célra kialakított gátakról kapta elnevezését.

Ezen a ma is vizenyős területen az 1889-es kataszteri térkép három házat jelöl. 1912-ben két család lakja, az 1940-es években hat. Jelenleg két család lakik a Gáton.

Ehhez a falurészhez a következő családi történet fűződik, melyet két változatban közlök.

Kotlácsik Ágnes (született 1930-ban) szerint dédnagyapja, Barabás Elek tüzér volt a katonaságnál. A Szódoban, a Székely-kút mellett volt az uraság ménese, aki jutalmul ajánlotta fel a Gáton

levő területét annak, aki be tudja törni az egyik lovát. Barabás Elek egy fáról ugrott rá a ló hátára, amely árkon-bokron keresztül egészen Szalárdig vitte.

Szabó Gyula közlése szerint Barabás Elek huszárként szerelt le a katonaságtól. A helybeli uraságnak volt egy hároméves kancája, melyet senki sem tudott betörni. Barabás Elek megkérdezte az uraságot, hogy mit ad, ha betöri a lovát. Az uraság megígérte, hogy kellőképpen megfizeti. Barabás Elek megvárta, míg a ló megszokott helyén, egy fa alatt lepihen s onnan ugrott a ló hátára. A ló Szalárdig vitte: sikerült betörnie. Így került adományként a Gát a Barabás család tulajdonába.

Tény, hogy Barabás Elek 1881-ben szerepel, mint szabadságos katona anyakönyvünkben és a Gáton egymással rokonságban álló családok laktak.

Kenderkút utca

A 20. század elején, a Kenderkút környékén nemcsak cigányok laktak, hanem néhány magyar család is. Lakóhelyüket az anyakönyvek Kenderkút utcának nevezik.

Az 1920-as években a benépesülő Csürkertbe tagolódik be.

Szövetkezet utca

A falu központjától a Burgundiára vezető utca elnevezése. Nevét onnan kapta, hogy az egykori Hangya Szövetkezet épülete mellől indult ki.

Anyakönyveink az 1920-as években Rózsa, az 1930-as években pedig Derék utca néven említik. Eredeti nevét ma már nem használják: Bolt utcának, Bolt sikátornak nevezik.

Az 1889-es kataszteri térkép még nem jelöli.

Az utca jobb oldalán az első világháború után kiosztott telkeken épülnek fel az első házak. Ekkor még csak keskeny lejáró volt a Burgundia felé.

Az utca bal oldala a jegyzői lak kertje volt. Államosítása után azt is kiosztották házhelynek a helybeliek számára.

A jegyző kertje végében volt az ún. pásztorház. Itt lakott a mindenkori csordás, csürhés és pásztor, akik 1–1 hold földet kaptak szolgálataikért, melyet a falubeliek munkáltak meg. A második világháború után Micskén 50–60 koca, 160 tehén és 180 növendékmarha volt. A pásztor fizetsége ekkor bocskorpénz, egy vacsora, 20 liter búza és egy kenyér volt állattartó gazdánként.

A pásztorházat a rendszerváltás után lebontották. A bontási anyag nagy része a szomszéd faluba került, egy részét pedig a kultúrház melletti fedett szín építéséhez használták fel.

Csűrkert

Nevéből uradalmi majorgazdaságra következtethetünk.

Fekete Mihály, a Baranyi család tisztartója 1757-es számadásában többször említi a „Csürös kert”-et, valamint a „mitskei csürös kertben termett virágos kender”.

Az 1780-as években készült katonai térkép szerint e terület teljes egészében szántóföld. A 20. század elején Baranyi Tibor tulajdona, ugyanakkor a szérű helye is. Cséplés után nemcsak a szalma maradt itt, hanem a lakosok a szénájukat is itt tartották.

Az 1920-as évek első felében a helybeliek házhelynek vásárolták meg, s az 1930-as évek elején a két utca benépesült. A margittai bíróság 1930. szeptember 1-jén kelt határozata alapján telekkönyveztetni 44 család részére a telket.

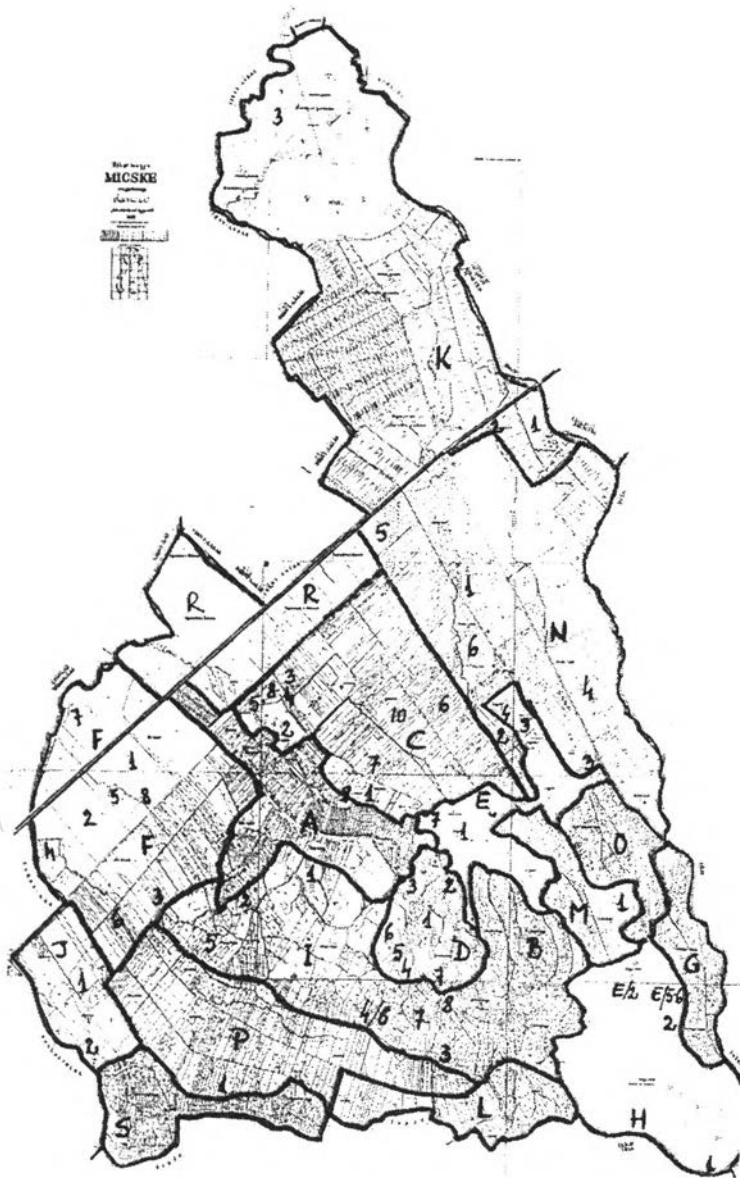
Egyház utca

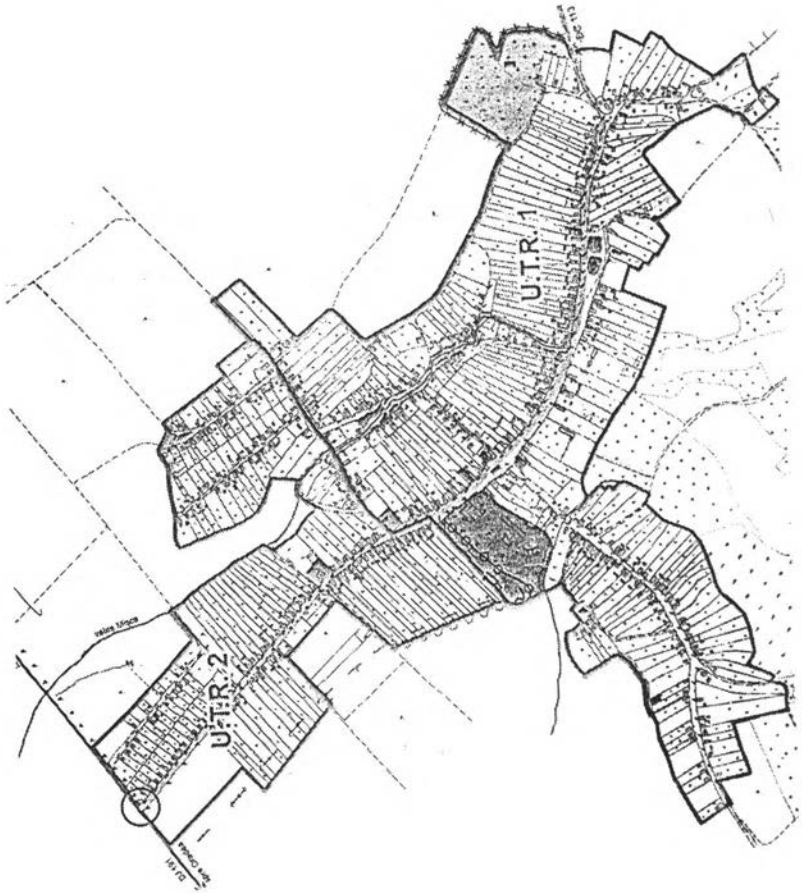
Egyetlen feljegyzésben találkoztam ezzel az utcanévvel. Az Újülésről az Asztaglás felé vezető utca elnevezése, mert egy ház, a Tóth Józsefé található benne.

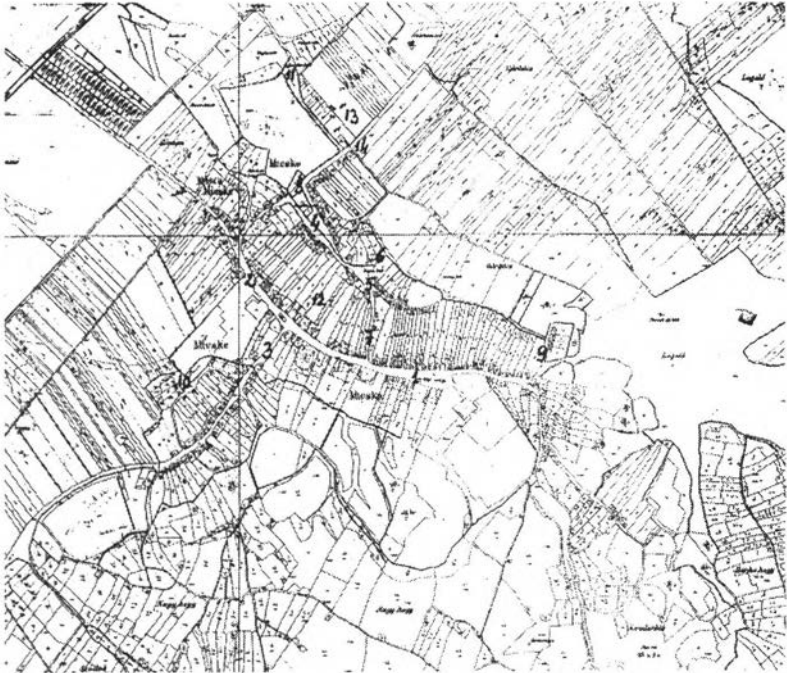
MICSKE
1782-1785

UTCÁK

1. Felszeg	8. Újülés
2. Alszeg	9. Temető utca
3. Kis utca	10. Gát
4. Burgundia	11. Kenderkút utca
5. Zug	12. Szövetkezet utca
6. Kútdomb	13. Csűrkert
7. János	14. Egyház utca

HELYNEVEK A BELTELEKBEN

Anglus kert

Az 1889-es kataszteri térkép pontosan körülhatárolt területként (0,27 ha) jelzi a Burgundián. A helynév ma már ismeretlen a helybeliek számára.

A Magyar Értelmező Kéziszótár szerint az anguluskert = angol kert meghatározása: természetes tájat utánzó, műromokkal díszített, romantikus hatású kert, park.

A telekkönyvi kivonat szerint nemesi birtok, melyet 1906-ban Jakab Bálintné vásárolt meg, majd a Kígyóson (Békés megye) született és Kunágotáról (Csanád megye) Micskére költöző Ricz Ferenc tojáskereskedő tulajdonába került. Ő épített ide házat, melyet 1940-ben Tripó Pál kerékgyártó vásárolt meg.

Az Anglus kert egy része, kiterjedése egykor sokkal nagyobb volt, most Gyurkó István telke.

Bücke

Az iskola kertjétől a Jánóig húzódó völgy elnevezése. Büszke alakban is használják a helybeliek.

Eredetére nézve egyetlen magyarázatot hallottam a faluban, mely szerint a zugi és jánói szegényebb családok csúfneve elbizakodott, fennhéjázó értelemben ragadt rá erre a kis völgyre.

Demjén-kert

Az egykori református leányiskolától az Úr dombjáig terjedő mintegy 50 katasztrális holdból álló terület a múlt század eleji tulajdonosától kapta nevét.

E terület az itt állt várkastély mindenkori tulajdonosához tartozott. Štefan Pascu történész Oláh Miklóstra (1443–1568) hivatkozva, aki megírta Magyarországnak Mohács előtti helyrajzi történelmét, említi, hogy Micskén kisebb erődítmény állt.

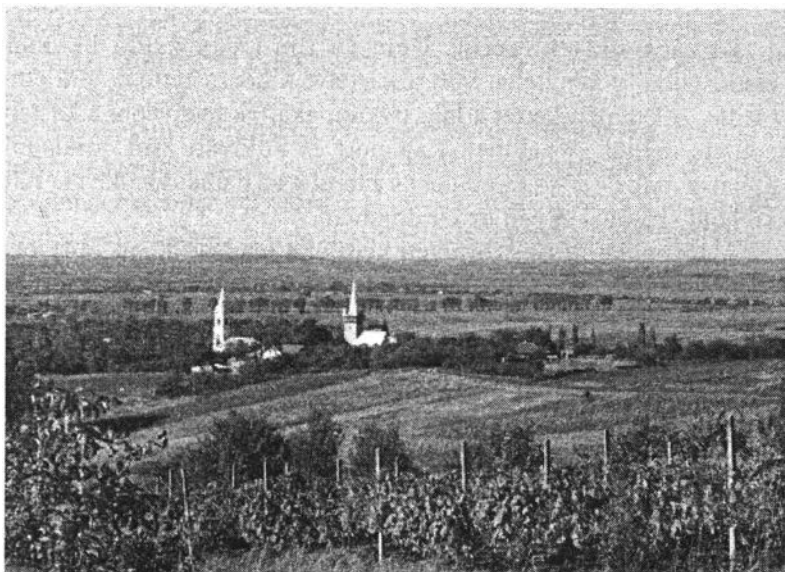
Kovács József lelkipásztor szerint az épületet 1480–1490 között Drágffy Bertalan építette, aki nagy várépítő hírében állt. 1481-ben ő építette fel az erdői várat.

A leírások több esetben is Bocskai István kastélyának nevezik, aki fejedelemsége idején meglátogatta micskei birtokát. Birtokosa volt az itt álló kastélynak többek között Báthori Zsigmond, Báthori Gábor, Bethlen Gábor fejedelmek, Bethlen István, majd Zólyomi Dávid.

A 18. században az épület a hozzá tartozó területtel a Baranyi családé. Ők adták el a Demjén családnak Rozenberszki Gyula katolikus plébános szolgálata idején, aki 1890-ben jött Micskére. A katolikus egyház érdekelegi svábokat akart ide telepíteni. Mivel nem sikerült e területet megszerezni, a svábok a szintai tanyán telepedtek le.

A kert névadójára, a Demjén családra már senki sem emlékezik.

A születési anyakönyvben említetnek először, 1909. október 3-án. Ekkor Demjén Sándor földbirtokos és felesége, Tamás Emma keresztszülei Uri Ágnes leányzó, azaz alkalmi jövedelemből élő személy gyermekének, Ilonának. Ezt követően a terület tulajdono-

saként egyházi irataink Demjén Emilt említik, aki 1911–1921 között minden évben egyháztagjaink névsorában szerepel. Évente igen jelentős összeggel támogatja gyülekezetünket. Egyetlen gyermekének a nevét ismerjük: Ilona 1913. július 5-én született Szatmáron. A németül is beszélő gyermeket apja az 1920–21-es tanévben a micskei református iskolába íratta be.

1921-ben Demjén Emil kocsisa, Libor Pál, kertésze pedig Albert István. Utóbbi felesége, Hajner Erzsébet is a kastélyban szolgált.

Egyetlen tárgyi emlék maradt fenn a Demjén családról: két 55 cm hosszú gyalult deszka, melyet Kis Imre talált 2004-ben házának renoválásakor. Ezeket, valószínűleg katonai bőrönd részei lehettek, a következő német nyelvű pirografált szöveg olvasható:

DEMJÉN LEUTNANT
REIT. ART. DIV. N:3
WIEN
azaz
DEMJÉN HADNAGY
LOVAS TŰZÉRSÉG 3. OSZTAG
BÉCS

Kovács József szerint Demjén Emil egy zsidó banknál eladósodott, s kénytelen volt a kastélyt a hozzá tartozó területtel eladni. A Demjén-kertet a falu lakosai akarták megvenni a kastély épülete nélkül. A helybeli Rapaport és Földvári zsidó családok „kijátszották őket”, s az épület és a terület az ő tulajdonukba került, 16 hold szőlővel együtt az Úr dombján.

A sövénykerítéssel körülvett kertből a magyar állam 1841-ben három holdat kisajátított az épülettel együtt a levanteegyesület számára.

A kert utolsó tulajdonosa az Auschwitzból hazatért Rapaport Béla, akit a román állam pár év múlva Dobrudzsába deportált kulákként.

Ma a Demjén-kert szántóterület.

Micskei szájhagyomány szerint a Demjén-kertben a középkorban utca volt. A hegy felé vezető út bal oldalán az eke mind a mai napig sok tégladarabot forgat ki. Az Úr dombja felőli részén 1912-ben falmaradványt találtak, s több mint 12 szekér téglát ástak ki onnan.

Dögtemető/Döggút

A Tóth-irtás végében levő kút elnevezése.

Az 1960-as évek előtt Tolvaj Imre használta e területet bérbe a községtől. Gondoskodnia kellett arról, hogy mindig legyen egy kiásott gödör, amelybe a gazda elhullott jószágát elföldelhetette.

Az 1960-as években Vidican helybeli állatorvos ásott egy téglával kirakott, mintegy négy m mélységű kutat az elhullott állatok számára. Ez idővel beomlott.

Görbe rét

Mintegy 0,7 ha kiterjedésű rét elnevezése a Felszegen Lakatos Gyula kertje alatt. Pesty Frigyes Bihar megyei helynévtárában gyakran előforduló helynév, mely alakjáról kaphatta elnevezését.

Jégverem

Nagy Mihály és Fekete Pál tisztartók sokszor említik számadásaikban a Baranyi kúria udvarán levő jégvermet, illetve „jégvermes kertet”. A jégnek gyógyító szerepe volt a járványok idején. Említik, hogy a jégveremben tengerit és hordós káposztát is tartanak.

Helynevünk a Hangya Szövetkezet és kocsmá udvarán levő egykori zsúppal fedett pince elnevezése. Ide hordták a falubeliek szekerekkel a Berettyóból a jeget. A pince belsejét pelyvával, szalmával bélelték. A jeget szalmával betakarták nyári tárolásra.

A múlt században a Jégverem jegét a kocsmáros használta italok hűtésére. A Jégveremnek nyoma sincs, de helye ma is őrzi nevét.

Kiserdő

A római katolikus egyház és Jakab József tulajdonában levő gyertyán-, hárs-, és nyárfából álló kiserdő kertjük végében,

A katolikus egyház a Gruden családtól vásárolta meg 1906-ban, Jakab József feleségének szülei pedig a Leelőssy családtól.

Az 1782–1785 között készült térkép nem jelzi, ezt követő telepítés.

Község-tag

Az Alszeg azon részének az elnevezése, melyen az 1921-es földreformnak köszönhetően telkeket osztottak ki a házzal nem rendelkező családoknak. Addig községi szántóföld volt, melyet felesben használtak a falu lakosai, a községet illető terményt az apaállatok etetésére használták.

Ladányi-domb

Ma már alig ismert helynév, egy-egy idősebb micskei használja még: a Felszeg felső szakaszának az elnevezése a kenderlázi betérőig.

Nevét az egykor itt lakó Ladányi családról kapta. Egy 1849-ben kelt egyházi jegyzőkönyv említi Ladányi Mihály nevét. 1856-ban itt lakik Ladányi Sándor és felesége, Takács Julianna.

Piactér

Amikor Mátyás király Micskét mezővárossá nyilvánította, a címmel együtt megkapta a vásártartási jogot is.

Micskén a hagyomány szerint csütörtökön és vasárnap volt piac. Régebben a környező falvak lakosai is ide jártak adni-venni. A piacot az 1970-es években a Kis utca sarkán levő területre költöztették, ahol betonasztalokat állítottak fel. Ma már csak csütörtökön van piac.

A Piactér közepén található az egykori Baranyi csapszék épülete, melyet 1774-ben építettek. Itt várakoztak az 1950-es évekig minden reggel a munkát kereső férfiak, várva, hogy valaki felfogadja őket.

A Piactéren, vagy közelében volt Rapaport Mayer, Bleier Ignátz, Izrael Adolf, Kubola László, Ferenczi Sándor mézszárszéke, a Hangya Szövetkezet üzlete és kocsmája, Rózenfeld Ferenc, Bleier Ignátz, Sajovics Sámuel és Nagy Sándor vegyeskereskedése.

Jelenleg is több kereskedelmi egység van e téren, illetve környékén.

Templomdomb

Elnevezését onnan kapta, hogy itt áll a falu református és római katolikus temploma, ugyanakkor itt volt a település első ismert temetője.

A Templomdomb a 20. század elejéig fűvel borított volt. Ezt követően kezdte mindkét egyház fenyő-, akác-, gesztenye és díszfával beültetni. A katolikus templom előtti akácfaakat 1940 előtt Barabás Imre ültette.

A gyermekek különösképpen a katolikus templom előtti részt nevezik így, amely régen és ma is a környékbeli gyermekek szánkázó és csúszkáló helye.

Tóth-irtás

Az irtás erdők, fák, bokrok eltávolítását jelenti, hogy mezőgazdaságilag művelhető szántóföldet, esetleg rétet nyerjenek. Az

első nagy erdőirtás a 11–13. században zajlott, a második a 18–19. században ment végbe, szórványosan a 20. század elején.

Az ilyen területtel a jobbágy szabadon rendelkezhetett, mint az uraságtól kapott jobbágytelkével. A földesúr csak előre meghatározott időszak után és becsüt követően sajátíthatta ki, amennyiben megfizette a jobbágnak a termővé tétel érdekében kifejtett munkát is. Az irtást általában a földesúr engedélyezte, s ekkor meghatározta feltételeit is. A jobbágynépesség irtásaihoz ragaszkodott s azokat szabadon adhatta, vehette.

Amint neve is jelzi, egykor erdő volt ezen az 1,5 ha-os területen. Az 1800-as években irtották ki az itt levő erdőt, mert az 1780-as években készített térkép még ritkás erdőt jelöl ezen a helyen.

A régi református temető alatti terület tulajdonosa a 19. század végén és a 20. század elején a Tóth család volt.

Vágóhíd

Az orvosi rendelő melletti sikátor végében levő egykori épület és környékének elnevezése. Az épület a kataszteri térkép szerint 1889-ben már meg volt.

Az 1700-as években a Baranyi és Pozsgay családnak volt mészárszéke Micskén. Az 1800-as évekből három mészáros nevét ismerjük: Fress Mihály, Kraccer Antal és Matuskovics Ferdinándét. A századforduló előtt mészárszéke volt falunkban Rapaport Mayernek és Bleier Ignátnak. Az 1920-as években Putnoki Vince és Zima Márton nevét említik az iratok mészárosként. Az 1930-as években három mészárszék volt településünkön: Izrael Adolfé, Kubola Lászlóé és Ferenczi Sándoré.

Ebben a községi tulajdonban levő mintegy 35 m² alapterületű, lebetonozott épületben vágták le az állatokat, s innen szekérral, gyékényben vitték fel a húst a mészárszékekbe.

Az állatokat a mészárosok a helybeliektől, vagy a margittai piacról vásárolták, főleg szarvasmarhát és birkát.

Zsidó fürdő I.

A 19. században építhették a helybeli zsidók a Jánón, id. Hajdú István házával szemben a zsidó fürdőt, szóhasználatukban a Mikvé-t.

Az épület kb. 12 m² alapterületű volt, náddal, majd cseréppel fedett. Berendezése kemencéből, s betonból készült medencéből állt. A rituális fürdő legfontosabb kelléke az ún. „élővíz” (forrásvíz) volt. Az előírások szerint a medencének annyi vizet kellett tartalmaznia, hogy az abban fürdők el tudjanak merülni benne.

A házasságkötés előtt a hajadonoknak és a havi tisztulás után az asszonyoknak a vallás higiéniai előírásainak megőrzése végett kötelező volt a rituális fürdés. Ugyancsak kötelező volt a zsidó vallásra áttérőknek is. Az újonnan vásárolt edényeket is alá kellett meríteni.

Mint hogy a test tisztántartása fontos alkotóeleme a zsidó vallásnak, a vallásos életű férfiak is eljártak ide, különösképpen pénteken és az ünnepek előtt.

Az épületet az 1950-es évek első felében bontatta le Madari Gyula és Ráski András a községi elöljáróság megbízásából.

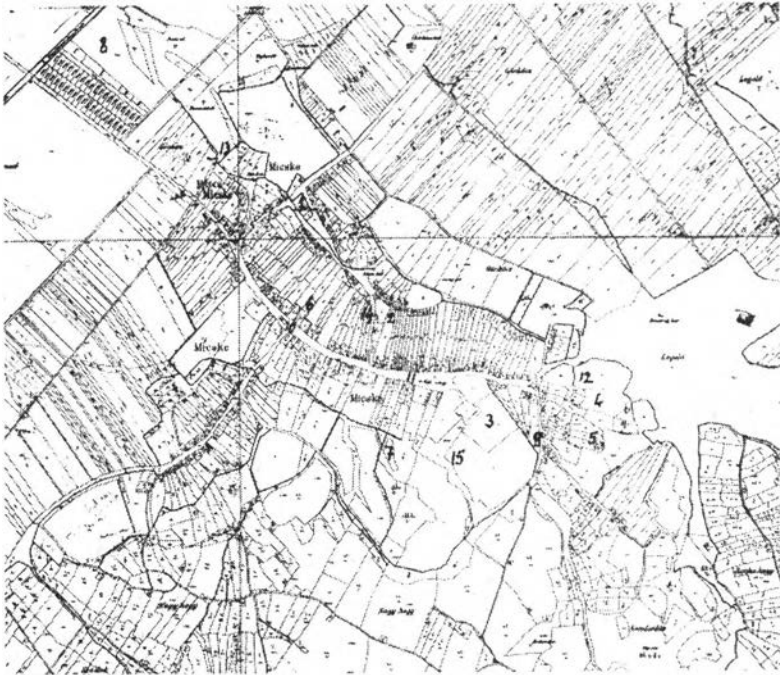
Zsidó fürdő II.

A két világháború között Földvári Dezső és Rapaport Sándor micskei zsidó családok tulajdonában volt a Demjén-kert és annak kastélya.

Rapaport Sándor testvére, Béla az 1930-as évek elején elrekesztette a Demjén-kerti forráskútból és a Csecses pincéből eredő patak vizét, így egy kb. 30 m hosszú és 15 m széles kis tó keletkezett, melynek mélysége a gátnál kb. 2 m volt.

Néhány esztendeig a kert tulajdonosai fürdésre használták, aztán eliszaposodott és használhatatlanná vált.

HELYNEVEK A BELTELEKBEN

1. Anglus kert	9. Ladányi-domb
2. Bücke	10. Piac tér
3. Demjén-kert	11. Templomdomb
4. Dögtemető	12. Tóth-irtás
5. Görbe rét	13. Vágóhid
6. Jégverem	14. Zsidó fürdő I.
7. Kiserdő	15. Zsidó fürdő II.
8. Község-tag	

HELYNEVEK A KÜLTELEKBEN

Berki-hegy

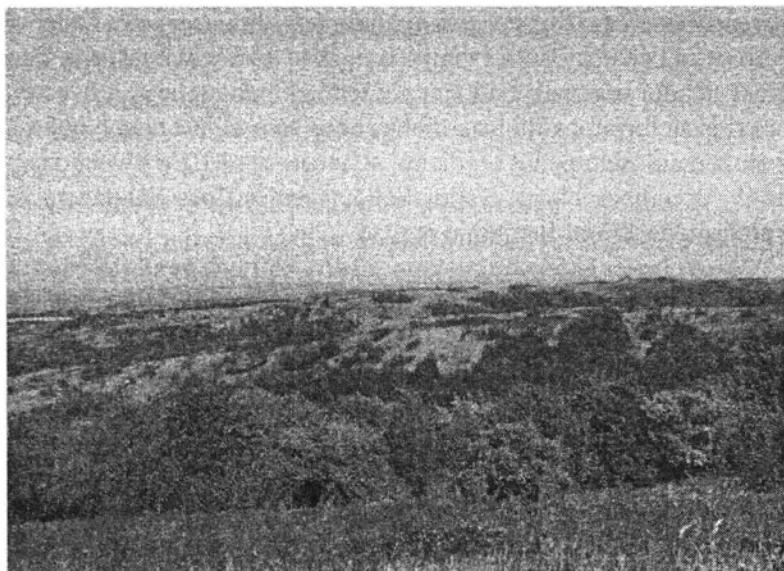
Kovács József hasonló nevű tulajdonosától eredezteti nevét. 1739-ben él ilyen nevű család a faluban. Ez év június 8-án keresztelik meg a református templomban az anyakönyvi bejegyzés szerint Berki István fiát, Jánost. A régi magyar családnevek szótára szerint a Berke szó a Bertalan személynév becézőneve.

Elnevezése inkább a berek szóval hozható kapcsolatba, amely bokros cserjés helyet, kis erdőt jelent. Pesty Frigyes Bihar vármegye helynévtára szerint 1864-ben Debrecenben és Kólyban van hasonló nevű határrész, s mind a két helyen „sűrű fás erdő”-vel borított terület.

Az 1889-es kataszteri térkép Berke-hegynek nevezi.

Dülő útjai Alsó- és Felső-Berkire tagolják.

Évszázadokon át a hegykerítéssel körülvett szőlőhegy része volt. A hegykerítés egyik kapuja éppen a Berkin volt, Balogh Gyula egykori tanyája mellett. Ma csupán itt-ott található szőlő rajta.

Az 1756-os összeírásban Saj Berk, Saj Berek, Keresberek, Keres Berekalj, Sajberek-köz alakokban fordul elő. Ekkor szántófölddel rendelkezik a Berkin Búzás András, Fazekas Péter, Nagy István, Pap Dávid és Varga István, kaszálóval Árva István, Barabás András, id. Barabás János, ifj. Barabás János, Barabás Péter, Beke Ferenc, Beke János, Buda András, Budai István, Búzás András (most irtotta), Diós István, ifj. Lakatos István, Medgyesi István (most irtotta), Nagy István, Szondi János és Tóth István.

Az 1775-ös összeírásban két alakban fordul elő: Saj-Berk és Zsaj-Berk. Ekkor szőlője van a Berkin Árva Péternek, Diós Pálnak, Kelemen Mihálynak, Szalárdi Péternek, Szűcs Ferencnek és Varga Mihálynak.

A két összeírás adatainak egybevetéséből nyilvánvaló, hogy a Berki szőlővel való betelepítése 1756 után kezdődött.

Egyházi jegyzőkönyveinkben, iratokban többször említetik neve.

„Sánta Nagy István testamentum tétele ki a maga és felesége halála után a Keresberki hegyen levő szőlőjét a micskei református egyháznak hagyja 1739. június 13-án. Főbíró Barabás Péter, Árva Péter, Beke Ferenc, mint esküdtek előtt. Előttem, mint esküdt előtt Molnár István, Micske város jegyzője által.”

„Alább írt adom tudtul mindenkinek, akiket a dolog illet és jövendőben illetni fog, hogy az ügynevezett Berke hegyen a Ladányi Mihály és Lakatos Gábor szomszédságában levő szőlőmet örök áron Kósa Sándor uramnak eladtam, oly feltétel mellett, hogy lefizetvén érette száz forintot váltóban, többé ahhoz semmi just nem tarthatok sem magam, sem pedig utódjaim, se most, se pedig a jövendőben. 1849. december 18-án. Dallos Sándor eladó, Kósa Sándor vevő. Hitelesítette: Nagy Benjámin jegyző.”

Nagy Imre 1854. augusztus 12-én kelt végrendeletében a maga és felesége Máté Mária nevében meghagyja hogy „a Micskei ügynevezett Berki hegyen özvegy Elek Jánosné és Diós Sándor szomszédságában levő kis darabocská szőlőnk egyedül csak az övé, unokánkké Diós Dánielé legyen, s azt halálunk esetén rögtön birtokba vehesse, azzal szabad akaratja szerént rendelkezhessen”.

1881. november 1-jén tartott presbiteri gyűlésen lelkész bejelenti, hogy „Szondi Miklósné, előbb Kósa Sándorné, született Hajdú

Zsuzsanna végrendeletileg az egyháznak hagyta házáat és telkét, aztán a berki... hegyen levő szőlőjét...”

1909. április 4-én presbiteri jegyzőkönyvbe foglalják, hogy „az egyház berki szőlőjét Kerekes Mihály vette meg 501 koronáért”.

A Berki-hegyen lakik 1905-ben Farkas Péter és neje, Cseri Ilona. Itt volt tanyája Kovács Péternek, akit miután 1825-ben kiraboltak, beköltözött a faluba.

Még az 1950-es évek elején tanyája van a Berkin Balogh Gyulának és nejének, Szilágyi Piroskának. Területükön van a Berki egyetlen jelentős forrása, a Balogh kútja.

A Berki-hegyhez tartozik a Kobola-purga.

Kobola-purga

Szilágyi Aladár nagyváradi közíró szerint e terület elnevezése Kancavárt jelent. A purga szó mögött a vár jelentésű német „Burg” szó rejtőzik. A név első tagja a kobola, kabala = kanca jelentésű szó ma is élő tájnyelvi szavunk változata.

A purga név valóban összefügg a német Burg = vár főnévvel, de vidékünkön elhagyott, műveletlen szőlőföldet jelent.

Tény, hogy e terület a 20. század első felében a Kobola család tulajdonában volt.

Görböc

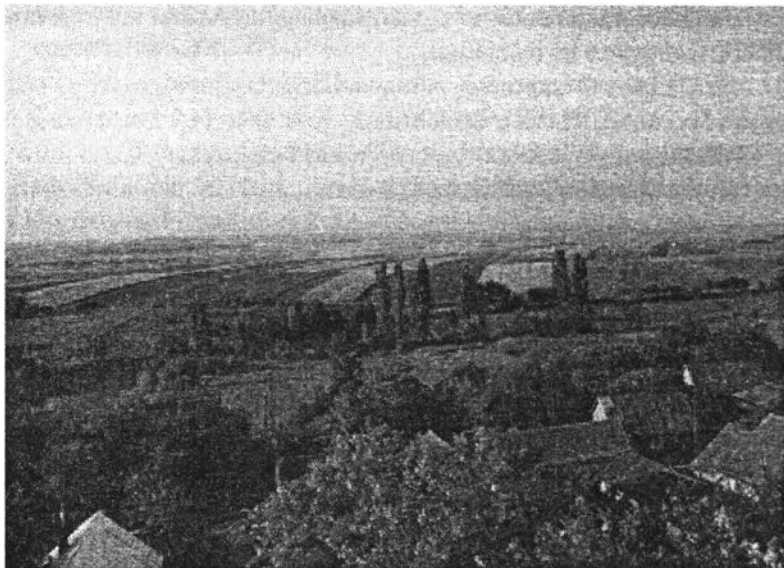
Ismeretlen jelentésű határrésze Micskének.

A Bihari népmondákban szereplő hasonló nevű Görbec patak a tótiak szerint kacskaringós medre miatt kapta nevét.

Az 1756-os összeírásban sokszor szerepelnek a „Görböcz”, „Görböcz domb”, „Görböcz felett”, „Görböcz oldal”, „Felső Görböcz”, „Görböcz rét” kifejezések. Ekkor e terület nagy része már szántó, de van rajta jelentős nagyságú kaszáló, sőt erdő is.

Szántóföldje van a Görböcön Barabás Andrásnak, Barabás Péternek (most irtotta), Búzás Andrásnak, Csatári Mihálynak, Fekete Istvánnak, Kelemen Istvánnak, Kis Péternek, Lakatos Jánosnak, Máté Péternek, Nagy Andrásnak, Polgár Györgynek (most irtotta),

Polgár Istvánnak, Polgár Péternek, Szabó Péternek, Szondi Mihálynak (most irtotta) és Varga Péternek. A Görböc dombon Barabás Ferencnek, Fazekas Péternek, ifj. Lakatos Istvánnak, Nagy Andrásnak, Polgár Pálnak, Szentkirályi Istvánnak, Szabó Ferencnek, Szabó Jánosnak, Szondi Pálnak, id. Szondi Péternek, ifj. Szondi Péternek, Varga Mihálynak, a Görböc lapon Szondi Péternek és Varga Jánosnak. Kaszálója van a Görböcön Bíró Mihálynak, Kis Péternek, Szondi Pálnak, Szondi Péternek, Szabó Ferencnek, Szilágyi Ferencnek, Szilágyi Istvánnak és Szondi Istvánnak, a Görböc réten Szondi Jánosnak.

Az 1775-ös összeírásban „Görböcz”, „Görböcz Mező” és „Görböcz Rét” alakban fordul elő, és Lakatos István szántóföldjét, Szilágyi Mihály, Szilágyi Ferenc és Szondi János kaszálóját említi.

A jobbágyfelszabadítás után a helyi lakosok kapták vagy vásárolták meg az itt levő jó minőségű földeket.

A Görböc részei: Asztaglás, Bikarét, Csikósrét, Kenderáztató, Pusztarét, Rózsamező, Szőlőskertgazda, Téglavető, Tordai-kert és Veresdomb.

Asztagláb

Az asztagláb szavunk asztagállványzatot jelent. Az asztag szó a Magyar Értelmező Kéziszótár szerint „gabona kévéiből rakott szabályos, magas, nagy halmaz”. Elnevezése arra utal, hogy e terület cséplő hely volt a falu birtokosai és lakosai számára.

1739. január 1-jén kelt tanúvallomás szerint a Kútdombon levő Posgay-kúriát északról az Asztagláb határolja.

Az 1775-ös összeírás említi a Baranyi Gábor tulajdonában levő szántóföldeket „az Asztag Láb nevezetű Táblák mellett”, melyeket keleten „a régi Szűrös Kert Helly” határol.

Az Asztagláb 10 hektárnyi széles és száraz szántóterület.

Területéből szakították ki a tagosítás alkalmával a református és a római katolikus temetőt.

Bikarét

Községi tulajdont képező kaszáló.

A kollektív gazdaság megalakulásáig Micskén volt gulya, ménes, csürhe, tehén- és kecskecsorda. Az apaállatokat a község háza udvarán levő istállóban tartották (bika, csődör, kecskebak stb.) s azok gondozója is, aki a bírónak tartozott felelősséggel, itt lakott. Az apaállatok, így a bika számára a takarmányt erről a rétről hordták.

1763-ban Nagy Mihály tisztartó jelenti id. Baranyi Gábornak, hogy: „a Micskeiek Bikája megdőglött”.

A kollektív gazdaság megalakulása után mintegy 3–4 évvel az apaállatokat az újonnan épített termelészövetkezeti istállóba vitték át. A régi istállót lebontották, s a Bikarétből futballpálya lett.

2005-ben az észak-írországi Norman McKinney anyagi támogatásával gyermekjátszóter létesült itt.

Csikósrét

Kilenc ha-os terület, melynek ma kétharmada szántó, egyharmada kaszáló. Elnevezése szerint csikók tartására használt terület volt.

Kenderáztató

Az 1770-es évek előtt jóval már foglalkoztak a micskeiek kendertermesztéssel. Az úrbérrendezés idején (1770) a helybeliek képviselői hivatkoznak arra, hogy „a völgyekben, források alatt gödröt ásván, kendert áztathatunk”.

1761-ben Nagy Mihály tisztartó számadásában írja, hogy „a magos kender a Bánya vizére küldődött”. A következő esztendőben beszámol arról, hogy a kenderből 55 sing vászon készült.

A kataszteri térkép is jelzi, hogy 1889 előtt is a micskeiek itt áztatták a kendert. Az előljáróság házsám szerint osztotta ki a családoknak a gáthelyet, mindenki kiásta magának az 1–1,5 m mélységű gödröt, s a Kenderkútból vezették ide a vizet.

Az első világháború után a kenderáztatás itt megszűnt.

Pusztarét

A Görböchöz tartozó gyenge minőségű kaszáló elnevezése.

Az ismert adatok mindegyike kaszálólóként említi. 1756-ban Beke Ferencnek, Polgár Ferencnek, Szabó Jánosnak, Szalacsi Páknak, Szentkirályi Istvánnak, Szondi Pálnak, id. Szondi Péternek és ifj. Varga Istvánnak van itt kaszálója, és Beke Miklósnak szántóföldje. Az 1775-ös összeírás pedig Fekete István, Kelemen Mihály, Lakatos István, Varga Mihály és Varga Péter kaszálóját említi.

Rózsahegy

Kovács József lelkipásztor szerint „nevét egyesek szerint a valamikor itt nyílt vadrózsákról kapta, mások szerint az egyik volt tulajdonosa a leányról nevezte el, de lehetett Rózsa nevű gazdája is”.

Az első feltételezés a valószínűbb, hiszen Bihar megyében gyakran előforduló megnevezése egy-egy határrésznek: Hegyközülakon Rózsahegy, Kágyán Rózsahegy dülő, Margittán Rózsaoldal, Örvenden Rózsása völgy, Székelyhídon Rózsa dülő, Köröstarjában Rózsás van.

Első írásos adatunk e helynévről 1760-ból van, amikor a Baranyi család iratai „Rosa Mező” alakban említik. 1761-ben Nagy Mihály tiszttartó számadásában írja: „Micskén a rósa mezőn és a Szakadákban termett közös Majorsági tengeri 189 köből”.

Rózsamező 41 ha-os szántóterület. Egyetlen forrása van: Erdei Imre kútja, régebben Megyesi Károly kútja.

Szőlőkertgazda

A temetőtől a völgybe lenyúló határrész elnevezése, mely egykor szőlővel volt beültetve. Elnevezése a hegybíróhoz kötődik.

Az 1775-ös összeírás említést tesz a „Szőlős Kert Gazá”-ról, azaz a szőlő alatti kaszálóról.

E 27 ha-os terület ma szántó, kevés kaszálóval. Forrása is van, mely Barabás Sándor bíró nevét viseli.

Téglavető

A Görböc Kenderkút melletti részének elnevezése.

Nevét onnan kapta, hogy a helybeli cigányok egy része itt lakott és vályogvetéssel foglalkozott. A domboldalban, ajtóval, ablakkal ellátott barlanglakásban laktak.

Anyakönyvi adataink szerint itt lakik 1914-ben Sarkadi Mari Szalárdról, és Balogh Aranka, az 1920-as években Varga Károly muzsikus és felesége, Róza, Tóth Károly zenész és neje, Varga Ágnes, Varga Flóra, Hamza Piroska, ki nyírábrányi születésű téglavető.

A Csűr benépesülése után az itt lakó cigányok átköltöztek a Görböcre.

Tordai-kert

A Görböc, s azon belül is az Asztagláb része. Nevét tulajdonosáról kapta. A múlt század elején Baranyi László ezredes a római katolikus egyháznak adományozta kántori javadalomra. Az egykori szántóföldet az egyház szőlővel ültette be, amit ma is felesben használ néhány micskei család.

Veresdomb

Vöröses agyagföldjéről kapta nevét e 18 ha-os terület.

Az 1756-os összeírás szerint szántóterület: Árva Péternek, Buda Jánosnak, Polgár Györgynek, Polgár Istvánnak, Polgár Pálnak, Szabó Jánosnak és Varga Jánosnak van itt szántóföldje.

Kenderláz

A „láz” szláv eredetű szó, mely erdei tisztást, hegyi rétet jelent. E terület elsősorban kendervetés számára irtott terület lehetett.

A micskei szájhagyomány szerint a falu ősi települési helye. Egykor a falu a templomnál kezdődött és a Kenderlázon ért véget. Itt volt a hagyomány szerint a legelőre való kijárási is.

Ezt megcáfolja az 1756-os uradalmi összeírás, mely szerint az évszázad elején a terület nagy részét még erdő borította. Ebben a században irtott magának kaszálót Kenderlázon Beke Mihály, Nagy Imre, Szűcs János és Veres Mihály, „kenderláz alj”-ban pedig Fazekas János. Az 1782–1785 között kiadott katonai térkép szerint is a Felszegen a Nagykúttól feljebb még nincsenek házak. A Kenderláz erdő és irtásterület, melyen már szőlőt is termesztettek.

E terület benépesedése az 1800-as években történt. A második világháborút követő években az itt lakó családok nagy része beköltözik a faluba. Jelenleg két család lakja.

Kenderláz ma szántó, kaszáló és szőlős. Területén két borospince van. Az egyik Nagy Albert Imre tulajdona volt, amit Hundermer János vásárolt meg, akit a helybeliek „nyári báró”-nak neveztek. E pince ma Lakatos Gyula tulajdona. Szomszédságában készítette 1992-ben ifj. Bihari Lajos ugyancsak homokkőbe ástott pincéjét.

Kenderláz részei: Ferenczi-rét, Fűzfatelep, Homokdomb, Kútlapis, Paprét, Steiner és Úr dombja.

Ferenczi-rét

Tulajdonosáról, a Ferenczi családról kapta nevét e szántóterület.

Fűzfatelep

Községi terület, amely az első világháború után létrehozott román tannyelvű állami iskola használatába került. A tanítók irányításával az innen levágott vesszőkből a tanulók az iskolában kosarakat fontak. E foglalatosság a második világháború után megszűnt. A néptanács egy ideig Kovács János kosárkötőnek adta ki e területet bérbe.

Homokdomb

A Hegyközi út kenderlázi, homokos talajú szakaszának elnevezése.

A 20. század elején a falu lakosai innen hordtak homokkövet a járdára, ugyanakkor az istállók alját is ezzel terítették le, amit lebunkóztak.

Drágos Pál az 1920-as években kagylókat és egy 50–60 cm hosszú megkövesedett halat talált a homokkőben. Földvári Dezső zsidó gazdálkodó vásárolta meg tőle 50 lejért (25 lej volt ekkor egy napszám).

Kütlapis

Az Úr dombja aljában levő mintegy négyhektáros terület elnevezése. Elnevezését fekvéséről és a rajta levő kútról, forrástól kapta. Ez kitűnő forrásvizet biztosított a környéken munkálkodóknak. A forrás ma is meg van, de ivóvizét már nem használják, mert elpocsolyásodott.

A 18. században a Baranyiak uradalmi szőlője volt e határrészen, majd a 19. század végén helybeli zsidók vásárolták meg. Szőlője volt itt Freimann Benjáminnak, Márton Benjáminnak és Rapaport Sándornak. Freimann szőlőjét magyar időben Hentes István helybeli csendőr vásárolta meg.

Jelenleg szántó és kaszáló.

Paprét

A római katolikus egyház tulajdonát képezte.

Az 1980-as években készített katonai térkép erdővel borított területként ábrázolja. Emlékezet óta főleg tölgy és cserfákból álló erdő volt a Papréten, annak ellenére, hogy neve kaszálóra utal.

A tagosításkor, 1867-ben, mint kimaradt területet a bizottság a római katolikus egyháznak mérte. Az egyház a fák kérgét tímároknak adta el a cserzéshez, s a kéregtelenített fákat az egyház kivágatta a plébánia és a katolikus iskola fűtéséhez.

A Paprét egyik részét a katolikus egyház 1934-ben eladta 13 micskei családnak 42 ezer lej összegben, a másik részét 1938-ban 18 családnak 150 ezer lej értékben. Az eladásból befolyt pénz egy részéből a katolikus egyház Füzessy Géza református lelkész Melegoldalon levő 3,5 hold területű jól kezelt oltásszőlőjét vásárolta meg. Ezt az egyház a plébános használatába adta.

A kollektivizálás után az erdészeti hivatal a Paprétet akácfával telepítette be. E terület nagy része ma is akácos, s két forrás található rajta.

Steiner

Egykori szőlős és szántóterület volt tulajdonosáról, Steiner Józsefről kapta nevét, aki a szájhagyomány szerint Szilágynagyfaluban malomtulajdonos volt. A micskei emberek úgy tartják számon, mint zsidó nemzetiségű férfit, aki a helybeli temetőben van eltemetve.

A római katolikus egyház első anyakönyvében (1713–1804) szerepel hasonló nevű férfi. Ő lehetett e terület tulajdonosa, mert ebben a korban zsidó nem vásárolhatott földterületet Magyarországon.

A múlt század első felében a helybeli Rapaport Sándor a birtokosa.

A kollektív gazdaság megalakulása után három hektárnyi területet a Steinerben cseresznyefákkal ültettek be.

Úr dombja

Kovács József lelkész szerint valamelyik uraságé lehetett s innen kapta nevét. A hasonló jelentésű Úrhida, Úrkút, helynevekről is azt tartják, hogy ott a kora középkorban az úr-nak mondott herceg (trónörökös) hídja, illetve kútja, forrása állt.

A Bihari népmondákban Baranyi Kálmán és Katalin a következő történetet mondják el róla:

„Micske határában a legmagasabb dombot az Úr dombjának hívják. A hunok mikor ezen a vidéken tartózkodtak, itt áldozták fel fehér lovukat a Hadúrnak, az istenüknek és itt ünnepelték a győzelmet. Ezt a dombot azóta is az Úr dombjának nevezik.”

Az bizonyos, hogy az 1700-as években már használják ezt a helynevet. Pap Klára Biharország jobbágynepe című könyvében ezt írja: „Baranyi Gábor (élt 1713–1775) az uradalom központjában, Micskén az úr dombja nevű szőlőhegyen 75 kapás területű urasági szántóföldet műveltetett”. A 75 kapás mai mérték szerint 12 hektárt jelent.

Az 1775-ös uradalmi összeírásban ezt olvassuk: „Az Úr Dombja nevezetű” helyen van a „régí majorsági közös szőlő”. Ezt keleten a „Hegy Gyepű mellett eljáró ösvény”, délen a „csokalyi szőlő és az

az alatt levő gyept”, északon a „Bíró János és Polgár Péter szőlője” határolja.

Az 1780-as években készített katonai térkép szerint az Úr dombja tetejét fák borítják, lejtőin pedig köröskörül szőlőültetvények vannak. Az egykori szőlőhegy ma nagyrészt kaszáló.

Az Úr dombja Micske legmagasabb pontja. Mint ilyen, a katonai térképeken tájékozódási pontként szerepel. 1955-ben egy 10 m magas kilátótornyot épített ide a katonaság, melynek tetejére lépcső vezetett fel. Egy évtized múlva lebontották. E területet a katonaság gyakorlótérnek is használta az 1950–60-as években, s lövészárkokat is ástak.

A szamárköhögésben szenvedő gyermekeket még a múlt században is a szülők az Úr dombjára vitték jó levegőt szívni.

Sok monda és hiedelem kötődik e helynévhez.

Baranyi Kálmán és Katalin Rákóczi kincsei címmel a következőt mesélik (Bihari népmondák):

„Még az 1920-as években állott Micskén a Bocskai-kastély: ott, ahol most a templomok állnak, valamivel feljebb. Egy alagút vezet arról a helyről, az egyik ága Debrecenig, a másik pedig néhány száz

méternyire a kastélytól elágazik az Úr dombja felé. A kastélyt már rég lebontották, az alagút bejáratát betömték, de tudjuk, hogy hol van.

Rákóczi fejedelem ájtott a Kecskéháton. Hat lóval vontatták maguk után az aranyszekeret, megrakva kincsekkel. Mikor majdnem megérkeztek az alagúthoz, eltört a tengely a kincsek súlya alatt. Korcsolyát, görgetőfát tettek a hátulsó kerekek alá, a rúdnak az elejét pedig az első aranylócsához kötötték, behúzták a szekeret a Bocskai-féle alagútba s elrejtették, valószínűleg az Úr dombja alá.”

Iskolás gyermekektől hallottam a következő történetét:

„Az Úr dombján elsüllyedt egy arannyal megrakott szekér gazdájával együtt. Azóta megjelenik minden éjszaka a gazda kutyája, ha senki sem tartózkodik a közelben. Ha valaki meg akarja találni a kincset, fonnia kell nádszálból egy botot. A kincs megtalálásakor egy tűzgolyó jön az égből, amit ezzel a nádszállal lehet csak visszaütni.”

LEGELŐK

Az úrbéri rendezés idején (1770) a helybeliek a következőket mondják: „Kevés lovaink, ökreink, teheneink, marháink, sertéseink számára kaszálás előtt is, amennyiből elegendő legelőmezeje vagy, hogy másutt pénzért legelőmezőt bérelni nem kénytelenítettünk, és ami fű a legelő-mezőinkön terem jóféle a marháinknak hasznos... Marháinknak, hol a forrásvizekből, hol a Berettyóból közel jó ivóvizeink vannak”. Ez utóbbi utal arra, hogy nem csak a határ keleti részén, hanem a Sáncin, illetve az ahhoz tartozó Tökeréten is legeltettek.

Az 1772-ben kiadott Micske nevű város Urbárium a 2. pont 3. cikkelyében kimondja: „A jobbágyok marháinak (amennyiben a határ engedni fogja) elegendő mezejek legyen, melyből vonó marhák számára földes uraságnak tudtával és engedelmével tilalmast is tehetnek, úgy mindazonáltal, hogy abban a földes uraságnak vonó, de nem gulyabéli marhája is szabadon legelhessen: amely határban pedig ugyis szűk volna a legelőmező, az vagy új felszántással, vagy akár mely más móddal kisebbé ne tétetődjék”.

1848 előtt a legelőt a földesúr és jobbágyai többnyire közösen használták. Az 1836. évi VI. törvénycikk lehetőséget teremtett arra, hogy a legelő felosztása során külön mérjék ki a földesurak és a jobbágyok illetményét. Az elosztás elvi alapja azonban eléggé bizonytalan volt, hiszen a törvény csak annyit mondott ki, hogy a kiosztás során elégséges legelőt kell biztosítani a jobbágyok állatainak. Az 1848. évi törvényalkotás a nagyfokú paraszti elégedetlenség ellenére sem változtatott a legelők helyzetén. Kimondták az addig kiosztott legelők tulajdonjogának megváltozhatatlanságát, de az elkülönített legelők aránya még nem érte el az összes legelőterület egyhatedét. Ezt követően dőlt el, hogy a földesúrral közös legelőkből mennyi válik a felszabadult jobbágyok szabad polgári tulajdonává. Bár országos átlagról pontos adatok hiánya miatt nem beszélhetünk, a kortársi vélemények szerint 8 hold legelőt lehetett számítani egy jobbágytelekre a legelőfelosztás során. A legelő a zselléreket is megillette, oly módon, hogy nyolc zsellértelket számítottak egy jobbágyteleknek.

Fényes Elek Magyarország geographiai szótára című művében azt írja, hogy a micskei határban 1851-ben 440 hold legelő volt. 1911-ben a legelő területe 125 katasztrális hold.

A jelenlegi legelő a következő határrészeket foglalja magába: Cserhát, Csiszárret, Iraszló, Kerektető, Sötétkút oldal, Szoros, Temető alj.

Cserhát

Neve is utal arra, hogy cserfaerdő borította.

Az 1800-as években a Cserhát egy része irtásföld: szántó, illetve szőlővel beültetett terület. Az 1850-es években a református egyháznak is „szőlője van a Cserháton”.

1904-ben a község 2000 forintért megvásárolta Gáspárdi Gyula erdejét. A vételárat a legeltetési jog arányában a legelő jogbirtokosai fizették ki. Valószínűleg a Cserhát egy részéről van szó, amelyen ekkor fiatal cserfák vannak.

Csiszárret

Kovács József elnevezését egykori tulajdonosától származtatja. Ezzel a névvel először 1734-ben találkozunk a micskei református egyház anyakönyvében: „1734. október 8-án Csiszár Péter vette feleségül Papp Péter leányát, Máriát”.

A 20. század elején e terület még a Nagyerdő része, s Balogh Gyulának volt itt erdeje, melyet a község megvásárolt. Az erdőt letarolták, s az irtásföldet legelővé alakították. E községi tulajdonban levő legelőből az állattartók legelőjogot vásárolhattak. Mindenki annyi jószágot hajthatott ki, ahány jogot szerzett.

Iraszló

Az 1950-es évek előtt a legelő része volt. 1955-ben almafákkal ültették be, de ezek nagy része már kipszult.

Szilágyi Aladár nagyváradi közíró szerint e helynév két régi szavunkat rejt. Eredeti alakja Irsaaszaló lehetett. Ebből a szláv

eredetű „irsa” égerfát jelent, az „aszaló” pedig a fák kérgének lehántolásával kiszáritott erdőrészt jelent. A magyarázatot erősíti az a tény, hogy az 1700-as évek végén a területet a katonai térkép szerint erdő borította, s az 1800-as évek elején lett szántófölddé irtás következtében.

Égetéses irtással a kiszemelt erdőrész fáinak kérgét alul körben lehántolták és/vagy körülégették, s a kiszáradt erdőrészt felgyújtották. A lomb nélküli fatörzsek között is lehetett földet művelni. A hamu javította az irtvány talaját, s így érthető, hogy a rossz talajú erdős vidéken inkább égettek.

Kovács József lelkipásztor szerint emberlakta terület volt, s a népvándorlás alatt vált lakatlanná. A völgy felső részében a második világháború után többször találtak a mélyebben szántó traktorok ekéi nyomán és a vízmosta helyeken bronzból készült löszerszámdíszeket. Ezek a nagyváradi és zilahi múzeumba kerültek.

Iraszló területe 9 ha.

Kavicsgödör

Iraszló része.

1914-ig innen szedték ki és hordták a kavicsot a helybeliek a falu utcáinak a kövezésére. Ekkor beomlott.

Kerektető

Alakjáról kapta elnevezését.

Az adatok szerint 1851-ben még erdő borította, mely az úrbéri erdő részét képezte. Az erdő kiirtása után a legelő része lett.

Ma bozóttal benőtt terület.

Kőlyuk

A Csiszárréten levő természeti képződmény.

Fényes Elek 1851-ben, Geographiai szótárában ezt írja: „Az erdőben, egy meredek sziklaoldalban látható egy pince formájára

bevájt lyuk Kőlyuk név alatt, mely a rege szerint a tatárok elleni menhely volt”.

Miskolczy Károlyt is foglalkoztatta a Kőlyuk sziklaalakulat, mint kirándulóhely megóvása eredeti állapotában. A 19. és 20. században a helybeliek kedvenc kirándulóhelye volt. Az iskolásokat is sokszor ide vitték kirándulni a tanítók.

Baranyi Kálmán és Katalin Micskei bűvőhely cím alatt a következő mondát közlik a Kőlyukról a Bihari népmondák című kötetben:

„Micskén a domboldalban van egy akkora üreg, hogy négy ember ülve elfér. Két kőpad is van benne. Ide bújtak a tatárok elől a micskeiek, már ahányan belefértek. Most is megtekinthető az üreg, látszik, hogy emberi rejtkehely volt.

Mesélik, hogy innen figyelték meg, hogyan csalogatták elő a tatárok az embereket bűvőhelyekről. Egy fogollyal kiabáltatták a hegyen naphosszat: Gyertek elő magyarok, elmentek a kutyafejű tatárok! Aki előbújt, megkövetelték, hogy adja ki a többieket és adja oda az elrejtett állatokat. Majd, amikor vallottak, akár nem, lemészárolták őket”.

A gyermekek ajkán ma is él néhány hiedelem a Kőlyukkal kapcsolatosan.

Egyik szerint a Kőlyuknál van egy bányakapu, amit már benőtt a terméskő, s a kapu mögül ostorcsattogást lehetett hallani. Egy másik arról szól, hogy valaki bemászott a Kőlyukba s bent az üregben leült egy ott levő kőszékre, s az asztal alatti részből egy fej jelent meg és morgás hallatszott. Van, aki úgy tudja, hogy betyártanya volt, más szerint innen alagút vezet Tóti felé.

Kovács József lelképásztor írja, hogy 1937-ben mintegy hat méter hosszú volt az üreg. A helybeliek közül többen is azt mondják, hogy a későbbi években is jóval beljebb tudtak kúszni és elágazása is van az üregnek.

Ma a Kőlyukhoz vezető utat annyira benőtte a bozót, hogy nehezen megközelíthető.

A Kőlyuk környékéről bronzkori, vaskori és kelta régészeti leletek kerültek elő. Appán Gyula micskei jegyző tulajdonában volt két bronz karperec, egy ívfibula bronzból és egy öntött kelta bronz ló. Ezek dr. Andrassy Ernő érmihályfalvi gyűjteményébe kerültek.

Temetőalj

A temető és a Cserhát közötti völgyhajlat elnevezése, mely szintén a legelő része.

Az 1756-os uradalmi összeírás szerint ifj. Lakatos Istvánnak kaszálója, Hajdú Istvánnak szántóföldje van e határreszen.

Kismező

A hozzátartozó részek nélkül kiterjedése 29 ha, melyből 26 ha szántó és 3 ha kaszáló. Bihar megyében Csatáron, Érkörtvélyesen, Érmihályfalván és Székelyhídon van hasonló elnevezésű határresz.

Nevéből szabadparaszti vagy faluközösségi földhasználatra következtethetünk. Pesty Frigyes Bihar vármegye helynévtára szerint az álmosdi határban levő Kismező a területén levő legelőről kapta nevét. Az 1775-ös osztzkodáskor e terület ifj. Baranyi Gábor tulajdona lett.

Egykor szérű helye is volt.

A Kismező részei: Baranyi-tag, Jakó-tag, Kék-domb, Paskórét, Szakadák és Zsádonta.

Baranyi-tag

A faluból kivezető országút alszegi szakaszától a Nagyfáig terjedő szántóterület, mely birtokosának nevét viseli. Baranyi László az 1920-as években költözött el Micskéről, s ekkor birtokát a micskeieknek és a vámosláziaknak adta el.

A Baranyi-tag 27 ha-os terület.

Jakó-tag

Ötven hektáros szántóterület a Nagyvárad–Margitta országút mindkét oldalán. A micskei oldalon a Nagyfától a poklostelki határig terjed.

Elnevezését Jakó Ödönről kapta, aki a múlt század első felében volt tulajdonosa.

A Jakó-tagon tanya is volt két épülettel: az egyikben a béresek laktak, a másikban az igásállatokat tartották.

Kék-domb

A Kis utca végén levő 10 ha kiterjedésű szántó és kaszáló elnevezése. Jelentése ismeretlen. Az 1756-os összeírás szerint e terület teljes egészében szántó, ahol Balogh Péternek, Barabás Jánosnak, Barabás Péternek, Beke Jánosnak, Borbély Minálnak, Polgár Györgynek, Szilágyi Jánosnak és Varga Mihálynak van földje.

Itt található a Szélesi Sándor-forrás.

Lopott föld

1948-ban Jakó Ödön a Jakó-tag egy részét poklostelkieknek adta el. A kollektív gazdaság megalakulása után Kalatzkai András margittai párttitkár ötlete volt, hogy ez a terület azé legyen, aki előbb felszántja. A micskeiek szántották fel előbb, s ettől kezdve nevezték Lopott földnek.

Nagyfa

A Baranyi- és Jakó-tag határát jelzi e magányos tölgyfa, mely tájékozódási pontként is szolgál.

Paskórét

A kismezőhöz tartozó terület elnevezése.

Kovács József lelkipásztor szerint tulajdonosáról kapta nevét. A Paskó régi egyházi személynév, a Páskál név rövidülése.

Ennél valószínűbb Szilágyi Aladár nagyváradai közíró értelmezése, mely szerint e helynév a latin pascum/pasco szóból ered, ami legelőnek alkalmas, legelőül szolgáló területet jelent.

1756-ban szántóterületként szerepel az összeírásban, ahol id. Barabás Jánosnak, Pap Dávidnak, Szondi Istvánnak (most irtotta) és Varga Mihálynak van szántóföldje.

1774-ben „pascho nevű 12 Kasza allya rét Nagy Mihály úr tulajdona”. Ez a mai területmérték szerint 5,18 ha-t jelent.

1835. január 15-én a református egyház jegyzőkönyve szerint Miskolczy István a Paskórét mellett egy három köblös (1,7 ha) földet adományozott az egyház, a lelkész és az iskolamester használatára: „pasco rét mellett levő egyik darab köblös a tiszteletes úr Nagy, Lakatos, Szondi és Tekintetes Baranyi Károly rétje mellett”.

Szakadák

Az 1889-es kataszteri térkép szerint a Kismező része, mely a Nagyvárad–Margitta országút vámoslázi oldalán terül el. Elnevezése völgyet jelent. Ma Szakadát alakban használják.

Az 1756-os összeírás szerint e terület kaszáló: Asztalos Péternek, Beke Jánosnak, Budai Istvánnak, Kovács Péternek, Molnár Mihálynak, Nagy Istvánnak, Polgár Ferencnek, Polgár Györgynek, Polgár Istvánnak, Szabó Péternek, ifj. Szabó Péternek, Szondi Istvánnak, Varga Pálnak és Varga Péternek van itt földterülete. Kívételt képez id. Beke Péter szántóföldje.

1775-ben ifj. Baranyi Gábor tulajdonába kerül. A Baranyi-birtokot keleten „a mitskei Varga Mihály és Török Péter”, nyugaton „Kelemen Mihály és Oláh Istvánné”, délen „Molnár Mihály és Buda Istvánné”, északon „Lázi Szabó Péter” földje határolja. Ugyanakkor kaszálója van itt Beke Mihálynak, Barabás Péternek, Fekete Istvánnak, Lakatos Mihálynak, Varga Mihálynak és Varga Péternek.

E terület adásvételek útján a vámosláziak tulajdonába került.

Zsádonta

A Kismezőhöz tartozó rét, melynek elnevezése a szláv eredetű Zdán személynévből ered. Jelenlegi kiterjedése 3 ha.

1756-ban szántója van a Zsádontán Asztalos Péternek, Barabás Andrásnak, Barabás Péternek, Nagy Istvánnak, Szabó Jánosnak, Szalárdi Péternek és Szilágyi Ferencnek, kaszálója Beke Mihálynak (most irtotta), Beke Miklósnak, Fazekas Péternek, Juhász Istvánnak, Polgár Péternek, Szabó Jánosnak és Szentkirályi Istvánnak.

Az 1775-ös összeírás a következő alakokban említi: Zsádona, Zsádoncza, Szadoncza. Ekkor Lakatos Ferenc, Buda János és Fazekas Péternek van itt kaszáló rétje. Az összeírás szerint szőlőművelés is folyik e területen.

Királyi hegy

Micskei határhoz tartozó szőlőhegy. Nevét onnan kapta, hogy a berettyókirályiak tulajdonában van a hegy jelentős része.

Az úrbéri rendezés idején (1769), a berettyókirályi vallomástevők arra hivatkoznak, hogy: „hegyi szőlőnk vagyon. A bora a micskeivel egy becsben vagyon”. Mivel a királyi határban szőlőhegy nincs, így a micskei határban levő szőlőjükre hivatkoznak.

Az 1775-ös uradalmi összeírás is említi a „Királyi Hegy”-et, mint a Makkos erdő határát.

Az 1848. évi jobbágyfelszabadítást követő földreform 70 katasztrális hold szőlőt juttatott a királyi lakosoknak ugyancsak Micskén. A királyiak által telepített szőlőt még a kollektivizálás előtt kiirtották.

Anyakönyvi bejegyzéseink szerint 1909-ben itt lakik Barabás Ödön, 1921-ben P. Nagy József. Tanyája volt itt Balkus Jánosnak, Baróti Eleknek és Barabás Bálintnak. Ez utóbbinak volt, amikor 25 szekér szőlője is termett egy esztendőben, s 90 hektoliter bort készített.

A második világháború után e családok beköltöztek a faluba az őket zaklató csavargók elől. Baróti Eleket úgy megverték, hogy pár nap múlva belehalt.

Nagyerdő

A középkorban a Berettyó felső völgyét szegélyező hegyeket tölgyes borította. Terebestől kezdve az erdők lenyúltak a kiszélesedett völgybe. A rézaljai tölgyesek a Berettyó völgyén át összeköttetésben állottak az érmelléki Cserhát erdővel.

A falu növekvő lakosságának egyre több irtásföldre volt szüksége, s a határt borító erdő pusztult a szőlőművelés fellendülésével is. Az 1782–1785 között készült térkép szerint Micske határának nagy részét még erdő képezte.

Fényes Elek könyve szerint 1851-ben Micske határkiterjedése 5.207 hold, ebből 440 hold erdő és 453 hold irtásföld.

A Nagyerdő a falu mindenkori birtokosának a tulajdonát képezte.

Az 1759-ben megjelent Interimális Urbárium 11. pontja kimondja: „Az olyan helységekben... ahol tűzifajok is vagyon a lakosoknak, tekintvén azon hasznot minden négy marhával bíró gazda egy bécsi öl, két marhával bíró gazda pedig fél bécsi öl fát fog a földesúrnak a lakóhelyére vinni két mérföldnyire, ugyan robotában való tudás nélkül. Amennyiben... messzebb kellene vinni roboták számban fog tudatni. A gyalogszeres gazdák pedig favágásban két napot és a lakók, tudniillik külső föld nélkül csak falubeli házakkal bírnak, egy napot fognak tölteni, ha tudniillik tűzifával élnek ezek is”.

Az úrbérrendezés idején (1770) a falu képviselői kijelentik: „tűzre való fát a határon levő erdőből, mely közel esik hozzánk, akinek alkalmas útja vagyon, az uraság engedelméből kapunk és mivel a határban már most épületre való alkalmas fa nincsen, az uraság instantiánkra más határban levő erdejéből fát hozni megenged”.

Micske nevű város Urbárium 1772-ben öt cikkelyben szabályozza falunk lakosságának erdőhasználati jogát:

„Ahol erdő vagy, ott a jobbágyoknak egyedül a maguk szükségletére dült és száraz fából; hogy ha pedig nem találtaték, nyersből is (kivéven mindazonáltal a makk vagy gyümölcstermő fákat) tűzre való favágás szabad legyen”. (2. pont 4. cikkely)

„Nem különben épületre való fa is határban levő erdőből a jobbágyoknak ingyen adattassék oly móddal, hogy a fákat az uraság kijegyezze és kimutassa”. (2. pont 5. cikkely)

„Ha tűzre való fa helységnek határában az erdőknek csekélysege miatt nem volna elegendő, akkor az uraságnak egyéb erdeiben is módjával és képeseként engedessék a favágás a jobbágyoknak”. (2. pont 6. cikkely)

„Mivel a jobbágyoknak mint tűzre, mint pedig épületre ingyen való favágás meg vagy engedve, arra nézve minden ezen favágással élő egész helyes és vonó marhával bíró jobbágy tartozik az uraság tisztje által kimutatandó erdőből és két gyalog paraszt által előre felvágandó egy öl fát az uraságnak házához, majorjához, vagy más egyéb a domíniumnak kerületében levő, és kirendelendő helyre vinni. Ezen kötelesség pedig értetődni fog proportio szerint az fél, fertályos és nyolcad helyes jobbágyokra.” (3. pont 13. cikkely)

„Mivel az erdőknek gondviselése és nevelése az uraságot illeti, semmi jobbágyának eleven fákat, sem kertöltni vesszőket, sem pedig abroncsnak való szálokat, vagy szőlőkarókat az uraság különös engedelmével nélkül vágni, s az ilyeneket más határban átvinni és eladni, következendőképpen a fával kereskedni szabad nem lészen”. (8. pont 7. cikkely)

„Akik az erdőt rongálják és a fákat nyelik, azok a kárnak megtérítésén kívül harmadnapig gyalog munkának végben vételére büntetessenek. Ha pedig ezen büntetéssel is az erdőnek rontásától el nem állnának, akkor a vármegyebeli magisztrátusnak a hatalmával az ilyen jobbágyok tovább büntetessenek, s az uraságnak az iránt segítség adattassék, hogy azok nagyobb vétkeknek mivoltához képest, másoknak példájára is keményen büntetődjenek.”

A micskei határhoz tartozó erdő a tóti és terjei határig terjed s cser-, gyertyán- és hársfa alkotja.

Az 1848-as jobbágyfelszabadítás után az erdőre a falu által választott erdőbíró ügyelt fel, ugyanakkor az ő feladata volt az erdei munka irányítása is. Irataink csupán néhányuk nevét őrizte meg:

1864	Szabó István
1879	Balogh István
1889–1890	Balogh István

Az erdőbíró felügyelete alá tartoztak az erdőkerülők is. Feladatuk a kártételek magakadályozása volt, illetve annak jelentése az erdőbíróknak. Erdőkerülő volt falunkban:

1866	Lakatos György
1869	Mile Károly
1872	Veres Péter
1880	Lakatos György
1883	Barabás Zsigmond
1898	Juhász Pál
1899	Juhász Pál
1900	Juhász Pál
1930-as években	
	Gere Ferenc
	Kotlácsik Imre

Az első világháborút követően a következők voltak a Nagyerdő felügyelői:

Iván István
Fenyvesi István
Kiss István
Osváth Ferenc
Buda István

Táncoló

A Micskéről a Bodonos felé vezető nagyerdei út emelkedő részének elnevezése. A hagyomány szerint nevét onnan kapta, hogy

a lovak nehezen tudnak rajta teherrel felmenni, és a lábukat gyorsan kapkodva haladnak.

Az 1889-es kataszteri térkép is jelzi.

Úrbéri erdő

Az 1772-ben kiadott Micske nevű város Urbáriumában feltételes módon említést tesz a 2. pont 8. cikkelyében a községi erdőről.

„Ha valamely helységben a községnek magános kiszabott vagy ház helyekre felosztott erdeje volna, és annak birtokában megmaradni kívánnak; az ollyatén erdőben tűzre és épületre való fa, úgy makkolás és gubacs szedés a jobbágyoknak csupán magok szükségletére szabad lésszen, és a földes uraságnak ezektől semmi adózással ne tartozzanak. Ellenben a földes uraság és oly esetben favágást és makkolást a maga erdeiben a jobbágyainak megengedni ne legyen köteles; hanem ha helységnek, vagy a jobbágyoknak házhelyes erdeiben éppen semmi makk nem teremne: akkor ugyan minden vidékiek előtt, de azon bérért, amint a vidékieknek makkolást fog engedni az uraság, a jobbágyoknak, mindazáltal valamint ezek, úgy a többi erdők is az uraságnak fő gondviselése, és vigyázása alatt maradnak.”

Az 1848-as áprilisi törvények eltörölték ugyan a feudális eredetű szolgáltatásokat (robot, kilenced, tized), valamint megszüntették a földesúri bíraskodást, azonban számos kérdés tisztázására, pl. közös erdők elkülönítése, már nem maradt idő.

A függőben maradt bonyolult problémakör rendezésére vállalkozott az 1853. évi úrbéri nyiltparancs. Ennek rendelkezése szerint az úrbéres jobbágy annyi erdőt kapott, amennyiből a korábban is kitermelt mennyiségű fához juthatott. A földesúr erdejéből a haszonvételnek megfelelő részt el kellett különíteni, s azt, mint községi erdőt kezelték.

A községi erdőt, amely a Nagyerdő része cser-, tölgy-, bükk és hársfa alkotja.

Minden esztendőben egyszer, téli időszakban az előljároság kimért egy erdőrészt s megállapították, hogy egy fára hány jog jut.

A joggal rendelkezők között kisorsolták a fákat, s ezeket ők kellett kivágják.

A községi erdő területe 55,75 ha.

Nagyhegy

Szőlőtermesztésre használt domb elnevezése. A „nagy” jelző kiterjedésére utal.

Irtástérület, amelyen már az 1600-as években szőlőt termesztettek, sőt lehet, hogy jóval korábban is, hisz a falu lakossága 1566-ban bordézsát is fizetett földesurának.

Az 1782–85 között készült katonai térkép szerint a Nagyhegy jelentős részén szőlőtermesztés folyik. A Berkivel és a Somossal együtt gypű, hegykerítés vette körül.

Az úrbérrendezés idején (1770) a micskei vallomástevők a haszonvételekre vonatkozó kérdésre többek között ezt mondták: „Hegyi szőlőink határunkon vannak, melyeknek a bora, minthogy híresebb, hogysém a rézaljai és laksági szőlők, vidékiek is ezen a

határon felesben is tartanak szőlőket, melyeknek a szőlőiben, aki kapával élelmét keresi, könnyen kaphat munkát, sőt némelyek szakmányban is szoktak azoknak munkáját felvállalni”.

Ugyancsak az úrbérrendezés idején a királyi és tóti lakosok arra hivatkoznak, hogy „a micskei szőlőhegy közel lévén hozzánk, a kapás emberek ott munkát könnyen találnak”.

A Nagyhegy első írásos említése egy 1773. június 11-én kelt iratban olvasható: „Baranyi Gábor Urunk a Mitskei Hegyen levő allodiális (majorsági) szőlője alatt van Lakatos Miklós palánt szőlője és Nagy János Palántja”.

1775. február 2-án Baranyi Gábor említi „Mitskei Hegyen levő allodiális Szőlő”-jét, melynek „aljában, nevezetesen a napkeleti oldalon a szőlő palánták és szilvások” megbecsülésére kéri fel a helybeli bírót. Ők „Lakatos Miklós Őkegyelme palánt szőlőjét 6 vonásforintokra, tanító Nagy János palántját 14 vonásforintokra, özv. Balogh Istvánné szilvását 10 vonásforintokra és Balogh Péter gyümölcsösét 20 vonásforintokra” értékelik.

1853. február 20-án „a hegy tetején levő egyházi szőlőt árverés útján eladták ifj. Kovács Miklósnak 103 váltóforintkért”. 1857-ben Szent István napján a református kapásokat a csendőrök „a hegyről haza kergették”.

A 20. század elején a következő családoknak volt tanyája a hegyen (az évszám az említés évét jelöli): 1905 – Szabó Károly, 1906–1918 – Szabó Imre és felesége, Koós Rebeka, 1913 – Barabás Ödön és neje, Panik Mária.

Az anyakönyvek számos nem micskei születésű családot említenek, akik a szőlőhegyen laknak. Ők minden bizonnyal alkalmazott vincellérek lehettek, így Vajda István Csikcsóról és felesége, Angyal Mária Furtáról (1912), Urbán Ferenc és Kirják Rozália (1912), Mellen József Margittáról és neje, Baróti Katalin (1913), Micheller Imre Érsemjénből és felesége, Baj Julianna Pocsajról (1913).

A Nagyhegy részei: Cser, Égés, Katlan, Melegoldal, Omlás, Rongyos, Szeles.

Cser

Főleg cserfával borított terület volt, amelyet az 1700-as években letarolták, és művelés alá fogták.

1773. május 10-én Lakatos Ferenc zálogba helyezi „Cseren levő irtásunkat egynéhány szilfával néhány esztendeig”. 1775. február 2-án kelt okirat ugyancsak irtást, azaz szántóföldet említ a Cseren. Szüts Pál eladja a „cser oldalon levő irtásföldjét Baranyi Gábornak, melynek szomszédja keleten Lakatos Ferenc irtása, nyugaton pedig a Cser oldalon a Hegyre felmenő szekérút”.

Baranyi Gábor ültette be e területen levő birtokát szőlővel. A családi iratok 1782-ben, majd 1805-ben említik a „cser oldal szőlő”-t.

A múlt század elején még szőlővel és gyümölcsfával beültetett terület volt. Itt volt a Szabó-féle rizlinges, a margittai Kallós zsidó család szőlője és tanyája, Jakó Ödön, dr. Kovács Sándor, Rapaport Béla és Földvári Dezső helybeli zsidó családok szőlője és gyümölcsöse.

A Cser részei: Faiskola és a Kallós.

Faiskola

Cseren levő földterület, mely a református egyház tulajdonát képezte. A református egyház jegyzőkönyvei utalnak arra, hogy az iskolának 5.400 négyszögöl területű faiskolája van.

Minden osztálynak volt egy parcellája, s a tanulók ültették, oltották és metszették a facsemetéket. Az első világháborút követő uralomváltás után e terület az állami iskola kezelésébe került. A második világháború után ez az iskolai tevékenység megszűnt.

A faiskola eperfákkal volt körülültetve, s ennek levelével táplálták az iskolában tenyésztett selyemhernyókat.

Kallós

Az 1700-as évek végén már irtásföld, szőlővel beültetett terület. Egykor a Baranya család birtoka volt. Tőlük vásárolhatta meg az 1800-as években egy Huszár nevezetű személy. Ez időben egyházi irataink Huszár-szőlő néven említik.

Huszártól Kallós Mór margittai zsidó vásárolta meg a szőlőst s azóta az ő nevét viseli. Kallós Mór a margittai zsidó temetőben van eltemetve. Sírköve felirata szerint 1876. november 4-én halt meg, 46 éves korában. Özvegye, Kallós Mórné, született Harstein Katalin megtartotta a területet, és tovább műveltette azt. 1889-ben a Kis utcán, a 35-ös házszám alatt lakott, pontosabban a Kallóson. Az özvegy 1902. szeptember 5-én halt meg és férje mellé temették. A sírfelirat szerint gyermekeik korábban elhaltak.

Közeli rokonuk, Kallós József művelte tovább a szőlőt, aki nőtlen lévén nemcsak Margittán, hanem a Cseren, levő házban is lakik. E cserepes épület mintegy 25 m hosszú volt, kb. hat helyiséggel. A házhoz egy nagy borospince is tartozott, valamint egy téglával kirakott kút.

1907-ben itt lakik Árvai Mihály vincellér, 1909-ben Lisztes Mária, 1920–1932 között Bodnár István vincellér és felesége, Gombos Virág, aki Kallós szakácsnője is volt.

A deportálás előtti időszakban a Kallóst Rapaport Sándor és Földvári Dezső helybeli zsidók műveltették, majd a Baranyi testvérek (Péter, Kálmán, Jenő, Gizella, Erzsébet, Zsigmond) vásárolták meg. Ők bontották le a pincét, melynek tégláit eladták. Amikor a Baranyi család utolsó micskei tagja, Erzsébet 1999-ben meghalt, a házat a rokonok lebontották.

Szülője volt a Kallóson a református egyháznak az 1850-es években, a múlt század közepén Kulcsár Ilona tanítónőnek (2 hold), Márk Jenő tanítónak (1 hold) és Kovács József református lelkésznek (1 hold).

Égés

Elnevezése arra utal, hogy irtásföld, melyet az erdő letarolása után szőlővel ültettek be.

Az 1756-os összeírás szerint Szabó Péternek van kaszálója a „Felső égés”-en.

A 20. században Lakatos Péternek, Nagy Istvánnak és Váradai Istvánnak volt itt pincéje. Az Égés ma nagyrészt műveletlen terület.

Katlan

A Nagyhegy és azon belül az Égés része. Elnevezését alakjáról kapta. Egykor a Baranyi család tulajdona volt. Ők ültettek ide szelidgesztenyefákat, amelyekből néhány mind a mai napig megmaradt. A 20. század első felében Jakó Ödön tulajdona.

E határrész ma kaszáló.

Melegoldal

Napsütötte, szél által kevésbé ért határrész elnevezése a Nagyhegyen. Szőlővel és gyümölcsfákkal beültetett terület volt, és ma is az. 1791-ben a Baranyi-iratok „Meleg Oldal Hegy”-ként említik.

Egykor olcsón megvásárolható földterület volt. A más határrészen eladott egy hold föld árából itt 2–3 holdat is lehetett vásárolni. Amikor szőlővel beültették s az termőre fordult, egy hold szőlő jövedelmi értéke a Melegoldalon 10 hold szántóföld termésének értékével volt egyenlő.

Az itt termesztett jó minőségű szőlő és gyümölcs eljutott a margittai, nagyváradai és debreceni piacra is.

A Melegoldalon pincéje volt Kelemen Lajosnak és Herpai Jánosnak.

A római katolikus egyháznak is volt itt egy 3,5 hold szőlője, amit a papréti erdő árából vettek meg Füzessy Géza református lelkesztől az 1930-as években. A haszna a plébánosé volt.

Érmelléken Érszakácsiban és Vajdán van hasonló elnevezésű határrész.

Omlás

A Nagyhegy, s ezen belül a Rongyos alatti terület elnevezése. Egy 1782-ben kelt irat szerint ekkor már szőlővel beültetett terület.

Az 1940-es években földcsuszamlás volt e határrészen, innen kapta jelenlegi elnevezését. A 20. század első felében Márton Ferenc micskei, majd margittai zsidó kereskedő volt a tulajdonosa.

Ma az Omlás nagy része műveletlen terület.

Rongyos

Egykor szőlős, ma nagyrészt műveletlen terület.

Neve származhat személynévből is, de valószínűbb Jakó Zsigmond professzor úr magyarázata, aki szerint e terület onnan kaphatta elnevezését, hogy miután a filoxéra tönkretette az itteni szőlőültetvényeket, nem volt más rajta éveken keresztül, csak egy tönkremenő rongyos pajta.

A Bihari népmondák szerint Csokalyon is van Rongyos s nevét onnan kapta, hogy ez a föld valamikor a szegényeké volt.

A Rongyost a Baranyi család ültette be szőlővel.

A 19. század utolsó évtizedeiben Szilágyi Zsigmond mérnök telepítette újra. Híntóval járt ki Micskére, s a nyári hetekben sokszor tartózkodott ott családjával. A Rongyoson levő házuk három szobából, előszobából és pincéből állt. Az épület mögött istálló, valamint egy egybeépített kocsiszín és szénapajta volt. A lakóház mellett szelídgesztenyefák voltak. A Szilágyi család szóban és írásban a gazdag termés miatt a Rongyost mindig „Aranyos”-nak nevezte.

Szilágyi Zsigmond 1923-ban halt meg, s a birtokot a vele rokonságban levő Jakó Ödön örökölte.

A kollektivizálás után az Állami Mezőgazdasági Vállalat (Gostat) az épületeket az 1950-es években lebontotta.

Szeles

A hagyomány szerint onnan kapta nevét, hogy a szél mindig lengedez, s ezért a köd sem reked meg itt.

Egykor az egész Szeles területe szőlővel volt betelepítve, ma műveletlen terület.

Nyáras

A Kismező és a poklostelki határ közötti dülő elnevezése nyárfákkal benőtt területre utal. Bár a kataszteri térkép is jelzi, a Nyáras elnevezést a helybeliek már nem használják.

Az 1763-as összeírás említi a „Nyáras mező”-t, ahol 100 kereszt és 3 kéve búza termett a Baranyi család számára. Az 1756-os uradalmi összeírás szerint a Nyáras teljes egészében szántóterület, ahol Balogh Péternek, Barabás Andrásnak, id. Beke Péternek, Bíró Mihálynak, Borbély Mihálynak, Csatári Jánosnak, Lakatos Ferencnek (most irtotta), Lakatos Jánosnak, Lakatos Istvánnak, Madari Ferencnek, Pap Dávidnak, Polgár Istvánnak, Polgár Péternek, Szabó Ferencnek, Szabó Jánosnak, id. Szondi Péternek és Szondi Jánosnak (most irtotta) van szántóföldje.

Az 1775-ös összeírás említi a Baranyiak tulajdonában levő „Nyáras mezőn levő közös földeket”. Ezt északról a majorsági földek, délről a poklostelki Határ út, keletről a micskei közös földek, nyugatról pedig az országút határolja. 1805-ben ugyancsak a Baranyi család iratai „Nyárosi föld”-ként említik.

A Nyároson volt a margittai Tunyoghi Lajos és feleségének, Horváth Margitnak a tanyája. 1916-ban kötöttek házasságot, s egyetlen gyermekük volt, Barna. 1929-ben 12 ha szántóföldet vásároltak itt B. Kovács Jánostól és nejétől, Kiss Juliannától 420 ezer lejért. Tunyoghi Lajos még ugyanez évben meghalt s az államosításig felesége műveltette e területet. Tanyájuk cselédlakásból (két szoba, konyha, kamra, előszoba) és istállóból állt. Volt ló- és ökörfogatuk is. A tanyához közel 30 hold szőlő és 30 hold szántóföld tartozott, főleg a poklostelki hegyen. A szőlőből 300 hektoliter bort is préseltek évente.

A tanyán élt anyakönyveink szerint Berényi Ferencné (1906), Than Károly és felesége, Ecsedi Gizella (1911), Tani Gyula és neje, Erdei Julianna (1912). Utolsó vincellérjük a micskei Herczeg Sándor volt.

A tanya utolsó lakói 1945–1950 között a micskei Kovács Imre és Bihari Lajos voltak családjaikkal együtt. Ők felesben használták a tanyához tartozó szőlőt.

A Nyáras részei: Gardó és Gorgyán.

Gardó

Szántóföld Kis- és Nagy-Gardó megkülönböztetéssel. A Kis-Gardó területe hét, a Nagy-Gardóé tizenöt hektár.

A helynév elnevezése személynévhez köthető. Az Érmelléken igen gyakori a Gardó családnév, különösen Székelyhídon és környékén. Egykori birtokosának nevét viselheti. A poklostelki határban is van hasonló elnevezésű határrész.

Első ismert említése 1756-ból való: az uradalmi összeírás szerint Kelemen János „most irtott” szántóföldet a Gardón.

A Gardón volt a Budai család tanyája. A 19. század első felében költözött Micskére Budai János kisbirtokos és felesége, Kristó Katalin Makóról. Ott eladták ingatlanaikat, s annak árából vásároltak itt 50 holdat. Két gyermekük, Márton és Imre osztozkodtak az örökségen. Budai Márton feleségével, Kiss Juliánával Biharra költözött, Imre pedig feleségével, Szemes Etelkával a Gardón maradt. Itt lakott 1889-ben Karajos Gábor juhász feleségével, Simon Rózával, 1924-ben Nagy Sándor és felesége, Kopasz Anna. Az adatok szerint a Budai család alkalmazottai voltak.

A Budai-tanya lakóházból (két szoba, konyha, tornác) és gazdasági épületekből állt. A tanyát kerítés vette körül. A család 1979-ben beköltözött a faluba s a tanyát lebontotta.

Egyházi anyakönyveink említik a Gardón 1897-től Hamvai Kovács Ferenc kisbirtokost. Minden bizonnyal ő is Makóról költözhetett Micskére, mert cselédjeinek egy része is odavaló: Bugyi József Földeákról és neje, Mészáros Rozália Makóról, Tóth László Nagykerekiből és felesége, Berényi Zsuzsanna Makóról.

Gorgyán

Szilágyi Aladár nagyváradi közíró szerint e határrész elnevezése a „kurgán = kunhalom” szó rokona.

A 19. század második felében a Karcagról feleségével Micskére költöző Kirják Lőrincz vásárolt itt 32 hold földet, valamint 9 holdat a Kislázi hegyen. Mindkét területen tanyát építettek, s gazdálkodásból éltek. Volt esztendő, amikor négy lovat, négy tehenet és 70 disznót tartottak.

Kirják Lőrincz halála után felesége, Vidovics Erzsébet a Gorgyánon levő területet eladta a poklostelki Oláh Károlynak, és ő beköltözött Micskére. Oláh Károlytól vásárolhatta meg a területet

Barcsa Mihály hagymádfalvi jegyző, aki egy Gorgyán Lajos nevű román embernek adta ki felesbe. Az emlékezők szerint ő egy elcsapott román pap volt, akinek két gyermeke volt: Silviu és Neli. Ez utóbbi fiatalon halt meg, vérmérgezésben. Valószínű, hogy e határrész e családról kapta elnevezését.

Barcsa idején e terület legelő, gyümölcsös és szántó volt. Ő ültette be a Gorgyán egy részét almafákkal.

Az 1930-as évek végén és magyar időben (1940–1944) a Barcsa-tanyán Kovács Imre lakik családjával, aki a 32 hold földet, az almást és a szőlőt felesbe használta.

A második világháború után a tulajdonos Magyarországra költözött, s a gazda nélkül maradt tanyán Nagy Albert micskei lakos élt feleségével.

Az 1950-es években, aki nem volt hajlandó beiratkozni a társulásba, annak elvett földterületei helyett ezen a gyenge minőségű cserföldön osztottak földet.

Sánci puszta

Elpusztult Árpád-kori település nevét őrzi.

Először a Geregye nemzetség tagjai közötti birtokcserénél tűnik fel a neve, 1255-ben. Ekkor Száncsi falut Geregye Pál, Barnabás átengedte a rokon Écs fiának, Pál ispánnak. 1291-ben, mint kis községet említik az okiratok, mely másodízben 10 kepe tizedet fizetett a püspöknek. Ugyanez évben Micske 14 kepét fizet, tehát Száncsi nem sokkal kisebb település falunknál. Egyházáról vagy papjáról semmi emlékezet.

1255-ben Sancsly, 1291-ben Santusy iuxta, majd 1552-ben Zanchy néven említik az oklevelek.

Állandóan a sólyomkővári uradalomhoz tartozott. Bár neve a régi lejegyzések alapján nem árul el határozott nyelvi eredetet – írja Jakó Zsigmond – magyar településnek kell tartanunk, minthogy az oklevelek is következetesen kiemelik magyar voltát.

1552-ben két telekből áll. Földesura Koprovith Péter.

Lakosai már a 16. század közepétől többször elhagyták, de birtokosai még a törökök kiűzése után is újranepestették.

A 18. századi összeírásokban (1715, 1720) már nem szerepel a lakott települések között.

E terület is a Baranyi család birtokába került.

Az 1759–1764 közötti tiszttartói számadásokban gyakran előforduló helynév: 1759-ben többek között lent, zabot és tengerit vetettek ide s a Sánci kerülői, Dobos Gáspár és Orosz Gábor, 1762-ben a Sáncin termett szilvából és cseresznyéből pálinkát főznek, 1763-ban „Sáncin vetődött borsó a Tekintetes Árvák részéről“, s termett 1 köből, 1764-ben egyebek mellett kendert is vetnek és az ott termett szilvát megszállták.

1775-ben a családi osztozkodáskor ifj. Baranyi Gábor kapja birtokul a „praedium Sanci“-t, azaz Száncsi birtokot, melyet keleten „a Sáncsi külső Szántó Földek“, nyugaton „a Nádas Rétek“, délen „a külső Szántó Földek“, északon „a kaszáló Rétek“ határolnak.

Említés történik ekkor a „belső telkeken való Földek“-ről „melyek Tengerivel vettettetnek“, a „tengeri Föld körül való szántóföldekről az Országútig“, „az Ország Uttyán fellyül három Tábla földekről a Sáncsi Patak mellett“, „a Régi Szántó Földekről a Kígyós Tó mellett“, „az Irtás földekről a Kígyós Tó körül a Beke rét gazzáig és a Sáncsi patakig kiterjedve négy Táblában“, „az Egeres melletti új Irtásról“, „Sáncsi Mező“-ről, „Sáncsi kaszállók“-ról, „Lakatos Mihály Fölgyé“-ről.

Makkoltató erdő is volt ebben az időben a Sáncin: „A Mack nevű erdeje kezdődik a Királyi Határnál, nevezetesen Rác Tivadar Rétye irányába a Tőke és Bíró Rétekig és az Ábrányi Kaszállóig“.

A 19. század végén Baranyi Emil a birtokosa „kinek csak háza van Micskén, birtoka Királyiban van... ehhez még a Sáncit is bírja, ezt ő kezeli“.

Körülbelül a 20. század elején a Sáncit Strasser Alfréd földbirtokos vásárolja meg. Nemcsak ő, hanem előzőleg már Baranyi Emil is zsidó földbérlőknek adta ki e területet. E bérlők nagyszámú mezőgazdasági cselédet alkalmaztak, többségükben más falvakból.

A Magyar Szent Korona országának 1910. évi népszámlálása szerint Micske területén 201 személy lakott. Ebből 81-en Sáncin. A 201 lélekből magyar 133, román 57, egyéb 11. vallásuk szerint római katolikus 61, görög katolikus 45, református 58, ortodox 23, izraelita

13, egyéb 1. Az izraeliták, a görög katolikusok és az ortodoxok nagy részét a Sáncin élők és dolgozók alkotják.

Az 1889-es kataszteri térkép szerint a Sáncin levő tanya nyolc nagy épületből állt: a bérlők lakóházaiból, cselédlakásokból, gazdasági épületekből és istállókból.

A következő zsidó bérlők neveit ismerjük Kallós Lőrincz (1845 körül), Weinberger Sámuel (19. század vége), Harstein Lipót (19. század vége), Schwarz Ábrahám és fiai: Lajos és Sándor (a 19. század közepétől 1921-ig).

Az alkalmazottak névsorából kitűnik, hogy nemcsak földműveléssel – a gabonatermesztés mellett jelentős a dohánytermesztés is – hanem állattenyésztéssel (főleg szarvasmarha és juh) is foglalkoznak. A bérlők jelentős számú ökörfogattal és igáslóval rendelkeznek, ennek bizonyossága, hogy kovácmestert is alkalmaztak.

Az 1921-es földreform után a gazdasági épületeket Albuțiu József micskei jegyző vásárolta meg, aki a magyar időben (1940–1944) Romániába költözött. A második világháborút követő években a tanya tulajdonosa Todorán György.

1921-ben a román állam Sáncit a micskei és a környező falvak lakosainak juttatta. Három hold katasztrális földre egészítették ki azoknak a családoknak a földterületét, akik ennél kevesebbel rendelkeztek.

A földreform szántóterületet juttatott a helybeli református és római katolikus egyháznak, valamint községi földet kapott Micske, Szentlázár és Vedresábrány.

A Sánci országúttól keletre eső részén a múlt században Rus Sándor, Rus György és Rus János tanyái álltak.

Sánci részei: Foglár és Tökerét.

Foglár

A foglár szavunk a börtönőr régies elnevezése, de jelenthet írással való foglalást, foglalt területet is.

Első adatunk a micskei fogházról 1753-ból van. Ez év augusztus 2-án Baranyi Gábor Barczán Sámuel urat kulcsárjával megfogatta és a micskei fogházba záratta. Ez esetről Baranyi Gábor számol be levelében.

1764-ben Fekete Pál tisztartó írja számadásában: „a rabok számára kenyér sütni 2 köből lisztet adtam”. Ugyancsak ő írja a következő esztendőben: „tehén húst a Rabok számára adtam míg a köműves mellett dolgoztak 41 fontot 1 Rft és 64 krajcár értékben”.

Az 1772-ben kiadott Micske nevű város Urbárium 8. pontjának 4–5. cikkelyei említik a földesúr áristomát:

4. „Jóllehet... a jobbágyok sem pénzben, sem pedig testben meg ne büntetessenek, mivel mindazonáltal némelykor megtörténhetik, hogy a paraszt valamint a szabad nyelvél vagy testével vétkezett, vagy másként is a három napi munkabeli büntetéssel magát meg nem jobbitaná, úgy olyankor őt a testében is büntetni szükséges légyen, azért mindezek hasonló történetekben arra kelletik vigyázni, hogy amidőn a testbéli büntetés iránt a dolog magát előadja, akkoron a bűnös: ha erős és egészséges személy lészen, a bűnök mivoltához képest legfeljebb 24 pálcaütéssel, vagy az asszonyi állapot pedig szinte annyi korbácssapással büntethessék.

Ha pedig a vétkes személy korosabb, vagy egyéniránt gyenge ereje volna, az olyan áristommal és ha a szükség és a bűnek a

mivolta úgy hozná magával böjtöléssel is, száraz kenyér és víz mellett sanyargatassék; arra mindazonáltal vigyázzván, hogy a vétkes saját munkájának elmulasztásával harmad napnál tovább ne tartóztassék; kivévn azt, ha nagyobb gonoszági hosszabb tömlöczözést vagy büntetést megérdemlenék.”

5. „Ha a jobbágy vétke miatt az uraság tömlöcére fog vettetni és vasra verettetni: az vasnak váltságáért (ahol ettől járó taxa szokásban volt) nem többet, hanem 15 krajcárt fizetni tartozzék”.

A micskei járás szolgabírói hivatalának iratai már nem fogházról, hanem börtönépületről beszélnek, mely a mai rendőrség épülete helyén vagy környékén lehetett.

1854-ben a margittai uradalom erdészét, Baranyi Zsigmondot „fegyver rejtegetésért a nagyváradai haditörvényszék 6 heti elzárásra ítélte a micskei járásbíróóság börtönében”.

Ezt követően a 20. század közepéig a községházán levő zárkában tartották – ideiglenesen – fogva a bűncselekményen ért embereket.

A Foglár vagy annak egy része az uraság vagy a bíró parancsát teljesítő foglárnak a kezelésében volt.

Az 1775-ös uradalmi összeírás szerint a Foglár Baranyi Gábor ifj. tulajdona. A Baranyiaiktól vásárolta meg a Foglárt a Sáncival együtt Strasser Alfréd földbirtokos, kitől zsidó családok bérelték az 1921-es földreformig.

Az 1889-es kataszteri térkép négy nagy épületből álló tanyát jelöl e területen: lakóházat, cselédlakást, gazdasági épületeket. Első adatunk e tanyáról 1869-ből van, amikor az anyakönyvi bejegyzés szerint itt él és dolgozik Máté Ferenc és neje, Bányai Zsuzsanna.

Az 1921-es földreform kisajátította a Foglárt, melynek területe nagyrészt micskei családok tulajdonába került. Az 1990-es évek elején a helybeliek a mintegy 50 ha-os határrész többségét a szomszédos román falvak lakóinak adták el.

Mosolygó csárda

Csárda szavunk településen kívüli fogadót, kisvendéglőt jelent.

A mosolygó jelző Révész Imre szerint „szép, ligetes, virágos mező”-t jelent. Szabó T. Attila levéltári kutatásai alapján írja, hogy

a mosolygó egy Erdélyben nagyon kedvelt és értékes almafajta volt. Eszerint a csárda a közelében levő almafákról kapta nevét.

Az 1772-ben megjelent Micske nevű város Urbárium 6. pontjának 4. cikkelye utal az uraság meglevő vagy leendő fogadójára:

„Noha ugyanis a jobbágyoknak a kocsmáltatás fönt írt mód szerint bizonyos időre megengedtetik, ahol mindazonáltal az uraságnak oly vendégfogadója volna, avagy a jövőben építtetne, melyben az utazók megszállhatnának; az olyantín vendégfogadóba mindenféle italnak kiárusítása egész esztendőnek folyása alatt szabadon hagyatik.”

A csárdára vonatkozó elsőírást 1841-ből van. A micskei római katolikus templomban ez év szeptember 9-én keresztelik meg Krisztin György „sánci csaplár” és Farkas Mária gyermekét, Máriát. Ebből az adatról következtethetünk, hogy a csárdát a Baranyi család építtette, hiszen a Sánci tulajdonukat képezi.

Miután zsidó családok vették bérbe a Sáncit, az ott levő csárdát is kibérelték. Az 1850-es évek után a csárda bérlője Schwarz Jakab. 1882-ben az iratok Bleier Ignázt micskei mészárosnak említik Sánci kocsmárosaként. Berta gyermekük ez esztendőben itt született. Bleier halála után (1920) a helybeliek szerint Schwarz Jakab fia, Lajos veszi át.

Magyar időben (1940–1944) Nemes András vezette a csárdát. Itt is lakott édesanyjával együtt. Tőle vásárolhatta meg Rus Tógyer, aki az 1950-es években lebontatta.

Az épület két szobából, konyhából és kamrából állt, valamint a csárda helyiségéből, mely asztalokkal és székekkel volt berendezve. A betérő vendégek italt, egyesek szerint hideg ételt is vásárolhattak.

A csárda épülete mellett már 1889-ben is állt egy fedeles, csürszerű szín, ahová a szekeresek rossz időben, vagy éjszakára behúzódhattak, szállást kaphattak.

A határról hazafelé igyekvő micskeiek a csárda kútjánál csak akkor itathatták meg jószágaikat, ha előzőleg egy fél liter bort vásároltak.

Tőkerét

A Sánci rész, a Berettyó melletti erdőből és legelőből álló mintegy 60 ha-os terület elnevezése.

Neve arra utal, hogy egykor erdő volt ezen a területen. Miután letarolták, a kivágott fák talajból kiálló tőkéje még egy ideig ott maradt, de köztük már zöldellt a rét.

1775 előtt id. Baranyi Gábor tulajdona, ettől kezdve ifj. Baranyi Gáboré. Ez évben kelt Baranyi-összeírás kétszer is említi:

„A Sáncsi Mack termő Erdeje kezdődik a királyi határnál, nevezetesen Rácz Tivadar Rétje irányában a Tőke és Bíró Rétegek és az Ábrányi Kaszállóig”.

„A Régi Kaszálló Rétek a Királyi széltül a Tőke Rétig”.

A Baranyi családtól Strasser Alfréd vásárolja meg, s az ő tulajdona marad az 1921-es földreformig. Ekkor a Tőkerét községi tulajdonba kerül.

Tölgy és cserfaerdő volt ezen a határrészen, melyet az 1950-es években letaroltak, s a román állam nyárfával ültette be.

A tőkeréti legelőn tartották a micskeiek tavasztól őszig a növendék marhákat. A helyi lakosok a második világháborút követő években 180–200 két éven aluli borjúval és ökörrel rendelkeztek.

Magyar időben (1940–1944) a Tőkerét Berettyón túli részén, Vedresábrány és Szentlázár között 40 hold földterületet kapott Micske községe. Ezt a változás után elvették.

Somos

Sombokrokkal benőtt területre utal.

Szabó T. Attila írja Mosolygó című cikkében: „Megfigyelésem szerint legalábbis Erdélyben, a határban különálló gyümölcsfák, vagy gyümölcsfacsoportok nagyon sokszor egy-egy határrész névadói lehetnek. Így keletkezhetett... országszerte a sok... Somos... meg effajta helynév.”

Bihar megyében igen elterjedt helynév, pl. Érselinden, Nyüveden, Pelbárthidán és Vajdán is van hasonló nevű határrész.

A micskei szájhagyomány szerint a Somoson Mátyás király is járt vándor képében és az egyik ottani pincébe be is kérezkedett éjszakára. A gazda el is szállásolta, de nem tudott neki enni adni, mivel azelőtt vitték el mindenüket dézsma fejébe. Másnap reggel a király eltávozott s a gazda takarítás közben a szék alatt talált egy aranypénzt, a falon felvésvé pedig két betűt: M. K. Pár hónap múlva hivatalos levél érkezett, melyben az állt, hogy a Somoson termett borért nem kell többé dézsmát fizetni. A szájhagyomány szerint az említett pince Szondi Imre, Szondi Sándor és Oláh Imre pincéje fölött volt. Időközben beomlott.

Mátyás látogatása a Somoson legenda, de tény, hogy a falu egykor Mátyás birtoka volt, és ő ajándékozta azt 1472-ben Drágffy Bertalannak, aki főpohárnoka volt. Az úrbéri rendezés idején (1770) ez a kiváltság még élt a micskeiek emlékezetében. A vallomástevők mondják: „Magyarsomos nevű helyünkön levő szőlőinkből királyi dézsmát nem adtunk”.

A 18. századi összeírások szerint a Somos a falu birtokosainak, főleg a Baranyi családnak a tulajdona. Egyetlen összeírás sem említi, ellentétben a többivel, hogy itt a falu lakosai szántófölddel vagy kaszálóval rendelkezének.

A Somos része a hegykerítéssel övezett szőlőhegynek a Nagyhegygel és a Berkivel együtt. 1749-ben a Baranyi családnak már jelentős szőlőültetvényei vannak itt. A micskei uradalom másik birtokosának, Kovács Ferencnek is kiterjedt birtoka volt ekkor a Somoson. Tudjuk a Baranyi család tisztartójának számadásából, hogy 1765-ben jelentős mennyiségű zabot vetettek e határrészen.

A korabeli iratok az 1700-as években sokszor Magyarsomosként említik, bizonyára azért, mert a domb túlsó oldala a román lakosságú terjeiek birtoka. Az 1775-ös összeírás többször említi a „Terjei és Micskei Somos nevezetű Hegyek”-et.

A Micskei járás szolgabírói hivatalának irataiból tudjuk, hogy 1852-ben a Somoson erdeje van Baranyi Károlynak, Baranyi Lajosnak, Baranyi Imrének, Baranyi Miklósnak és Miskolczy Károlynak. Ez év június 19-én az erdőben „alattomos és szándékos kártétel” történt. A tulajdonosok pert indítanak tóti Sólyom István és bojtárja, ménespásztorok ellen, akik 54 szál szilfát és egy hársfát

vágtak ki az erdőből. A Holdi János erdész, Tinyeguczta Péter almaszegi kerülő, Megyesi Károly és Birtalan József esküdtek által felbecsült kár 151 forint.

A református egyház jegyzőkönyvében olvassuk, hogy „1881. november 11-én a gyűlésen a lelkész bejelenti, hogy Szondi Miklósné végrendeletileg az egyháza hagyta rá... Somos hegyen levő szőlőjét”.

A 20. században Diós Istvánnénak volt tanyája e határrészen.

Erdei Márton tóti amatőr régész gyűjteményében van egy Somoson talált rézcsákány a Kr. e. 2300–1900 évekből.

Szászkuta

Szabó T. Attila A helynévgyűjtés jelentősége és módszere című tanulmányában írja, hogy az ilyen helynevek egy-egy helység határában feltűnő nép első településhelyére, kereskedelmi útvonalára, vagy a község életében megrázkódtató szerephez jutott népcsoport vonulási irányára mutat. Példaként említi a Szászok útja, Szászok rétje, Szászok sikátora stb. helyneveket.

A szász előtag bizonyosan egy személy, vagy a lakosság nemzetiségére utal. Feltételezhetően a Szász család, azok kútja rejlik e helynévben. Ha népnévről lenne elnevezve, akkor többes számban, azaz Szászok kútjaként említenék.

A Bihari népmondák című könyvben Baranyi Vilma és Katalin a következőt regélik róla:

„Micske határában van egy domb, tetején egy erdővel és bokrokkal övezett tisztás. Ennek a tisztásnak a közepén van egy kút. Nincs kávája, sem víz benne. Azt tartják róla, hogy feneketlen: a beledobott kő örökké esik lefelé. Elátkozott kútnak is nevezik. Minden hét esztendőben, október elsején éjfélkor megszólal benne a harang.

Azt beszélik a micskeiek, hogy a tatárjárás idején Micske helyén egy szász falu állott: úgy hívták, hogy Szászkuta. A tatárok éjszaka váratlanul lepték el őket, így nem tudtak elmenekülni. Lemészárolták, és nagyrészt elevenen temettek el mindenkit, majd kirabolták a falut, és nagy tivornyázással töltötték el az időt. A

haldoklók átka megfogta őket és elsüllyedt az egész falu. A kút szája maradt csak meg, ahol elnyelte a föld a falut a haldoklókkal, tatárokkal és épületekkel együtt.

Minden hetedik esztendőben felzúg az elsüllyedt falu harangja a kútból: ilyenkor hallani lehet a haldoklók nyögését és átkait.”

A mondatban említett Feneketlen kút helye ismert ma is a micskeiek előtt.

Hasonló módon kötődik a hegyközszentimrei hegyen levő Szászkuta helynévhez is: „Ez a helység valamikor szászok lakta volt. A templomukban összeveszett a pap a kántorral, aminek során a pap arcul ütötte a kántort. Abban a pillanatban elsüllyedt az egész falu. Egyesek hallani vélik minden évben Szent György napjának éjszakáján az elsüllyedt templom harangjának a hangját.”

Első ismert írásos említése 1756-ból való. Az ekkor kelt uradalmi összeírás szerint egy része már irtásföld, másik részét még erdő borítja. Kaszálója van ebben az esztendőben Szászkután Árva Péternek (most irtotta), Kovács Istvánnak, Lakatos Istvánnak, Lakatos Jánosnak, Madari Ferencnek, Máté Péternek (most irtotta), Polgár Györgynek, Polgár Péternek, Szondi Mihálynak és Szondi Péternek.

Baranyi Gábor 1775-ös összeírásában „Szász Kuth”, „Szász kút”, valamint „Szászkuta Kaszálló” alakokban fordul elő. Ekkor három micskei kaszálóját említi: Buda Jánosét, Lakatos Jánosét és öreg Nagy Jánosét.

Szászkuta rét, szőlős és szántó volt. Jelenleg szilvás és kaszáló.

Három forrás van e dűlőben: Diós kútja, Szondi László kútja és Sziget-forrás.

A múlt évszázad elején tanya is volt Szászkután: Diós Zsigmond lakott itt családjával.

Szászkuta már a kőkorszakban lakott terület volt. Ennek bizonyága, hogy régészeti leletekben gazdag terület.

Kovács József lelképásztor (1936–1976) itt és a szomszédos dombok oldalán, a vízmosásos helyeken két ép cserépedényt, cserépedény-darabokat, pattintott kovaköveket, kőbalta-darabokat és szuvatrögöt (háló nehezéket) talált.

A nagyvárad múzeum munkatársai két alkalommal végeztek régészeti ásatásokat Szászkután: 1977-ben Sever Dumitraşcu, majd

1978-ban Gheorghe Gorun vezetésével. A Csiszárréten levő Gémeskúttól 180 m-re északi irányban kezdték meg a kutatást, ott, ahol a szántások nyomán kőkori és római kori leletek kerültek napvilágra, elsősorban agyagművességi tárgyak. Az ásatások során találtak kézzel készített szürke, illetve fekete színű edénydarabokat. Ugyanitt előkerült egy vasból készült fibula (ruhakapocs) a 2–3. századból, egy nyílhegy, valamint agyagból készített fekete gyöngyök piros díszítéssel. Ugyancsak a gémeskúttól nem messze egy 20x20 m²-es területen 30–35 cm mélységben jelentős mennyiségű szürke kerámiát találtak, némelyeket nyomtatott díszítéssel. A legjelentősebb lelet az az edénytöredék volt, melyet 40 cm mélyen találtak, s melyet a díszítés után piros festékanyaggal vontak be.

Kiástak egy 110x90 cm alapterületű tűzhelyet is, melyet három oldalról 10–20 cm magas perem vett körül, bejárattal a déli oldalon. A tűzhely közepén egy edény volt, melynek felső részét egy szántás alkalmával az eke összetörte. A tűzhely mellett nem találtak hamut, ami bizonyította volna folyamatos használatát. A régészek szerint itt lakóhely volt, vagy egy sírhalom felett kultikus szerepet töltött be.

Erdei Márton tóti amatőr régész gyűjteményében vannak Szászkuta északkeleti részén talált csiszoltkőkori kerámiatöredékek és pattintott kőszerszámok, köztük egy kapa a Kr. e. 4. századból.

Ugyancsak Erdei Márton talált egy csiszoltkőkori obszidián rögöt, melyből a korabeli ember pattintott kőszerszámokat készített. Cserekereskedelem révén jutott a határunkban élő kőkorszaki emberhez, mert a legközelebbi előfordulási helye ennek a vulkáni kőzetnek Tokaj és Eperjes környéke.

Bükk

Szászkutához tartozó határrész.

Az 1775-ös összeírás a Makkos erdő egyik határáként említi „Bikes” alakban. Neve utal arra, hogy főleg bükkfával borított terület volt. A Bükk felső része ma is erdő, a többi gyümölcsös. Különösen sok szilvafa van itt.

Többször volt földcsuszamlás ezen a helyen. Az 1950-es években ennek következtében egy meredek fal keletkezett. 1965-ben egy hektár erdő csúszott meg, s az 1990-ben történt újabb földcsuszamlás betemette az itt levő egyetlen forrást, Szabó Lajos kútját.

Széleserdő

A hozzátartozó határrészeivel együtt mintegy 200 ha kiterjedésű irtásföld elnevezése.

Kovács József egykori tulajdonosától származtatja nevét, de sokkal valószínűbb, hogy elnevezése az egykor itt levő erdő nagyságára, szélességére utal.

Az úrbérrendezés idején (1770) a micskei vallomástevők utalnak arra, hogy 1747-től kezdték meg itt az erdőt letarolni: „Királyi felől levő Széleserdő nevezetű forduló... nagy erdőkből irtatott ki, már 23 év óta”.

Az 1756-os uradalmi összeírás szerint elsőként irtott itt magának szántóföldet Buda András és Molnár Mihály, majd ezt követően Ács Mihály, Agárdi Gábor, Asztalos Péter, Árva István, Barabás György, Balogh István, Barabás Mihály, Barabás Péter, Beke Ferenc, Bíró

János, Búzás András, Csorba Pál, Fazekas János, Fazekas Ferenc, Kelemen János, Kelemen László, Keresztúri András, Kis Péter, Kovács Ferenc, Kovács Péter, Kovács István, Kolozsvári István, ifj. Lakatos István, Lakatos Péter, Major István, Marosi Izrael református lelkész, Medgyesi István, Nagy János, Olaszi Ferenc, Polgár Ferenc, Polgár Péter, id. Rákosi Mihály, Szabó István, Szabó Mihály, Szentkirályi István, Szondi István, id. Szondi Péter, Szűcs János, Varga György és Varga Péter.

Az 1775-ös összeírás Barabás Mihály, Diós Péter, Kiss Ferenc, Oláh György és Varga Mihály szántóföldjét említi.

1835-ben „Széles erdő mező” néven említik a Baranyi iratok. Ugyanez év január 15-én Miskolczi István egy öt köblös (2.8 ha) földet adományozott a Széleserdőn a református lelkész és az iskolamester számára: „A Széles erdőn egy darabba mintegy 5 vékás lett a tiszteletes úré, ehhez harmadik darab mintegy két vékás a rektor úré. Ezen két föld között van a Nagy Mihály földje.”

Az anyakönyvben szerepel az 1870-es évek első felében Tyimoti György juhász neve, aki a „Széles erdő tanyá”-n lakik. Ő Róth Albert birtokos juhásza lehetett.

Széleserdő részei: Árkos, Kecskeakol, Lófigató, Róth-tag, Vadkörtifás és a Zima-domb.

Árkus

A Széleserdő része, melyet a helybeliek Árkus alakban használnak. Az Árkos szó az árok főnév -s képzős származéka és vízlevezető árokkal átszelt területet, csatornázott vízfolyást jelent.

Két részre tagolódik: Felső- és Alsó-Árkosra. A két dűlőt az Újülésről kiinduló út választja el egymástól.

Az 1756-os összeírás szerint a helybeliek az erdőt már letarolták és a területet művelésre alkalmassá tették. Ekkor szántóföldje van az Árkoson Barabás Andrásnak, id. Barabás Jánosnak, ifj. Barabás Jánosnak, Beke Miklósnak, Buda Andrásnak, Búzás Andrásnak, Csatári Jánosnak, Fazekas Péternek, Kolozsvári Andrásnak (most irtotta), Polgár Ferencnek, Polgár Istvánnak, Szondi Péternek és Varga Mihálynak. Kaszálja van: Asztalos Péternek, id. Beke

Péternek (most irtotta), Kelemen Lászlónak (most irtotta), Kolozsvári Andrásnak (most irtotta), Kis Péternek (most irtotta), Kovács Istvánnak, Lakatos Istvánnak, Lakatos Jánosnak, Máté Péternek (most irtotta), Mészáros Mihálynak, Nagy Andrásnak, Polgár Györgynek, Polgár Ferencnek, Polgár Istvánnak (most irtotta), Polgár Pálnak, Polgár Jánosnak, Polgár Péternek, Varga Péternek és Veres Mihálynak.

Az 1775-ös Baranyi-féle összeírás Lakatos Mihály kaszálóját említi.

Árkos területe 36 ha, kétharmad része szántó, egyharmad része kaszáló.

1924-ben Balogh Lajos az Árkoson néhány földből előkerült régiséget talált s ezeket a nagyváradi múzeumnak ajándékozta. Kovács József feljegyzése nem részletezi, hogy milyen leletekről van szó.

Kecskeakol

Egykor szántóterület volt, közepén réttel. Elnevezéséből következtetni lehet, hogy valamikor kecskék számára készített akol lehetett ezen a területen. Az adóösszeírások szerint 1750-ben 206 juh és kecske, 1753-ban 275 volt a faluban. Kecskeakol kiterjedése 12 ha.

Ezen a helyen 1974-ben 25–36 cm mélységben egy bronzkori leletet találtak, mely kb. 100–120 bronzcsüngőből (beotiai pajzsformájúak) és 21–25 bronz aspirálból állt. Ezek a nagyváradi múzeumba kerültek.

Lófingató

A Széleserdőn a Tóti felé vezető úton levő meredek kaptató neve, mely nem kis erőfeszítésre készíti a rajta felfelé haladó, szekeret húzó lovakat.

Róth-tag

A Széleserdő 62 ha kiterjedésű területe.

Nevét egykori tulajdonosától, Róth Albertről kapta, aki minden bizonnyal Vámoslázon született Róth Márton és Fohn Julianna gyermekeként.

Az 1880-as évek közepén Micskére költözött s itt élt haláláig. 1923. december 16-án halt meg, és a micskei zsidó temetőben nyugszik. Egykori lakóháza a falu egyik legszebb és legjellegzetesebb épülete.

Róth Albertnek 211 hektáros birtoka volt Micskén és a szomszédos községek határában, melyből 113 ha szántó, 27 ha kaszáló, 64 ha legelő és 7 ha egyéb rendeltetésű terület volt.

Az 1910-es években kölcsönt vett fel a bankból, s mivel nem tudta visszafizetni, kénytelen volt a Róth-tagot eladni. E területet a micskeiek vásárolták meg, de a község is vásárolt tőle 16 katasztrális hold legelőt. Ezt vette meg a községtől Fejős Flórián és Szoatak János. A kapott pénzéért a község új legelőt vásárolt Gáspárdi Gyulától a Kerekdetőn.

Birtoka volt ezen a területen Huszti Zsigmondnak is az 1800-as évek végén, akinek apósával, Árvai Kálmánnal malma is volt Érabrányban.

E micskei dűlőben volt a legtöbb tanya. A legnagyobb a Fejős családe volt, mely Hódmezővásárhelyről származik. Szülőföldjüket elhagyva először Homorogra, Nagyszalonta mellé költöztek, majd Berettyókirályiba. Mindkét helyen uradalmi földek bérlői voltak. Az 1900-as évek elején költözött Fejős Flórián családjával a Róth-tagra. Később tanyája volt itt Fejős Józsefnek, Fejős Lajosnak, Fejős Istvánnak, Kovács Lajosnak és Diós Bálintnak. Mindannyian a Fejős családhoz tartoztak. Az öt tanyán harminc személy lakott. A családból utolsóként Fejős Gyula költözött be Micskére, Diós Bálint pedig 1990-ben Tótiba.

A Róth-tagon volt még Szondi István és Moisa Tódor tanyája is. Két forrás található itt: Szondi István és Beke András kútja.

Vadkörtefás

A területén levő vadkörtefákról kapta nevét. Ma ez a 11 ha-os terület teljes egészében szántó.

Zima-domb

Tulajdonosáról kapta nevét. Az 1920-as években is élt Micskén Zima nevezetű személy, Zima Márton mészáros. Felesége a helybeli Balogh Erzsébet volt. Elődeinek, vagy hasonló nevű családnak a birtoka lehetett, mert az 1889-es kataszteri térkép ezen a néven jelöli.

A helybeliek egy része Ima-dombnak nevezi. A szájhagyomány szerint az 1800-as évek elején sáskajárás volt a falu határában. A lakosok kimentek a határba és leveles ágakkal űzték a sáskákat, miközben imádkoztak a csapás megszűnéséért.

Az egyházi feljegyzések a 19. században egyszer tesznek említést sáskajárásról, de az is elkerülte határunkat. Kassay Ferenc lelkipásztor írja: „1847. augusztus 12-én nagy mennyiségű sáskák tábora szállta meg a szomszédos helyeket. Somlyó felől jött, Verzály és Bodoson át, Derna és Micske közt Szalárdnak tartott az ország útján, a bihari mezőn egy zab vetésen leszállott és ott megégettetett”.

Néhai Kis Albert közlése szerint az Ima-domb elnevezést a kollektív idején kezdték használni. A brigádosok által használt összehajtogatott térképen a Z betű tőrés következtében a hátoldalra került, s így Ima-dombnak olvasták.

A Zima-domb 13 ha-os területe szántó és kaszáló. Meredek partjának egy részét nem művelik. A micskei szólás szerint a domb tetején „terem a jó bélesnek való búza”.

Szentlázári hegy

A micskei határ egyik szőlőhegye, amelyen számos szentlázári család rendelkezik földtulajdonnal.

Az úrbéri rendezés idején (1769) a szentlázári vallomástevők mondták: „Határunkon mintegy fele részének a lakosainak hegyi szőlők vannak, a bora szintén olyan jóféle, mint a micskei, s több lakosnak a szomszéd micskei határon vannak szőlői. A szőlők alatt némely gazdának gyümölcstermő kevés fái vannak, de csak maguk és cselédük szükségére, eladni nem szoktuk”.

Az 1848. évi jobbágyfelszabadítást követő földreform 43 katasztrális hold szőlőt juttatott a szentlázáriaknak, bizonyosan többségének a micskei Szentlázári hegyen.

Jelenleg e terület szőlős, kaszáló és szántó.

Szódob

Neve a száldob, azaz hársfa szóból ered, arra utalva, hogy egykor e területet hársfák borították. Ma részben erdő, részben kaszáló, szántó és gyümölcsös. Régebben sok szilfa is volt ezen a határrészen.

Forrásvizekben gazdag terület. Itt található a Fehér Sándor, Lakatos Sándor, Lakatos Lajos kútja, valamint a Székely-, Diós-, Szélesi-, és a Beke-kút. A kataszteri térkép 1889-ben ezek közül csak a Beke-kutat jelöli, mint a 19. század végén a legfontosabbat.

Az 1756-os uradalmi összeírás szerint a Szódobon szántóföldje van Barabás Péternek (most irtotta), Juhász Istvánnak (most irtotta), Diós Istvánnak (most irtotta), Juhász Istvánnak (most irtotta), Kis Mártonnak (most irtotta) Kerekes Ferencnek (most irtotta), Kozma Mihálynak (most irtotta), Nagy Andrásnak, Nagy Jánosnak (most

irtotta), Pap Pálnak (most irtotta), Polgár Istvánnak (most irtotta), Tóth Györgynek (most irtotta), és id. Varga Jánosnak, kaszálója Árva Istvánnak, Árva Péternek, Balogh Jánosnak, Balogh Péternek, Barabás Andrásnak, Barabás Ferencnek, ifj. Beke Ferencnek, Beke Jánosnak, Buda Andrásnak, Budai Istvánnak (most irtotta), Borbély Mihálynak, Búzás Andrásnak, Diós Istvánnak (most irtotta), Fazekas Jánosnak, Fazekas Péternek, Hajdú Istvánnak, Juhász Istvánnak, Kelemen Istvánnak, Kerekes Péternek (most irtotta), Kerekes Istvánnak, Kovács Györgynek, Máté Péternek, Mészáros Mihálynak, Nagy Andrásnak, id. Nagy Istvánnak, ifj. Nagy Istvánnak, Nagy Jánosnak, Szabó Ferencnek, Szabó Jánosnak, Szabó Péternek, Szilágyi Ferencnek, Szilágyi Istvánnak és id. Szondi Péternek. Ugyanez összeírás említi „Szódon fő”-t, ahol Fazekas Péternek és Juhász Istvánnak kaszálója, Beke Mihálynak (most irtotta), Nagy Györgynek (most irtotta), Nagy Jánosnak és Veres Mihálynak (most irtotta), szántója van, és „Szódo rét”-et, ahol Szilágyi Jánosnak van kaszálója.

Az 1775-ös összeírás szerint kaszálója van a Szódoban: Balogh Ferencnek, Balogh Mihálynak, Barabás Istvánnak, Barabás Mihálynak, Beke Andrásnak, Beke Istvánnak, Beke Mihálynak, Buda Andrásnak, Buda Jánosnak, Csurai Ferencnek, Diós Bálintnak, Diós Pálnak, Ecsedi Józsefnek, Kovács Jánosnak, Lakatos Jánosnak, öreg Nagy Jánosnak, Pap Mihálynak, Szabó Péternek, Szilágyi Ferencnek, Szilágyi Mihálynak, Szondi Jánosnak, Szondi Mihálynak, Szűcs Ferencnek, Tóth Istvánnak, Varga Mihálynak és Varga Péternek.

A Baranyi iratok 1791-ben említést tesznek a „Szoldobi kaszálóról”, 1835-ben pedig a „Szoldobi irtás”-ról.

1835. január 15-én Miskolczi István a Szódoban egy öt köblös (2,8 ha) földet adományozott a református egyháznak és tanítónak: „a Szoldoban egy végbe levő két darab közül a szélesebbik jutott tiszteletes úrnak, a végben levő keskenyebb rektor úrnak. Felül Kantza Mihály, alul Tekintetes Miskolczy István földje”.

A második világháború előtt Lakatos Sándornak és Ungvári Lajosnak volt itt tanyája. A háború után beköltöztek a faluba.

A kollektív gazdaság idején a Szódoban 84 ha szántó és 40 ha kaszáló volt.

Babucz-hegy

Tizenkét holdnyi kiemelkedő kis domb a Szódobon.

Az 1838-as magyarországi nagy árvíz után a Micskére költöző makói Vámos János épített ide tanyát, mely szoba-konyhás lakásból, pincéből és gazdasági épületből állt.

Három-három holdnyi területtel rendelkezett itt Vámos János, Diós Lajos és egy terjei család.

A Babucz-hegy részben szőlős, részben erdős terület volt.

E helynév jelentése, eredete ismeretlen.

Tagbirtok / Tekenős

Az 1889-es kataszteri térkép e kettős névvel jelzi a micskei betérőtől a Margitta felé vezető országút mindkét oldalán található dűlőt. A Tekenős elnevezést a helybeliek nem használják.

E határrész eredeti elnevezése Tekenős. Nevét fekvéséről, alakjáról kapta. A Magyar Értelmező Kéziszótár így határozza meg tekenős szavunkat: „lapos fenekű, hosszú völgy, teknőszerűen

kimélyülő”. Érmelléken egyedül Adonyban van hasonló nevű, Teknő határrész.

Az 1756-os uradalmi összeírás szerint Teknős szántóterület. A következők rendelkeznek itt szántófölddel: Árva István, Árva Péter, Beke Ferenc, Beke János, id. Beke Péter, Barabás András, Barabás Ferenc, Barabás István, id. Barabás János, ifj. Barabás János, Barabás Mihály, Barabás Péter, Búzás András, Csatári János, Fazekas Péter, Kelemen István, Kovács István, Kovács Péter, Lakatos Ferenc, ifj. Lakatos István, id. Lakatos István, Madari Ferenc, Máté Péter, Mészáros Mihály, Nagy András, Nagy Mihály, Polgár Ferenc, Polgár Pál, Szabó János, Szabó Péter, Szentkirályi István, Szalárdi Péter, Szilágyi Ferenc, Szilágyi János, Szondi Péter, Varga Mihály, Varga Péter.

Az 1775-ben kelt uradalmi összeírás „Tekenős Mező”-ben említi Balogh Mihály, Barabás Gáspár, Barabás István, Barabás Mihály, Barabás Péter, Beke Mihály, Buda János, Buzás Ferenc, Csurai Ferenc, Diós Pál, Ecsedi József, Hajdú István, Kovács János, Lakatos István, Lakatos János, Lakatos Mihály, Lakatos Mihályné, öreg Nagy János, Nagy Péter, Szabó Pál, Szalárdi Péter, Szilágyi Mihály, Szondi Mihály, Szűcs Ferenc, Varga Mihály és Varga Péter szántóföldjét.

A tagbirtok név tagosított földet jelent. Itt kapott a református és a római katolikus egyház a tagosításkor, 1867. március 24-én egyházi, lelkészi és kántortanítói földet.

A Tagbirtok / Tekenős micskei oldalán a következő sorrendben követik egymást az egyházi földek:

- református pap-tag
- református kántortanító-tag
- dedó-tag
- református egyház-tag
- katolikus pap-tag
- katolikus kántortanító-tag.

Vámoslázi hegy

Az 1848-as jobbágyfelszabadítást követő földreform 27 katasztrális hold szőlőt juttatott a vámosláziaknak a micskei

határban. Minden bizonnyal ezt megelőzően is volt itt a szomszéd falu lakosainak földterülete, hasonlóan a szentlázáriakhoz és berettyókirályiakhoz.

A Vámoslázi hegy ma is szőlővel beültetett terület.

KUTAK

Árkos kút

Az Árkos egykori jelentős gémeskútja itatóval. Elsősorban a csürhe delelőhelye volt.

A második világháború után megszűnt.

Csikós kút

Egykori gémeskút a Csiszárreten, melynek vizét a csorda itatására használták. Jelentősége a második világháború után megszűnt. Tiszta forrásvizét az emberek ma is használják.

Csiszárreتي kút

A csordaitatására és delelésére használt kút a Csiszárreten.

Csordakút

A Burgundián levő egykori gémeskút. Egyes adatközlők szerint csordahajtáskor itt itatták meg az állatokat, mások szerint a legelőről ide hajtották be az állatokat itatni és delelni.

A kútba négy faoszlop van beverve, s belülről hasított fával, deszkával kirakva. A kút rendben tartása a község feladata volt.

Doktor kútja

Dr. Kovács Sándor micskei körorvos (1919–1951) Cseren levő gyümölcsösében található forrás elnevezése.

Fűzfa kút

A Község-tagon levő forrás elnevezése, mely nevét a mellette levő fűzfáról kapta. Az Új soron lakók ennek a kútnak a vizét használták. A forrás mintegy másfél méter mélységű üregéből egy

deszkára térdelve merítették vizet az emberek. Ebbe esett bele és fulladt meg az 1950-es években egy bivaly. Ettől kezdve a gondozatlan forráskút eliszaposodott.

Az 1756-os összeírás gyakran említi Fűzes kút néven. Közeliében van Borbély Mihály, Lakatos Ferenc, ifj. Lakatos István, Lakatos János, Kovács György, Máté Péter, Nagy István, Polgár György, Szabó János, Szondi Pál és Szondi Péter szántóföldje.

Forrás kút

Ma is meglévő kút a Kis utcán, a Kelemen család telkén. A 20. század első felében mellette működött Kelemen Lajos pálinkafőzője. 1756-ban mellette van Diós István szántóföldje.

Gát kút

A falu gáti részén levő bővizű forrással rendelkező kút neve. Bodonja egy fából van kifaragva. A környékbeli ide jártak régen állataikat itatni. Jelenleg e kút vizét használják a mellette levő pálinkafőzőben.

Az egykori gémeskútból csövön kifolyó felesleges víz pataként folyik tovább a Kismező felé, ahol beleömlik a hasonló nevű patakba.

Görböc kút

Az 1756-os uradalmi összeírás szerint a kút környéke szántóterület. Közeliében van Beke István, ifj. Beke Ferenc, Bíró Mihály, Szabó Ferenc és Szabó János szántóföldje.

Az 1889-es kataszteri térkép is jelzi e gémeskutat.

Az 1900-as évek elejéig a Görböcön is volt legelő (zöld ugar) a csorda és a csürhe számára. Ekkor e kutat használták itatásra és delelésre.

A két világháború közötti időben a kút környéke kenderáztató hely is volt. Csépléskor a szekeresek innen is hordták a vizet a tűzességékekhez. Ugyanakkor mintegy két évszázadon át a kút környéke volt a micskei cigányok lakóhelye.

Az 1990-es években létesített szeméttelep a Görböc kút helyén és környékén van.

Kenderkút

A Csúrben levő kút s mintegy 1,5 ha kiterjedésű terület elnevezése.

A kút vizét a helybeliek kenderáztatásra, a mellette lakó cigányok pedig vályogvetésre használták.

A református egyház leltárában 1852-ben szerepel egy meg nem nevezett „régiség”, melyet a Kenderkútban találtak.

Kiskút

A Burgundián levő bodonos, fedetlen kút elnevezése. Az 1950-es években betömték.

Köveskút

A Burgundia négy forráskútjából csak a Köveskút maradt meg. Nevét onnan kapta, hogy terméskő az alja. A kútba négy faoszlop volt leverve s belülről hasított fával kirakva. Idővel ezt cementbodonokra cserélték ki.

Egy 1739-ben kelt okirat említi először: „a Posgay kúriát napnyugatról a Köveskút” határolja. Az 1756-os uradalmi összeírás szerint a Köveskút mellett van Szalacsi Pál szántóföldje. Baranyi Gábor 1775-ös összeírásában szerepel a következő mondat: „Itt egy sikátor megyen a Jó kúthoz”. Azonos lehet a Köveskúttal.

Magyar időben (1940–1944) Áron Gábor segédjegyző egy fürdőmedencét akart itt létesíteni betonból, melyet a Köveskút vizével töltöttek volna fel.

A Bihari népmondákban a Köveskútról Baranyi Kálmán és Katalin a következő legendát meséli:

„Egy tóti fiú katona volt és együtt szolgált a seregben egy török bég leszármazottjával. Ez azt mesélte, őse, a bég Micskén a Bocskai-kastélyban lakott. Kutyalelkű török volt, kizsákmányolta a

lakosságot, utolsó szem gabonájukat lesepertette a padlásról. Gyönyörűsége telt a kínzásban; ha valaki ellent mert mondani, mindjárt felakasztotta. Volt a bég házánál egy kőszáli sas. Ez a sas elhordta az emberek gyermekeit, nem lehetett megakadályozni semmiképpen. Akkor sas volt, hogy elbírt egy tizenöt kilós gyermeket is.

Amikor kivonultak a törökök az országból, egy vaskoporsó aranyat ástott el azzal a reménnyel, hogy még vissza fog jönni. A bég leszármazottja tudott a kincs elásásáról és úgy mesélte, hogy oda ásták föl a partra, ahol Micskén mindenütt forrás van. Ez a Burgundia, a Köveskút környéke. Próbálták ásni a dombot, de eredménytelenül.”

Mosókút

A Burgundián levő forráskút neve, mely deszkakerítéssel volt körülvéve. Ide jártak a környékbeli asszonyok mosni. A kút mellett fából készült székek és mosóasztalok voltak. A kút ma is meg van elhanyagolt állapotban. Eredeti rendeltetésére évtizedek óta nem használják.

Nagykút

A Felszegen levő, bővizű forrással rendelkező, egykor a község által ásott és karbantartott kút elnevezése.

Rétkút

Az Újülés utcából elágazó szekerúton közelíthető meg, a Görböchöz tartozó községi réten levő kút. Két gémeskút is állt itt.

Az egyik kutat Csordakútnak nevezték, mert a környékbeliek ide jártak itatni a jószágot, ha az udvari kútban nem volt elegendő víz. A közeli malomba is először innen vezették be a vizet.

E kutak jelentősége a kollektivizálás után megszűnt. Ma már nyomuk sem látszik, bár az egyikből ismételten feltör a víz. A Rétkút környéke ma elhagyott, elbokrosodott, vizenyős terület.

Anyakönyvünk szerint 1892-ben a Rétkút mellett lakik Szabó Julianna.

Sötétkút

A Berki-hegyen levő forrás, és a körülötte levő terület elnevezése.

Jakó Zsigmond szerint nevét onnan kapta, hogy a forrást a körülötte levő nagy fák mindig árnyékban, sötétben tartották.

A Sötétkutat, mint tájékozási pontot minden kataszteri és katonai térkép feltünteti.

A forráshoz egy homokkőből kivájt, fával kirakott ürege keresztül lehetett bejutni, mely 1–1,5 m hosszú volt. A sziklafalból egy fából készített csurgón folyt ki a víz, mely a forrás mellett levő gémeskutat is táplálta. Ide járt és ide jár ma is a csorda delelni. Az üreg 1940-ben beomlott.

A kollektivizálás után az egykori üregből kifolyó vizet egy vastartályba vezették, mely innen folyt tovább az itatóba a csorda számára. 2005-ben új vezetékot raktak le, s az egykori üregnek nyoma sem maradt.

Sötétkút környéke erdő volt, ma legelő.

Miskolczy Károlyt már diákkorában foglalkoztatta a Sötétkút megóvása eredeti állapotában. 1831-ben a micskei birtokos családokat sikerült megfelelő anyagi áldozatra rávenni, hogy „a Setét kút a

természetnek egy valódi szép műve legyen”. Az őt követő időben is az iskolás gyermekeket sokszor vitték ki ide tanítóik kirándulni.

Az utóbbi esztendőekben a micskei ifjak itt töltötték a majálist sátorozással egybekötve.

Szilfakút

A Kenderlázon levő jó forrással rendelkező kút. Elnevezését a benne levő, szilfából készült bodonról kapta.

A szájhagyomány szerint a falu legrégebbi kútja, melynek vizét a közelben lakók és az arra járók is használják.

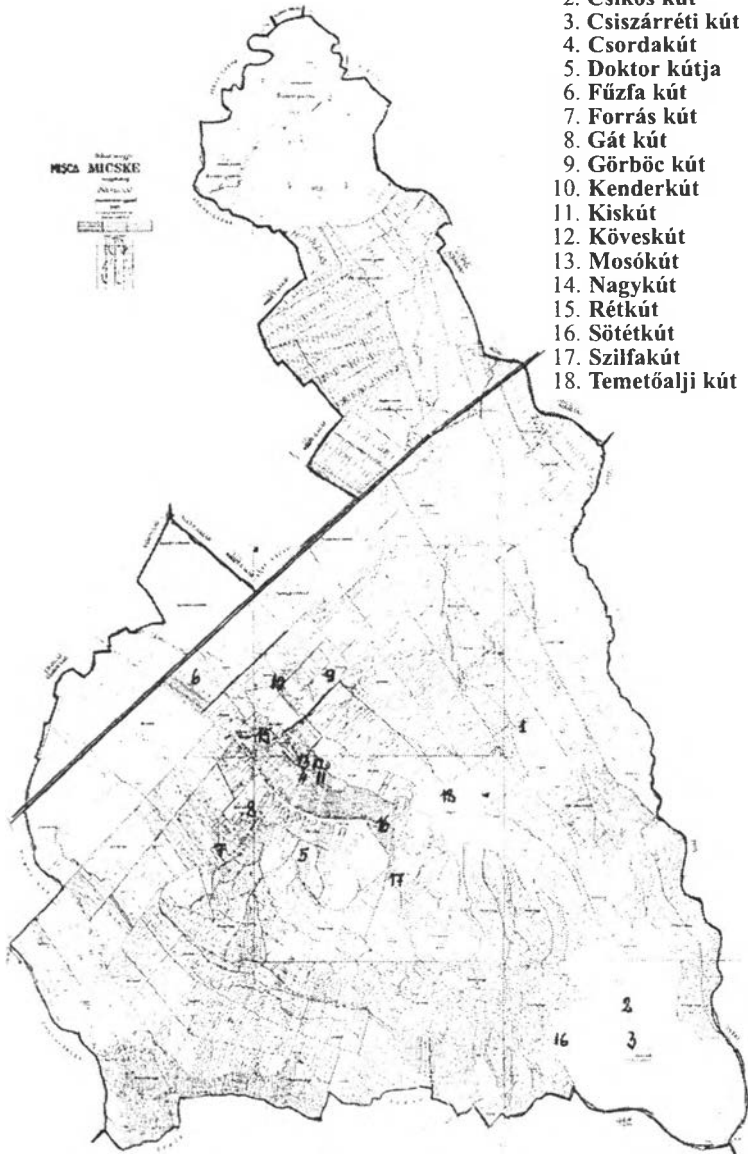
Temetőalji kút

Mind a mai napig használatban levő gémeskút elnevezését onnan kapta, hogy a temető alatti völgyben található. Ide hajtják delelni a csordát.

Az 1780-as években még nem létezik, a korabeli térkép fás területként ábrázolja környékét. Az 1889-es kataszteri térkép már irtásföldként jelzi a legelőt, rajta a kúttal.

KUTAK

1. Árkus kút
2. Csikós kút
3. Csiszárréti kút
4. Csordakút
5. Doktor kútja
6. Fűzfa kút
7. Forrás kút
8. Gát kút
9. Görböc kút
10. Kenderkút
11. Kiskút
12. Köveskút
13. Mosókút
14. Nagykút
15. Rétkút
16. Sötétkút
17. Szilfakút
18. Temetőalji kút

PATAKOK

Árkos-patak

A Hegyesdomb-patak az Árkoson áthaladva felveszi annak nevét, s a Sáncin folytatja útját a Berettyó felé. Itt az 1775-ös összeírás szerint a Makkos erdő keleti határát lépezi.

Az 1756-os összeírás az Árkos-patak mellett említi Mészáros Mihály, Szabó János és Szondi János szántóföldjét.

Burgundia-patak

A Burgundián áthaladó patak neve, melyet a Köveskút táplál, ugyanakkor a Bücke völgyből és a Jánón át a Felszegről lefolyó esővizet is felveszi.

A micskei gyermekek a múlt században még fürödtek benne, elrekesztve annak vizét.

Magyar időben (1940–1944) Áron Gábor segédjegyző tervbe vette szabályozását és három új híd építését a burgundiai részén.

A Burgundia-patak a Bikarétet és a Tekenőst elhagyva a Berettyóba ömlik.

Vízhozama időjárástól függő.

Hegyesdomb-patak

A Nagyerdőn eredő két forrás táplálja. Átfolyik a Csiszárréten és a Szászskután, ahol újabb négy forrás táplálja vizét. Az Árkosdűlőt elérve, felveszi annak nevét.

Kenderláz-patak

A Kenderlázhoz tartozó Papréten ered. A Cserhát alatt vezet tovább az útja, majd a Csikósrétet és a Görböcöt elhagyva, a vámoslázi határban a Berettyóba torkollik. Vize időszakos.

„Kender Láz Pataka” alakban szerepel az 1775-ös összeírásban. Az okirat Székely Mihály és Polgár István irtását, valamint Polgár Pál rétjét említi a kenderlázi részen a patak mellett.

Kígyós-patak

A Széleserdőn fakad, s a patak völgye választja el egymástól a micskei és tóti határt. Elnevezését a benne élő vízisiklókról kaphatta.

Az országutat átszelve a Tökeréten a Sánci-patakkal egyesülve a Berettyóba ömlik.

Az 1775-ös összeírás „Kígyós tó Patak” néven többször említi. Vize táplálta a Sáncin levő Kígyós tavat.

Kismező-patak

A Demjén-kerti forráskút és a Gruden-pince forrása táplálja. A Kiserdőt és a Kis utcát átszelve érkezik a Kismezőre. A vámoslázi határban a Kos-tagnál a Szódob-patakkal egyesül, majd a Berettyóba torkollik. Vízfolyása időjárástól függő.

Szódob-patak

Forrását a Szódobon levő Székely-kút képezi, s az itt levő további források (Lakatos Sándor kútja, Lakatos István kútja, Beke-kút, Fehér-kút, Diós-kút) táplálják. A Paskó-rétet és a Jakó-tagot elhagyva, a vámoslázi határban a Kos-tagnál a Kismező-patakkal egyesülve a Berettyóba ömlik.

Az 1756-os összeírásban nagyon gyakran előfordul „Szódok pataka” alakban. Közeliében van id. Beke Péter, Polgár György és Szabó Péter szántóföldje, valamint id. Barabás János, ifj. Barabás János, Barabás Péter, Búzás András, Juhász István (most irtotta), Kolozsvári István, Morvai István, id. Varga János és Varga Pál kaszálója.

Sánci-patak

A Sánciról ered s az egykori Sánci csárda közelében szeli át az országutat s a Tökeréten a Kígyós-patakkal egyesülve a Berettyóba torkollik.

Az 1775-ös összeírás „Sánci Pataka”-ként említi, mely a „Köz Mezőn” folyik át.

PINCÉK

A határunkban levő borospincék közül csak a legjelentősebbeket említem meg.

Csecses pince

Homokkőbe ásott pince az Úr dombja alatt, melyet Félcsecsű asszony pincéjének is neveznek. Elnevezését a falubeliek szerint onnan kapta, hogy a pince oldalából női mellre emlékeztető kövek állnak ki.

A Baranyi család készítette. Az 1700-as évek második felében az Úr dombján volt a legnagyobb szőlőültetvényük a micskei határban.

A 20. század elején a pince felszínét már víz borította, mely beljebb egyre mélyült. Ide jártak a közelben munkálkodók, illetve lakók, ivóvízért.

A pince mintegy 20 m hosszú volt. Bejárata a múlt században beomlott, s jelenleg sűrű bozót takarja el.

1965-ben a pince közelében, a Demjén-kertben a kollektív gazdaság egy 100 hektoliteres betonmedencét épített, melybe a közeli forrás vizét vezették. A medencéből a vizet a termelészövetkezet udvarára vezették az állatok itatására, később a vezetékét meghosszabbították az orvosi rendelőig. Ekkor a Csecses pincében feltörő forrás kiapadt.

Görög pince

Homokkőbe ásott, mintegy 60 m hosszú borospince a Melegoldalon.

A micskei szájhagyomány szerint görög nemzetiségű ember készítette. Más változat szerint a törökök csináltatták görög rabokkal.

Lehet, hogy a pince egy Görög személynevű ember tulajdona volt. Micskén már 1752-ben élt Görög nevezetű család. Ez évben „október 4-én Görög György Barta János leányával copuláltatott (megeskettetett)”, olvassuk a református egyház anyakönyvében.

1775-ben Görög István neve említettik a micskei lakosok között. 1774. október 18-án Görög János feleségének ikergyermekei születtek: Mihály és Katalin.

Valószínűbb, hogy a pince egy görög kereskedő tulajdona lehetett. Tény, hogy az 1600-as évek végétől görög kereskedők is megjelentek Váradon, s később kereskedőcéhbe is tömörültek. 1848-ig Velencén éltek. Jelen voltak Székelyhídon és Diószegen is. Gyümölcsöző kereskedelmi kapcsolatokat tartottak fenn Béccsel és a német városokkal. Mivel borkereskedéssel is foglalkoztak lehetséges, hogy a micskei bortermelőkkel is kapcsolatban álltak.

Id. Baranyi Gábor tisztartói számadásaikban többször utalnak a birtokos család micskei boltjára, melyet egy görög kereskedő bérel évente 10 Rft-ért. Részletesen említik az 1750-es években „a mitskei Görög bótyyából” vásárolt árucikkeket: papír, gyertya, rizskása, kávé, vaj, gyołcs, gyömbér, székfű, kasza, puskapor, fésű stb.

A múlt század elején a pince Baranyi László ezredes tulajdona, aki 1920-ban költözött el Micskéről. Házát Napholcz István római katolikus kántortanító vásárolta meg, pincéjét az előtte levő szőlőterülettel együtt Szilágyi István és Sóki Gyula.

Gruden pincéje

A Cseren levő borospince elnevezése.

A pincét az 1848–49-es magyar forradalom és szabadságharc után egy Gruden Vince nevű osztrák kereskedő építette. Leszármazottai Micskén telepedtek le. E családnév jóval korábban feltűnik a Baranyi család levelezésében. 1787-ben Baranyi Gábor utal arra, hogy „öccse, Baranyi Gáspár uram maga jószágának kormányzását bizonyos Gruden nevezetű kereskedő embernek vezérlete alatt más formában venni igyekszik”. Baranyi György felesége 1800. június 3-án a következőt jegyzi fel: „adott az uram zálogba Gruden Vincze urnak Tótiban levő Malom rétét 400 rénesforintokon”.

A múlt század első felében a pince Jakó Ödön tulajdona. Ekkor a pince előtt borház volt darálókkal, permetezőkkel, kádakkal, a pincében pedig boroshordók sorakoztak. A daralók és a prések Röcz István budapesti gyárában készültek. Jakó Ödön évente 1.000 hektoliter bort készített és tárolt pincéjében.

Az államosítás után a termelőszövetkezet a pincét raktárnak használta. Az állami mezőgazdasági szövetkezet (Gostat) az 1960-as években pálínkafőzőt épített mellette.

A pince 40 m hosszú, a jobboldali elágazása pedig mintegy 10 m.

Végében forrás található, s a falakon lecsurgó víz a márgában cseppköveket hozott létre.

A pince ma Jakó Zsigmond tulajdona.

Márton Ferenc pincéje

Micskei zsidó kereskedő volt a 20. század első évtizedeiben. Felesége Weiss Szoli volt, gyermekei: Ferenc, Irén, Olga, Szeréna, Jenő, Regina és Ármin.

Jelentős földterületet vásárolt meg Micske határában. Szántó- és szőlőterülete volt az Omláson, Úr dombján, Kútlapison és a Cseren.

Homokkőbe épített pincéje az Omláson volt rácsos vasajtóval. Előtte cseréppel fedett borház volt tömött faajtóval. A pince mellett

volt a szoba-konyhából álló cselédlakás, valamint a gazdasági épület, mely fele részben istálló volt, a másik részében pedig a sütőkemence volt.

A pince mellett Márton Ferencnek 13 hold szőlőterülete volt. Évente 300 hektoliter bort készített.

Az Omláson kívül a Cseren is volt egy kisebb pincéje betonkáddal. Ide hozták az Omlásról a pálinkának való törkölyt.

A két világháború között a Márton család Margittára költözött. A hét gyermek közül Jenő folytatta Micskén a gazdálkodást. Vincellérje volt Zöld István, majd Barabás Lajos 1942-ig. A vincellér fizetsége 1 mázsa búza volt havonta, évente két öltöny ruha, s az ünnepek alkalmával bor.

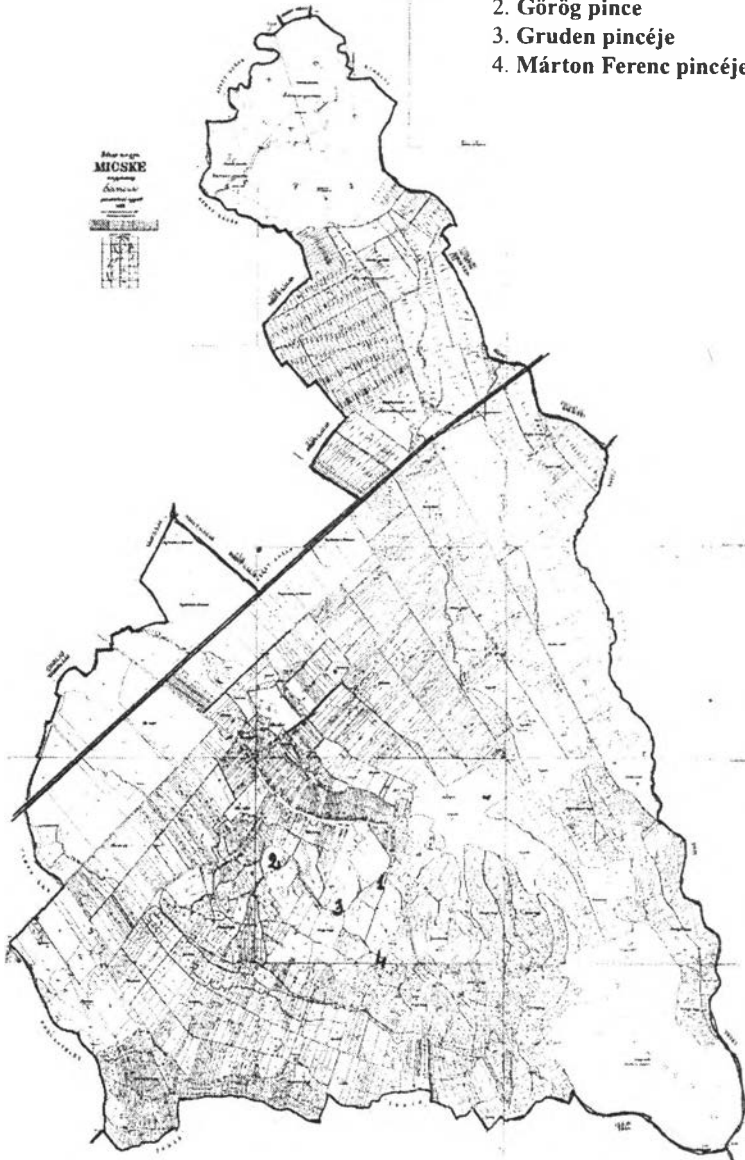
A második világháborúban, az oroszok bevonulásakor a micskeiek nagy része, főleg asszonyok és leányok, itt rejtőzködtek napokon át.

A háború után a gazdátlanul maradt pince beomlott.

PINCÉK

1. Csecses pince
2. Görög pince
3. Gruden pincéje
4. Márton Ferenc pincéje

UTAK

Asztaglábi út I.

Az Újülésről indul ki, s elhaladva a Kútdomb és a felszegi kertek alatt, a Temető utcán át a faluba tér vissza.

Asztaglábi út II.

Az előbbi út elágazása. Az Újülésről indulva elválasztja az Asztagláb és Szőlőskertgazda határrészeket és a Temetőalji útba torkollik.

Baranyi-tag út

A Nagyvárad–Margitta országútról vezet a Baranyi-tagon keresztül a Kismezőre.

Baranyi és Jakó-tag közötti út

Az országúttól kiindulva elválasztja egymástól a Baranyi- és Jakó-tagot, majd elágazik a Szódob, illetve a Kisláz-hegy felé.

Gáti út

A Kis utcából a Gáton levő házakhoz, illetve pálinkafőzőhöz vezető út elnevezése.

Görböci út

A Görböcről kiindulva a Szőlőskertgazda és Veresdomb, majd a Temetőalj és Cserhát alatt, s a Kenderlázt elhagyva a Berkire vezet.

Hát út

A Zaboskerttől vezet a Cseren keresztül a Nagyhegyre, s onnan tovább a Sötétkúton át a Nagyerdőig.

Hegysikátor

A Kis utca első baloldali sikátoránál kezdődik, s a Cseren, Demjén-kerten, Úr dombján át vezet a Nagyhegyre.

Első írásos említése 1775-ből való, amikor Baranyi Gábor megvásárolta Szűcs Pál Cseren levő irtását, melynek „napkeletről való szomszédja a Lakatos Ferenc irtása, nyugatról pedig a Cser oldalán Hegyre felmenő Szekér út”.

Hegyközi út

Erdei István házától kezdődik, a Kenderlázon, Nagyhegyen, Sötétkúton és a Nagyerdőn át Bodonod felé vezet.

A második világháborúban ezen az úton jöttek be és szállták meg Micskét az orosz katonák.

Kenderlázi út

A Felszegről kiindulva áthalad a Kenderlázon, Papréten és Steineren áthaladó útba torkollik.

Kismezői út I.

Az Alszegegről indul, Kis Ödön háza mellett a Jakó-tag felé.

Kismezői út II.

Ugyancsak az Alszegegről indul ki Szabó Pálné háza mellett s a Jakó-tagon át és a Gardón keresztül a Paskórétre vezet.

Községtag út

Az Alszegegről indul. Az Új sor felé vezetve elhalad az egyházi földek felett, majd a Pusztaréten és a Csikósréten át a Görböcre vezet.

Köves út

Az országúttól indul a Nagyerdőre. A következő határrészek mellett halad el: Árkus, Görböc, Rózsamező, Kecskéakol, Szászkuta, Csiszárrét.

A múlt század második felében a kőolajipari vállalat építtette ki, s innen mai elnevezése. Eredeti neve: Árkos út.

Országút

A Baranyi-féle összeírásban többször előfordul „Ország uttya” alakban, a különböző földterületek határáként. A Nagyvárad–Margitta országút elnevezése.

Sánci út

Az országúttól vezet a Sáncin át a berettyókirályi határ mellett a Tőkerétre.

Széleserdő útja

Az országúttól indul ki s az Árkus mellett a Széleserdőn át vezet a Királyi hegy alatt a Nagyerdőre „Széles erdő Uttya” alakban fordul elő az 1775-ös összeírásban.

Szódobi út

A Kis utca végétől halad a Kékdombot, Gardót, Nagyhegyet, Szódobot, Somost érintve a Nagyerdőre.

Szoros

A Cserhátról a Csiszárrétre vezető út neve. Az 1756-os összeírás említi először „Szoross” alakban. Mellette van Búzás András kaszálója.

Temetőalji út

A Temető aljtól kiindulva a Cserháton, Szászkután, Széleserdőn át Tótiba vezet.

Tóti erdőre menő út

A Sáncinál kezdődik s a Fogláron áthaladva a tóti Szintai-tanya, illetve a tóti erdő felé vezet.

A református egyház 1835. január 15-én kelt jegyzőkönyve említi: „a tóti erdőre menő úton özv. Sósne és Zakat Imre szomszédjába rektor úrnak esett három vékásnyi föld” Miskolczy István adományából.

Az 1775-ös összeírás is említi ezt megelőzően „tóti szekér út”-ként.

Újülés út

Az Újülés utcából kiinduló szekérút elnevezése a Görböc felé.

A második világháborút követő évekig 16 m széles út volt. Ezen hajtották ki a gulyát a Tőkerétre.

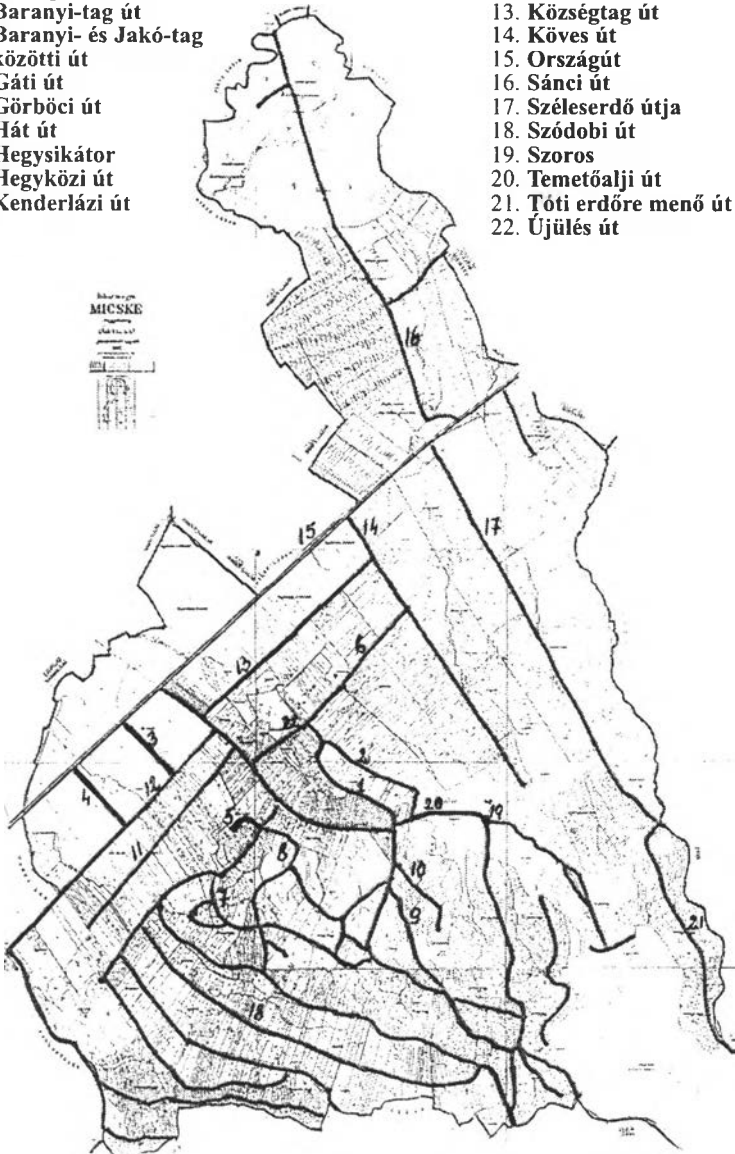
A 20. század elejéig a micskei határban, így a Görböcön is a dűlőrendszert alkalmazták. Eszerint minden dűlőben volt ugar, ahova mindenkinek ugyanazt a gazdasági növényt kellett vetnie. Volt zöld ugar, ami a műveletlenül hagyott területet jelentette, s ha a legelőn fogytán volt a legelnivaló a csorda és a csürhe számára, akkor ide hajtották ki őket. A Görböcön is volt zöld ugar.

A fekete ugar azt a területet jelentette, amelyet háromszor szántottak fel: tavasszal, nyáron és ősszel, s utána vetették be. A micskei szólásmondás szerint: egy szántás egy kenyér, két szántás két kenyér, három szántás három kenyér.

UTAK

1. Asztaglábi út I.
2. Asztaglábi út II.
3. Baranyi-tag út
4. Baranyi- és Jakó-tag közötti út
5. Gáti út
6. Görböci út
7. Hát út
8. Hegysikátor
9. Hegyközi út
10. Kenderlázi út

11. Kismezői út I.
12. Kismezői út II.
13. Községtag út
14. Köves út
15. Országút
16. Sánci út
17. Széleserdő útja
18. Szódobi út
19. Szoros
20. Temetőalji út
21. Tóti erdőre menő út
22. Újülés út

TEMETŐK

Régi temetőink

Katolikus temető **kb. az 1300-as évektől**

Micske első ismert temetője, valószínűleg a legrégebbi, a Templomdombon volt. E kora középkori temetőről Kovács József lelképásztor a következőket írja:

„A templom körül régen temető volt, ezt bizonyítják az itt talált csontok. 1942-ben a templomot drótkerítéssel vettük körül és már a faoszlopok gödreinek ásása közben a domb élén körül emberi csontok, koponyák kerültek elő. Amikor a kerítés készen volt, a templom kertjének felásására került sor, s onnan is emberi csontok kerültek elő. A portikusztól három méterre, és ferde vonalban délkelet felé, a hegy felé, egy jó asztalnyi nagyságú helyet találtunk, ami ásott gödör helye, mert egymásra szórt emberi csontok voltak ott, amiket más helyről szedtek össze, valószínűleg az 1831-ben a pince ásása, csinálása közben találtak ugyanacsak ott.

A kívül-belül történt földgyengetéskor is találtunk a torony előtti kis partban, a katolikus templom felől három helyen emberi csontot. Kettőt teljesen épét, a harmadikat a torony alatti kis part aljában, de ennek két lábszárcsontja térd alatti résztől lefelé hiányzott és helyette emberi koponya volt ott olyan helyzetben, mint ahogy a fej a nyakon áll.

Majd meszes gödörnek való helyet ástunk a toronytól a plébánia felé való irányban, és kb. 1,70 m mélységben újra emberi csontvázat találtunk. Kb. 70 éves emberé lehetett, amint azt az orvos megállapította, és annak idején agyonüthették, a feje tetején dudoros csákányütés helye látszott és belül a kifolyt vér pirosra festette a csontot. A koponyát az orvos, Halász László elvitte.

A templomdombon egy ásóföld mélységben találtunk még szakállas nyílhegyet. Nemcsak mi, hanem a katolikusok is találtak emberi csontokat a templomdombon.”

Református temető 1570–1620

Miután Micske lakossága az 1550-es években reformátussá lett, új temetőt nyitott, és pedíg a ma használt temetőhelyen, de kisebb területen. Ide ötven éven át temetkeztek híveink.

Református temető 1620–1680

Miután a református temető betelt, a református egyház új temetőt nyitott az egy holdnyi területen, ahol ma a Miskolczy-kripta áll.

Református temető 1680–1730

Kovács József szerint a református egyház harmadik temetője „az Alszege, a mostani baptista imaháztól befele a kerti részen volt, mert ott gyermekcsont maradványt találtak a földben, ugyanakkor régen szokás volt temetőhelynek a falubejáró hely elején való megnyitása“.

Állítását megerősíti a Micskéről az 1780-as években készült katonai térkép, mely szerint ez időben itt kezdődött a falu, és az Újülés utca sem létezett.

Református temető 1730–1780

„A legelőre való kijárással mellett lehetett, ott ahol a Temető utcai házak álltak, mert itt találtak koporsó maradványokat” – írja Kovács József.

Itt vannak eltemetve Tatai István, Oroszi Nagy István, Marosi Izrael és Ecsedi György lelkészek, valamint Tatai István, Nagy János és Oláh János kántortanítók.

Katolikus temető 1725–1876

Az 1700-as évek első felében Micskén újrászervezett római katolikus egyház temetője a református temető szomszédságában volt. Anyakönyvi adatok szerint 1725. április 30-án nyitották meg. A mai legelőre vezető útról lehetett a temetőbe betérni. 1876-ban betelt.

Református temető 1700–1828

A ma használt temetőnket ekkor fogják fel másodszor temetkezési helyül.

Gyülekezetünk hat lelkésze: Décsi Borbély János, Kassay György, Sényi Sámuel, Kalmár János, Bartha János és Szélesi Gábor, valamint Balogh János kántortanító van itt eltemetve.

Református temető 1828–1868

1828-ban „a temetkezési hely betölt, tehát a régi Temető hely fog felfogódni és mától fogva abba temetessenek a halottak, körülárkolván minél előbb”. Ez évtől kezdve ismét azt az egyszer már betelt temetőt kezdik használni, ahol ma is a Miskolczi család kriptája áll.

Itt van eltemetve Kassay Ferenc lelkész és Gere Ferenc kántortanító.

E temetőben egyetlen síremlék maradt meg romos állapotban, a Miskolczi család kriptája.

Az 1831-es templomrenoválás során a kinyitott templomi kriptát a presbitérium felajánlja Miskolczi Istvánnak és családjának temetkezési helyül. Nem fogadják el az ajánlatot, mert a kriptán levő évszám szerint a Miskolcziak már 1830-ban megkezdték kriptájuk építését.

A kriptá felszíni építménye téglából készült, mely 3,20 m magas, szélessége 1,40 m és hosszúsága 2,60 m.

A földbe épített sírboltba egykor téglából készült lépcsőn lehetett bemenni. A sírkamraajtó kerete kőből készült s római számokkal az 1832-es évszám van belevésve. Az ajtó eredetileg fémlemezről készült, magassága 1,25, szélessége 0,90 m volt. Az ajtón belépve három lépcső vezet a 2,10 m magas, 3,60 m széles és 2,10 m hosszú előtérbe.

A kripta föld alatti része téglából készült és bevakolt sírkamraiba tíz temetkezési hely van. Ebből bizonyos, hogy öt fülkébe temetkeztek. Az elhunytakat fémből készült koporsókban temették el, de a sírkamrákban deszkamaradványok is találhatóak.

Három, vörös márványból készült sírkő maradt meg a kriptában. Ezek felirata a következő:

a.

D M O S

Nob. Gabr. de Mioskolczy

Vixit annos XXII

Obiit Anno MDCCCXXIX

Huc transpositi ANNO MDCCCXL

Miskolczy Gábor a felirat szerint 22 éves korában halt meg, 1829-ben. Ekkor – nem lévén kész a kripta – a temetőben temették el. 1840-ben exhumálták s testének maradványait a kriptába helyezték el.

b.

FÉNYES REBEKA

MISKOLCZY ISTVÁN

SZERETETT NEJE

MEGHALT

NYÁRHÓ XIV MDCCCXL

ÉLETÉNEK 68. ÉVÉBEN

c.

MISKOLCZY

MISKOLCZY ISTVÁN

AZ IDE TEMETKEZŐ CSALÁDJA

ELHUNYT ŐSZELŐ XII MDCCCXLI

ÉLETÉNEK 84. ÉVÉBEN

A kriptába temették el Miskolczi Károlyt, aki 61 éves korában halt meg, 1870. február 26-án és feleségét, Szilágyi Idát, aki 1897. március 15-én hunyt el. Sírköveik nincsenek meg.

A kriptá bejáratát fölé helyezték el a tumbát, a kőből faragott koporsót, melynek hosszúsága 1,8 m, magassága 0,30 m. Mind a két oldalán vésett felirat van, amely ma már nehezen kiolvasható. Egyik oldalán, melynek végén egy halálfejt ábrázoló dombormű van, olvasatom szerint a következő felirat van: N. C. I. A. I. E.... M. DER MISKOLCZY. A másik oldalán a felirat halálfejjel kezdődik s az általam kibetűzött szöveg: „DeEADOBGAB MDCCCVII/IX”. A feliratban az AD jelentése Anno Domini (az Úr esztendejében), OB = obbit (meghalt), GAB = Miskolczi Gábor, az 1807-es évszám pedig születési évét jelöli.

Az 1925-ös években Juhász Sándor helybeli lakos említette családjában, hogy „ő még Balogh Jánosnéól hallotta, hogy amikor építették a kriptát, két füleskosár könyvet vittek ki és építettek bele” a Miskolczyak.

Az biztos, hogy a család a kriptában egy cserépedényt helyezett el tele ezüstpénzzel. Ezt 1941-ben találta meg Diós István. Kovács József lelkészt idézem: „Ő a csendőrségre vitte és onnan az őrsparancsnok eljött vele s a pénzzel együtt, hogy ismertessem azokat. Körülbelül, ha jól emlékszem, 252 darab volt, s a legutolsó 1830-ból való volt, a többi korábbi. Innen gondoltam, hogy az 1831-ben épített kriptába más nem tehetett, csak a kriptát építő család. Az őrsparancsnok felvitte Pestre a Múzeumnak megmutatni. Ott pár darabot válogattak belőle, a többi Diós István visszakarta. Én is már előbb kaptam belőle két darabot”.

1943. február 28-án tartott presbiteri gyűlésen „lelkész kéri a presbitériumot, hogy egyházunk régi jótevőinek, a Miskolczi család sírboltját kerítse körül, mert már az eső miatt beomlott. A presbitérium egyhangúlag elhatározza, hogy a sírhelyet körülkeríteti és felkéri a gondnokot ennek végrehajtására”. Május 20-án „lelkész felhívja a presbitérium figyelmét előbbi határozatára, mely szerint a Miskolczyak síremlékét rendbe szedi és bekeríteti. Presbitérium úgy határoz, hogy a föld haszonbéréből fogja megcsináltatni”. Az elhatározásból semmi sem lett.

Az elmúlt évszázadban a kriptát senki sem javította, így állaga évről évre romlik. Sajnos a múlt század második felében többször is meggyalázták; a sírkamrákat feltörték, a csontokat kidobálták, sőt jutott belőlük az állami iskolába is szemléltető eszköznek.

Némi változást a 2002. esztendő hozott. Június hónapban dr. Oláh József RMDSZ-elnök és Erdei Sándor tanár megtisztította a kriptá környékét a bozótól és kiasták a teljesen betömődött lépcsőlejáratot. Egyházunk ugyanakkor egy új bejárati deszkaajtót készíttetett.

2002-ben és 2003-ban a micskei falunap alkalmával, a vasárnapi istentisztelet után koszorúzást tartottunk a kriptánál.

Református nagytemető 1868–1970

Az 1868-as tagosításkor a lelkészi és kántortanítói földek mellett a református egyház négy hold területet kapott a Görböcön, annak asztaglábri részén, temetkezési helynek.

A következő esztendőktől kezdve ez lesz a reformátusok új temetője.

A korabeli jegyzőkönyv ezt írja: „Az Új temető megnyitattik 1868-ik év november 25-én, legelső halott benne özv. Szondi József, ki az egyháznak 25 forintot hagyományozott”. Kezdetben a zsidó temető mellett egy háromszög alakú területet fogtak fel, a többi szántó maradt. Itt vannak eltemetve Nagy Péter, Rác Lajos és Kovács József lelképásztorok, valamint Hegedűs Bertalan, Füzessy Endre kántortanítók, valamint Kulcsár Erzsébet tanítónő.

Zsidó temető kb. 1850–1944

A Micskén egyre nagyobb számban letelepedő zsidók a református temető mellett kaptak temetkezési helyet.

A temető alapterülete 30 ár, telekkönyvi száma 656, helyrajzi száma 2882. Egykor élő sövénykerítés vette körül.

A deportálás után gazdátlanul maradt temető a pusztulás sorsára jutott. A Nagyvárad Zsidó Hitközségtől kapott jegyzőkönyv szerint

1976. március 23-án Szántó Tibort küldték ki Micskére, mert azt a hírt kapták, hogy a temetőt feldúlták. Fentnevezett 30 jeltelen sírhantot és 19 sírkövet számolt össze, amelyből hét állt és tizenkettő le volt döntve, vagy széttörve.

Ma a jobb sorsra érdemes temetőben 14 sírkő található, ennek fele a földre döntve. A rajtuk levő felirat héber nyelvű. Négy elhunytak – Schwarz Lajos, Rapaport Mayer, Rapaport Mayerné, Izrael József – a neve magyarul is fel van tüntetve.

Az idősebb micskeiek szerint a múlt század derekán még mintegy 25–30, nagyrészt rózsaszínű márvány sírkő állt még itt, de ezek nagy része eltűnt. Nincs már meg Róth Albertnek – a Róth-tag névadójának – díszes síremléke sem.

Mai temetők

Katolikus temető

1877-től

A református nagytemető és az Asztagláb között van a katolikusok jelenlegi temetkezési helye.

Baptista temető

1907-től

A református temető része, melyet a református egyház 1907-ben adott át tulajdonjog nélkül a baptista híveknek.

A református egyházból baptistának kitért hívek továbbra is a református temetőbe temetkeztek 1907-ig, amikor ellentét támadt a két gyülekezet között.

1907. január 1-jén „Márton Imre egyháztág indítványozza, hogy miután a nazarénusok tőlünk kiváltak s velünk ellenséges magatartást foglalnak el, az egyház tagadja meg nekik a temetőnkben való temetkezést”. Az egyházközségi határozat „a nazarénusoknak nem engedi meg a temetőnkbe való temetkezést és azt a járási szolgabíróval tudatni határozza, kérvén azt, hogy intézkedjék a nazarénusok vagy felekezetnélküliek temetkezési dolgában”.

A járási főszolgabíró február 10-én kelt rendelete szerint „a református egyház a temető sarkából szakítson ki egy darabot, s azt a község vásárolja meg, s ez utaltassék ki temetkezési helynek a nazarénusok számára“.

A református egyház presbitériuma úgy határoz, hogy „az egyház szívesen kiszakít egy darabot a temető sarkából, s ezt oda engedi temető helynek tulajdonjog nélkül. Kiküldi kebeléből Diós Sándort, Tóth Lajost, Juhász Pált, Barabás Menyhértet, hogy a községi előljárósággal határozzák meg a nazarénusok temetkezési helyét“.

Református újtemető 1970-től

A jelzett esztendőől használja a területet temetkezési helyül egyházunk, harmadízben.

TEMETŐK

1. Katolikus temető kb. 1300-tól	7. Református temető 1780–1828
2. Református temető 1570–1620	8. Református temető 1828–1868
3. Református temető 1620–1680	9. Református temető 1868–1970
4. Református temető 1680–1730	10. Zsidó temető kb. 1850–1944
5. Református temető 1730–1780	11. Katolikus temető 1877-től
6. Katolikus temető 1725–1876	12. Baptista temető 1907-től
13. Református temető 1970-től	

EGYKORI HELYNEVEK

A 18–19. századi összeírásokban, iratokban számos olyan helynév olvasható, melyek ma már nem használatosak, így helyük sem határozható meg pontosan.

Alsó fogás

A fogás szó a Magyar Értelmező Kéziszótár szerint egyszeri nekifogással megmunkálható földdarabot is jelent. Jelenthet irtásföldet is, ahol az 1756-os összeírás szerint Kelemen Lászlónak van szántóföldje.

Antal mezeje

Eredeti tulajdonosára utalhat neve. Az 1756-os összeírás szerint Asztalos Péternek szántóföldje, Balogh Péternek, Barabás Ferencnek, Beke Ferencnek, Polgár Péternek és Szabó Jánosnak szántóföldje van ezen a területen.

Bakócz-kút

Ilyen családnév a micskei iratokban nem szerepel. Elnevezése a 16. században élt Bakócz Tamás esztergomi érsekkel hozható kapcsolatba. 1756-ban a kút közelében Agárdi Mihálynak van irtásföldből lett kaszálója.

Bodonoskút domb

Elnevezését a rajta levő kútról kapta. A bodon szó jelentése: fatörzsből kivájt kútgyűrű.

1756-ban Megyesi Istvánnak van itt irtással szerzett szántóföldje. Az 1775-ös összeírás a szentlázári fordulóban említi. Ekkor főként Baranyi Gábor szántóföldjei és kaszálói vannak e területen.

Bors irtás

Eredeti tulajdonosára utalhat neve, bár ilyen családnév Micskén a fentmaradt iratok szerint nem volt. 1756-ban Barabás Mihálynak van itt kaszálója.

Cigánytövis

Elnevezése gyomnövényhez köthető. 1756-ban Szabó Péternek van itt kaszálója.

Csiketes

Jelentése és fekvése ismeretlen. Először az 1756-os összeírásban szerepel, amikor Beke Miklósnak, Kelemen Jánosnak, Major Istvánnak és Polgár Ferencnek van itt szántóföldje, Beke Miklósnak, Csatári Jánosnak, Ecsedi Józsefnek, Lakatos Istvánnak, Kovács Péternek, Mészáros Mihálynak és Szabó Jánosnak kaszálója. Az irat szerint ezek nagy része friss irtásföld.

1775-ben e terület nagyrészt kaszáló és szőlős, ahol Diós Ferencnek és Kis Ferencnek van kaszálója.

Egy 1791-ben kelt Baranyi-levél erdőt, irtást és rétet említ a Csiketesen. 1807. április 7-én Baranyi Györgyné ezt jegyzi fel: „vettem a Csiketesen három darab irtást”.

Csóvaszél

A csóva szavunk határjelként készített kis gödröt, halmot is jelent. Az 1756-os összeírás itt említi Lakatos István, Máté Péter, Mészáros Mihály, Nagy Mihály és Szabó János szántóföldjét.

Erdőkút gaza

A Kenderláz patak keleti oldalán levő kút és terület egykori elnevezése az 1775-ös összeírásban.

Falu rétje

A Szentlázár felé vezető egykori szekérút és a Bodonoskút mellett levő kaszáló és legelő elnevezése az 1775-ös összeírásban. Az adatok szerint a mai Tekenős határrészen lehetett.

Falu végén

Annyit tudunk a helynévről, hogy 1775-ben Baranyi Gáspárnak itt rétje van.

Felső irtás

1756-ban Kelemen Istvánnak és Polgár Ferencnek van itt erdőből irtott szántóföldje.

Felső járás

Nagy István szántóföldje található 1756-ban e területen.

Feljáró

Szondi Istvánnak és Szondi Péternek van szántóterülete itt 1756-ban.

Fias föld

Az 1756-os összeírás említi, ahol Beke Jánosnak és Polgár Györgynek szántóföldje van.

Fias föld part

Az összeírás 1756-ban külön területként említi e szántóföldet. Id. Beke Péternek, Budai Istvánnak, Mészáros Mihálynak és Szabó Ferencnek van itt kaszálója.

Hegy gyepű mellett eljáró ösvény

Az Úr dombja keleti oldalán a Nagyhegyre vezető utat említi e néven az 1775-ös Baranyi okirat.

Hegy alja

A Nagyhegy része, ahol 1775-ben Fazekas Péternek van rétje.

Hegy alatt

A Nagyhegy része, ahol 1775-ben Fazekas Péternek van rétje.

Helység mellett lejáró szekérút

Többször is említi az 1775-ös összeírás a „Szent Lázár felé való fordulóban”. Mivel ez időben a Nagyvárad–Margitta országút Vámoslázon át vezetett, azonos lehet a mai Szentlázár felé vezető országúttal, esetleg a községtagi úttal.

Hídon túl

Miskolczy István 1835. január 15-én kelt adománylevelében olvassuk: „a Hídon túl eső hegyes földön egy köblös esett ugyancsak tiszteletes úrnak özv. Budáné földje mellett és Utközt között”.

Horgos föld

Horgas szavunk jelentése: görbült, hajlott.

Az 1756-os összeírás említi. Itt van Barabás István szántója.

Hosszú föld

Lakatos Ferenc szántóföldjét említi itt az 1756-os összeírás. Elnevezése kiterjedésére utal.

Hosszú rét

Az 1775-ös összeírásban többször említett kaszálót nyugatról és délről a poklostelki rétek határolják.

Jó kút

A falu közelében levő, jó forrásvízzel rendelkező kutat nevezi így az 1775-ös irat, melyhez egy sikátor vezet.

Kati rét

Az 1756-os összeírás szerint ifj. Varga István irtott itt magának kaszálót. Ugyancsak kaszálója van e területen Varga Györgynek.

Kert alj

Szántóterület, ahol Balogh Péternek, Fazekas Péternek és Polgár Ferencnek van földje 1756-ban. Elnevezése a falu kertjeihez közeli területet jelöl.

Kerek rét

Alakjáról kaphatta elnevezését. Varga Mihálynak van itt 1756-ban kaszálója.

Kígyós tó

A Fogláron levő egykori tó neve. Egykor erdő volt a tó körül, mert az 1775-ös összeírás irtásföldnek nevezi.

Az 1889-es kataszteri térkép meg jelzi ezt az elég nagy kiterjedésű. A Kígyós-patak által táplált lápos, mocsaras területet. Ma már nyoma sincs.

Karakó dűlő

Kelemen Lászlónak kaszálója, Nagy Istvánnak, Szabó Ferencnek, Varga Györgynek és Varga Péternek szántója van e határrészen 1756-ban. Az utalás szerint közel lehetett a Berkihez.

Kis domb

Búzás András szántóföldjét említi itt az 1756-os összeírás.

Királyi feljáró

Ifj. Szabó Péternek van szántóföldje a Berettyókirályiból Micske felé vezető út mellett.

Kis erdő

A Sánci pusztán levő egykori erdő neve, közvetlenül a berettyókirályi határ mellett. A múlt század elején tarolták le az erdőt, melynek területe ma már nem a micskeiek tulajdonát képezi.

Kis hídnál

Marosi Izrael református lelkésznek van itt kaszálója 1756-ban.

Kislázi út mentén

Az 1756-os összeírás szerint szántóterület, ahol Barabás Péternek, Balogh Péternek, Beke Miklósnak, Ecsedi Józsefnek, Nagy Mihálynak és Pap Dávidnak van földje.

Kislázi ösvény mellett

Szabó Péternek és Fazekas Péternek van szántója ez út mellett.

Kis rét

Varga Miklós kaszálóját említi így az 1756-os összeírás.

Kis Zodok

A Kis Szodob, a Szódob része, ahol Szondi Mihálynak volt 1775-ben szántóföldje.

Közép lejáró

1756-ban Varga Györgynek van itt szántóföldje.

Közmező

A Sáncin, az országút közelében levő terület elnevezése az 1775-ös összeírásban. Irtásföld.

Közmező pataka

Az urasági földek egyik határáként említi az uradalmi összeírás 1775-ben a Sáncin.

Közös szőlőnél

A Nagyhegy része lehetett, ahol Szabó Ferencnek van szántóföldje.

Külső járó

Szántóterület, ahol Asztalos Péternek, Buda Jánosnak, Hajdú Györgynek, Polgár Györgynek, Polgár Péternek, Szondi Istvánnak és Varga Péternek van földje 1756-ban.

Makkos erdő

Az 1775-ös uradalmi összeírás így határozza meg kiterjedését: „A Makkos erdő kezdődik a terjei Somos Szegletnél fel a hát uton a Tóti Uj hegyig, és ott fordulván áras Hordó felé a Királyi Hely mellett eljáró útig és onnan fordulván Szászcután levő kaszálóig, Bikes és Cseres erdők Círcit (övezik)”.

Ide hajtotta ki az uraság, valamint annak engedélyével a lakosság a kondát legelni és makkoltatni.

Makktermő erdő

„Kezdődik a királyi határnál, nevezetesen Rácz Tivadar rétje irányába és a Bíró Rétekgig és az ábrányi kaszálóig”. A Sáncin, illetve a hozzá tartozó Tőkeréten lehetett.

Margittai út

1756-ban Balogh Péternek, Borbély Mihálynak, Fazekas Péternek, Juhász Istvánnak, Lakatos Jánosnak, Nagy Istvánnak, Polgár Györgynek, Szabó Péternek, Szilágyi Ferencnek, Szondi Mihálynak és Varga Pálnak szántóföldje, Csatári Jánosnak kaszálója van a Margittára vezető út mellett.

Mezei kút dűlője

Egykor forrás neve a mai Tekenősön. Tagosításkor e forrás a római katolikus kántortanító által kapott területre esett.

1756-ban szántóföldként szerepel az összeírásban, ahol Barabás Ferencnek, Barabás Péternek, Beke Jánosnak, Kovács Istvánnak, ifj. Lakatos Istvánnak, Nagy Andrásnak, Polgár Györgynek, Polgár Istvánnak, Szabó Jánosnak, Szabó Péternek, Szondi Jánosnak, Szondi Péternek és Varga Györgynek van földje.

Ugyancsak ez az összeírás említi a Mezei kút előtt id. Barabás János, és a Mezei kúton túl Balogh Péter szántóföldjét.

Micskei szántóföldek

A szentlázári fordulóban volt, a mai Görböc területén.

Nagy árok

Buda Jánosnak van itt szántóterülete 1756-ban.

Nagy gödör

Lapályos területrészt jelölhet. Szabó Jánosnak van itt szántóföldje 1756-ban. Azonos lehet az ugyanez évben említett Mély gödör-rel, ahol Varga Péternek van szántója.

Nagy rét

Sáncin levő kaszáló egykori elnevezése.

1756-ban Beke Ferencnek és Beke Istvánnak, 1775-ben Beke Andrásnak, Barabás Péternek, Oláh Györgynek, Balogh Ferencnek és Lakatos Miklósnek volt itt kaszálója.

Nádas rétek

A Sáncin levő náddal benőtt egykori terület neve.

Sánci erdő

A Sánci puszta erdős területe.

Az 1800-as években a református egyház iratai kétszer említik. „1841-ben Baranyi Ágoston úr a sánci erdejéből az iskola elromlott kapufélfája helyett fát rendelni kegyeskedett”. Az 1859. június 2-án tartott presbiteri gyűlésen „Balogh Sándor gondnok jelenti, hogy a belső embereknek (lelkész, tanító) fizetendő fát a Sánci erdőről kapják”.

1845. október 10-én Baranyi Miklós panaszt tesz gyámja, Lonovics Sándor ellen, aki a margittai Kallós Lőrincz haszonbérelőnek adta Sáncit hat évre és az a sánci erdőben nagy pusztítást végzett.

A micskei járás szolgabírói hivatalának iratai szerint Baranyi Ágostonnak 1842-ben a Sánci pusztán 405 hold erdője van. Ezt ajánlja fel Baranyi Miklós és Ferenc testvéreinek cserébe az atyai házáért és a mellette levő 45 holdnyi kertért. Erdeje volt a Sáncin Gyalókai Antal nagyváradi ügyvédnek is.

Az 1889-es kataszteri térkép még jelzi az erdő meglétét.

Szentlázári ösvény

Asztalos Péternek van szántója 1756-ban az ösvény mellett.

Szőlő alatt

Kovács Jánosnak van itt rétje 1775-ben. A Nagyhegy egyik részének neve.

Szőlő felett

Szabó Ferencnek van itt szántója 1756-ban.

Telek végén

Az 1756-os összeírás jelzi, hogy friss irtásföld, ahol Szabó Ferenc szántófölddel, Morvai István, Polgár István és Polgár Péter kaszálóval rendelkezik.

Új fogás

Elnevezése irtásföldre utal. Az 1756-os összeírás előtt irtották ki róla az erdőt.

Útköz

Miskolczi István adománylevelében szerepel. Az 1840-es években egy köblös földet adományozott „a tiszteletes úrnak özv. Budané földje mellett és Útközt között”.

Vargáné irtása

Elnevezése eredeti tulajdonosára utal, ahol 1756-ban Nagy Istvánnak és Nagy Jánosnak van szántóföldje.

Vashordó út

Az 1775-ös irat a Makkos erdőben jelzi a „vashordó útra lejáró út”-ként.

CSALÁDNEVEK

Elköltözött vagy kihalt micskei családok

Ackermann	Barnabás	Bohonyi
Adonyi	Barnodi	Borbély
Adorján	Baron	Boros
Agácsi	Baróti	Bona
Agárdi	Barkó	Bondár
Agáth	Bácsi	Bónis
Ajtai	Bálint	Borsos
Albuju	Bán	Bornstein
Angyalosi	Bánóczy	Borsi
Amár	Bánhegyesi	Boruss
Andor	Bárány	Bottyán
András	Bárdos	Bornyi
Andráscsik	Benedek	Bódi
Andrássy	Bereczki	Briszk
Antal	Beregszászi	Bubuly
Apáczai	Beöthy	Burger
Apáti	Begizsán	Burka
Apfler	Bencze	Bugyi
Aradi	Bende	Bugyik
Asztalos	Bene	Bújdosó
Auler	Berek	Bulyovszki
Ács	Berényi	Bundik
Ágoston	Berkes	Búzás
Árva	Bernát	Clopcea
Árvai	Bényei	Crzenech
	Berki	Curteanu
	Bieleczky	Czékus
Bacsik	Bige	Cigány
Bajusz	Birkner	Czilli
Bakó	Biri	Czompó
Balkus	Birtalan	
Balla	Blatzer	
Bandi	Bleier	Csatári
Bara	Bódi	Csató
Baranyai	Boda	Csáki
Baranyi	Bodor	Csáth
Barcsa	Bogáti	Cseh
Barcsay	Bogdán	Csekő
Barna	Bognár	Csellengő

Cseri	Elekes	Gaiszt
Csengeri	Emili	Gajgó
Csillag	Engel	Galamb
Csengő	Erdélyi	Galbavi
Csibér	Erdőssy	Gára
Csincz	Erős	Gáspár
Csiszár	Ertsey	Gáspárdi
Csongrádi		Gáti
Csokaj	Fabriczy	Gedeon
Csomós	Fajczér	Geleither
Csonka	Faragó	Gelb
Csontos	Fáber	Gergely
Csordás	Fábián	Géresi
Csórián	Fábri	Giczei
Csuba	Fekete	Gila
	Ferenczy	Gloncsák
Dallos	Ferke	Gocs
Dalmádi	Féner	Goldklang
Dankó	Filep	Gombkötő
Darányi	Finkelstein	Gombos
Daróczi	Flóra	Gorbay
Dán	Focht	Gorun
Dányi	Fodor	Gottsich
Dávid	Fogarasi	Görög
Deac	Fogtói	Göz
Decușor	Forgács	Grosz
Deme	Foltin	Groszmann
Demeter	Fórizs	Grünfeld
Dezső	Forstner	Gulácsék
Dezsőfi	Földes	Gullácska
Dimény	Földesi	Gulyás
Diósadi	Földvári	
Diószegi	Fráter	Gyarmati
Dobos	Fress	Gyökeres
Dombi	Fraszt	Györffy
Domokos	Freimann	Gyöngyösi
Döbröndi	Frisch	Györgyövits
Dömsödy	Frint	
Dudás	Fuchs	Hadady
Dulátska	Füzessy	Haraszt
Dvorák		Halász
	Gabányi	Halászi
Elek	Gacsádi	Halgas

Hegedűs	Joch	Kopis
Hamvai	Jövet	Korcsmáros
Hentes		Korda
Hendre	Kabós	Kóródi
Herbaisek	Kali	Kosztza
Herbel	Kallós	Kovácsik
Herczeg	Kalóczy	Kozák
Herpai	Kankó	Kölcze
Herperger	Kantza	Kömüves
Hégető	Kapcsos	Kraccer
Héj	Kapitány	Krecht
Hinorányi	Karsay	Krutyil
Hoffmann	Kassai	Kubonyi
Holbán	Kati	Kucz
Holeitner	Kállai	Kucsmás
Holló	Károly	Kulik
Holmik	Kedves	Kurkut
Hombáry	Kerbel	
Homola	Kengyel	Ladányi
Homolkai	Kerekes	Láhner
Horecsni	Kerékgyártó	Lajos
Hornyák	Kerékjártó	Láng
Horváth	Kémeri	László
Hubert	Keresztes	Lázár
Hubik	Keresztúri	Lechner
Hundemer	Keresi	Leelőssy
	Király	Lebenheim
Illés	Kirják	Legrádi
Ilosvai	Klein	Lente
Incze	Klem	Léhner
Inveth	Knézi	Létai
Ipacs	Kocsis	Libor
Ispás	Kobola	Lisztés
Iván	Kócza	Lindemayer
Izrael	Kohr	Lipták
Izsák	Kolozsvári	Lócskai
	Koncz	Lovas
Jakó	Koncsek	Lovász
Jaknai	Konrád	Lőkös
Jancsó	Kontzpaer	Lőrincz
Jeremiás	Koós	Lőrintzi
Jobbágy	Kós	Lukács
Jobbay	Kopil	

Macsoda	Mészáros	Paál
Maczkovics	Mihucz	Paczek
Madarasi	Mile	Palánki
Madarász	Miliczki	Palugyai
Madár	Mlinárcsik	Pallagi
Magyar	Micheller	Paniti
Maitner	Mihály	Papp
Makai	Minye	Páll
Makovics	Miskolczy	Pántis
Maklári	Móda	Pányik
Makra	Mogyorósi	Páskucz
Makkai	Molnár	Páskuj
Marjai	Móna	Pásztor
Major	Morvai	Pataki
Marosvölgyi	Mózes	Páter
Marozsán	Murguly	Pázmán
Matolcsi	Murvai	Perei
Matolai		Perge
Matuskovics	Napholcz	Pernyi
Mág	Nánási	Peszky
Mádi	Negyelák	Petke
Mára	Nevelák	Petvei
Márián	Német	Petyke
Márk	Németh	Pető
Márki	Niculici	Pécsi
Márjássy	Novák	Pénzes
Márton		Péter
Mártonfi	Nyilas	Pill
Máté	Nyisznányanski	Pinczegr
Máthé	Nyúl	Pintér
Máty		Pintye
Mátyás	Obergesser	Pitó
Mátyássy	Oestreicher	Pivárnyik
Mándru	Opris	Pócs
Medve	Orbán	Pócsi
Medvési	Orvos	Polgár
Megyeri	Olaszi	Polgárdi
Meilinger	Ormos	Pollák
Mentes	Orosz	Pollónyi
Mesitzer		Pongor
Mester	Ödön	Pontos
Mesterházi	Ötves	Posgay
Mezei	Ötvös	Pölle

Prém	Santäu	Sziber
Purda	Sárosi	Sziki
Puskás	Schleifer	Szikszai
Putnoki	Schlieder	Szilasy
	Schol	Szilfási
Radó	Schroff	Szolga
Raisdorfer	Schwarz	Szoboszlai
Randics	Sebők	Szonoklai
Rapaport	Selmeczi	Szoták
Rákosi	Seres	Szöke
Ráksi	Simon	Szőlősi
Rápolti	Sinka	Szörös
Rátz	Siteri	Szupp
Reis	Somi	Szücs
Reniczki	Soós	Szüts
Renn	Sólyom	
Rédey	Somlyai	Takács
Révész	Sóvári	Tamás
Rézműves	Sperk	Tanka
Rikárd	Staudinger	Tarr
Rimai	Steiner	Tarsoly
Ritz	Stempl	Tatai
Román	Stokker	Tatár
Rosenblau	Suliman	Than
Rosenchratz	Sütő	Thorma
Rosenzweig		Thóti
Rostás	Szakácsi	Tiszta
Róth	Szakál	Tofán
Rozenberszki	Szalacsi	Tóga
Rozenfeld	Szarvadi	Tolvaj
Rozs	Szatmári	Toót
Rozsnyai	Szász	Tordai
Rusinszki	Száva	Tornyosy
	Szedressy	Toroszkai
Sajovics	Szegedi	Tölcsér
Sajti	Szekeres	Törő
Sajtos	Szentesi	Tőkés
Salamon	Szentjóbi	Törös
Salánki	Szentkirályi	Tötös
Saklai	Szentpáli	Túri
Santovan	Széjjártó	Turóczki
Sarkadi	Szél	Tunyogdi
Sánta	Szép	Tunyogi

Tücskös	Veress	Uray
Tyukodi	Vertán	Urbán
	Végh	Uri
Vajda	Vinkler	
Vanyácz	Virág	Zatlukál
Vanyóczki	Visner	Zádori
Vargha	Vithopiel	Zákány
Vasadi	Vizi	Zeleznik
Vasgyúró	Vocskis	Zmora
Vágner	Vogt	Zólyomi
Váli	Voich	Zsákány
Vályi	Vojta	Zsárka
Vánca	Voncz	Zsigó
Várkonyi		Zsombori
Veizer	Újvárosi	
Venczel	Uller	Weinberger
Verebélyi	Ungvári	Weiss

Mai családnevek

Jelenleg (2007. október 1.) Micskén 138 családnév van. A felsorolásban a nevek utáni szám az illető családok számát jelzik. Hiányoznak a névsorból azoknak a családoknak a nevei, akik elköltöztek falunkból, de házukat nem adták el, és akik házat vettek Micskén, de nem költöztek ide.

Albert 3	Bartalis 1	Buda 11
Albirt 1	Bartos 1	Budai 7
Alecsa 1	Bányász 1	Bukovics 1
Ali 1	Beke 3	
Aszalós 1	Bertalan 16	Chirila 1
	Bihari 9	Cozma 1
Bagosi 2	Bindea 1	Csurai 2
Balázs 1	Bíró 6	Demjén 5
Balogh 4	Bodnár 7	Dienes 1
Bana 2	Bokor 1	Diós 13
Banc 1	Bonczidai 1	Drágos 6
Barabás 10	Boros 1	Duca 1

Ecsedi 2	Kádár 1	Ráski 1
Egri 1	Kelemen 3	Romocea 2
Erdély 1	Kerezsi 1	
Erdei 4	Kis 5	Sal 2
	Knecht 1	Séni 2
Farkas 2	Kosztandi 1	Simai 2
Fazekas 3	Kotlácsik 5	Sipos 3
Fehér 2	Kovács 24	Sóki 1
Fejős 6	Kún 1	Surdu 1
Fenyvesi 5	Kupa 1	
Fügedi 1	Kurila 1	Szabó 11
Fülöp 6	Kozma 1	Szalárdi 3
	Kuzsma 2	Szakács 1
Gavallér 1		Székely 7
Gáll 2	Lakatos 17	Szélesi 3
Gere 2	Ludász 2	Szilágyi 8
Gherdán 1		Szondi 9
Gruden 1	Madari 1	
Gulácsi 1	Marosi 2	Teleki 2
György 1	Maior 1	Tirle 7
Győri 6	Märza 2	Tolnai 1
Gyurkó 1	Megyesi 4	Tompa 1
Gärbovan 1	Mellen 2	Torda 1
	Mikó 1	Tóth 7
Hajas 1	Moisa 4	Torz 1
Hajdú 3	Muresan 1	Tripó 5
Halas 1		
Hamza 1	Nagy 4	Varga 7
Haraga 1	Nyíri 1	Vas 2
Hoblea 1		Vámos 1
Hodgyai 1	Oláh 9	Váradi 3
Horki 1	Omuti 1	Vásárhelyi 1
Hubert 2	Orban 2	Vései 2
	Osváth 1	Vigh 3
Irimiás 1		Vizer 1
	Pap 2	
Jakab 1	Paublusztig 2	Zöld 3
Jónás 3	Pálfi 3	
Juhász 3	Prián 2	

MICSKEI CSALÁDOK SZÁRMAZÁSI HELYE

A felsorolásban szereplő családnevek sok esetben nem azonosak a ma Micskén élő családok neveivel. A római katolikus egyház 1723-tól, a református 1730-tól vezeti anyakönyveit. Az ezt megelőző időből nincsenek erre vonatkozó adataink. A 17. század fordulóján az összeírásokban számos olyan család neve szerepel, melynek leszármazottai minden bizonnyal mind a mai napig itt élnek, például Balogh, Barabás, Beke, Bíró, Kis, Kovács, Lakatos, Medgyesi, Nagy, Szabó, Szalárdi, Szilágyi, Szondi, Tóth, Varga. Ezek származási helye nem ismert.

Az alábbiakban előbb településenként közlöm a falunkban véglegesen vagy átmenetileg letelepedett családok ismert származási helyét, majd országonként, illetve azon belül megyénként. A felsorolásban nem szerepelnek a Micskéhez tartozó Sánci-pusztán béresként élő és dolgozó egykori családok.

1. Albis Bihar megye	: Tompa
2. Almaszeg Bihar megye	: Tölcsér
3. Álmosd Hajdú-Bihar m.	: Bihari, Kovács
4. Aranyosmeggyes Szatmár m.	: Miskolcзы
5. Aranyosszék	: Tordai
6. Asszonyvására Bihar m.	: Kupa, Oláh
7. Apátkersztúr Bihar m.	: Haraszt, Holbán, Salánki
8. Ácsteszer Komárom m.	: Ackermann
9. Ágya Arad m.	: Pollák
10. Bagamér Hajdú-Bihar m.	: Hamza
11. Balatonkiliti Somogy m.	: Szücs

12. Battonya Békés m.	: Vertán
13. Bályok Bihar m.	: Herczeg, Petvai
14. Berettyókirályi Bihar m.	: Vasadi
15. Berettyószéplak Bihar m.	: Diósadi, Dombi, Egri, Gere, Jövet, Kerezi, Vályi
16. Berettyóújfalú Hajdú-Bihar m.	: Freimann
17. Besenyő Beszterce-Naszód m.	: Weiss
18. Bihar Bihar m.	: Lakatos
19. Békés Békés m.	: Gulyás
20. Bihardiószeg Bihar m.	: Bónis, Gajgó, Hamza, Lócskai, Sárosi, Sebők, Szélesi, Vas
21. Biharpüspöki Bihar m.	: Szeghalmi
22. Biharrósa Bihar m.	: Bodor
23. Biharsályi Bihar m.	: Bence
24. Biharszentmárton Bihar m.	: Gloncsák
25. Bihartorda Hajdú-Bihar m.	: Karajos
26. Bodonos Bihar m.	: Gáspárik, Macsoda, Mlinárcsik, Váli
27. Biharfélegyháza Bihar m.	: Buda, Jakó, Kóródi, Obergesser
28. Biharszentjános Bihar m.	: Csurai
29. Bisztraterebes Bihar m.	: Mellen
30. Börvely Szatmár m.	: Horki, Virág
31. Brassó Brassó m.	: Vargha
32. Budapest Pest m.	: Kerbel, Marozsán

33. Bukarest Ilfov m.	: Tarsoly, Torz
34. Csanálos Bihar m.	: Fehér, Gacsádi, Murguly
35. Csehország	: Dvorák, Krupka, Krutyil, Pannájs, Vithopiel
36. Csicsér Ukrajna	: Pásztor
37. Cséhtelek Bihar m.	: Mág
38. Csíkcsicsó Hargita m.	: Vajda
39. Csíkszereda Hargita m.	: Pító
40. Csíkverebes Hargita m.	: dr. Kovács
41. Csokaly Bihar m.	: Bornyi, Csekő, Erdei, Nagy, Oláh, Pallagi, Séni, Szabó
42. Csomaköz Szatmár m.	: Irimiás
43. Csorvás Békés m.	: Szász
44. Debrecen Hajdú-Bihar m.	: Engel, Füzessy, Kapitány, Szabó
45. Derecske Hajdú-Bihar m.	: Szegedi
46. Derna Bihar m.	: Szabó
47. Dés Kolozs m.	: Kelemen
48. Déva Hunyad m.	: Kosztandi
49. Dömsöd Pest m.	: Dömsödy
50. Dunaföldvár Tolna m.	: Léhner
51. Eperjes Szlovákia	: Weiss
52. Erdőd Szatmár m.	: Sal
53. Esküllő Bihar m.	: Kozma

54. Élesd
Bihar m. : Gelb, Ilosvai
55. Érábrány
Bihar m. : Kovács, Kocsis, Sajtos,
Sall
56. Érbogyoszló
Bihar m. : Balázs, Bereczki, Borsi,
Gáspár, Kozma
57. Érendréd
Szatmár m. : Keresi, Renn
58. Érfancsika
Bihar m. : Nyúl
59. Érkeserű
Bihar m. : Micheller, Tanka
60. Érköbölkút
Bihar m. : Németh, Nagy, Tóth
61. Érkörös
Szatmár m. : Izrael, Vizér
62. Érmihályfalva
Bihar m. : Berkes
63. Érmindszent
Szatmár m. : Holeitner, Molnár
64. Érselind
Bihar m. : Pócs
65. Érszakácsi
Szatmár m. : Bana, Farkas
66. Érszólós
Bihar m. : Szabó
67. Fegyvernek
Bihar m. : Homola
68. Földeák
Csongrád m. : Bugyik
69. Földes
Hajdú-Bihar m. : Ferenczi, Mogyorósi,
Nagy, Zsákány
70. Fugyi
Bihar m. : Szatmári
71. Füves
Ukrajna : Földvári
72. Füves
Bihar m. : Nagy
73. Gebe
Szatmár m. : Bleier
74. Gádoros
Békés m. : Fenyvesi
75. Genyéte
Bihar m. : Győri, Sényi

76. Gyalu Kolozs m.	: Fodor
77. Gyergyócsomafalva Hargita m.	: Bartalis
78. Gyergyószárhegy Hargita m.	: Keresztes
79. Gyulafehérvár Fehér m.	: Szakács, Chirila
80. Gyulavár Békés m.	: Szücs
81. Fény Szatmár m.	: Knecht
82. Gáborján Hajdú-Bihar m.	: Tripó
83. Hegyközkovácsi Bihar m.	: Mester, Putnoki
84. Hegyközszentimre Bihar m.	: Mátyássy
85. Hagymádfalva Bihar m.	: Maior
86. Hajdúszoboszló Hajdú-Bihar m.	: Szalai
87. Hajdúsámson Hajdú-Bihar	: Lente
88. Halmosd Szilágy m.	: Czirle
89. Hegyközcstár Bihar m.	: Orbán, Szabó
90. Hegyközszentmiklós Bihar m.	: Boda, Bogdán, Pécsi, Tötös
91. Hegyközújlak Bihar m.	: Bódi, Horváth, Simon
92. Hernádnémeti Borsod m.	: Sallai
93. Hódmezővásárhely Csongrád m.	: Fejős, Libor
94. Homoródszentmárton Hargita m.	: Molnár
95. Hőke Bihar m.	: Gherdan
96. Izsák Pest m.	: Bácsi

97. Izsópallaga : Banc
Bihar m.
98. Jákóhodos : Kádár, Nagy
Bihar m.
99. Karcag : Bánhegyesi, Ipacs,
Szolnok m. Kirják, Márki, Perge
100. Kárásztelek : Kőműves
Szilágy m.
101. Kecskemét : Herpai
Bács-Kis-Kun m.
102. Kémer : Fazekas, Gáll, Halgas
Szilágy m.
103. Kisdengeleg : Renn
Szatmár m.
104. Kisjenő : Bottyán
Bihar m.
105. Kiskereki : Pálfi
Bihar m.
106. Kispacal : Fülöp
Bihar m.
107. Kisújszállás : Karsay
Szolnok m.
108. Kokad : Lukács
Hajdú-Bihar m.
109. Komádi : Farkas, Gulyás, Kovács,
Hajdú-Bihar m. Törő
110. Kolozsvár : Szilágyi
Kolozs m.
111. Komárom : Mellen
Komárom m.
112. Köröstarcsa : Kozma
Bihar m.
113. Köröstarján : Hegedűs, Kuzsma,
Bihar m. Kotlácsik, Stokker, Venczel
114. Kövesd : Randics
Bihar m.
115. Krasznacégény : Bohonyi
Szilágy m.
116. Kunmadaras : Apáti
Szolnok m.
117. Lúki : Páskucz
Bihar m.

118. Galícia : Maitner
Lengyelország
119. Lupény : Kelemen
Hunyad m.
120. Magyarsas : Lukács
Szlovákia
121. Magyarkéc : Ludász, Mátyás
Bihar m.
122. Magyarókerke : Tamás
Kolozs m.
123. Maklár : Simon
Heves m.
124. Makó : Berényi, Bugyi, Budai,
Kis, Nagy, Tóth, Szentesi,
Vámos
125. Margitta : Aszalós, Árvai, Bindea,
Bodnár, Boros, Bukovics,
Duca, Erős, Fórizs, György,
Hadady, Kali, Kallós, Kovács,
Kubonyi, Marza, Mester,
Ráksi, Román, Prián
Bihar m.
126. Máramarossziget : Gavallér, Schroff
Máramaros m.
127. Mezőcsát : Szabó
Abaúj-Zemplény m.
128. Mezőkeresztes : Stokker
Hajdú-Bihar m.
129. Mezőtelegd : Váradi
Bihar m.
130. Márkaszék : Hoblea, Varga
Bihar m.
131. Mocs : K. Kovács
Kolozs m.
132. Moldva : Drágos
133. Monospetri : Ali, Farkas, Fazekas,
Bihar m. Hajas, Jakab, Kozák,
Schieder
134. Munkács : Héj, Morvai
Ukrajna
135. Nagyábránka : Fuchs
Ukrajna

136. Nagybajom : Holbán
Hajdú-Bihar m.
137. Nagybánya : Makovics
Máramaros m.
138. Nagyföldes : Rozenfeld
Hajdú-Bihar m.
139. Nagykároly : Ráztz, Ványóczy
Szatmár m.
140. Nagykereki : Balogh
Hajdú-Bihar m.
141. Nagykágya : Buda
Bihar m.
142. Nagyléta : Győri, Jakab, Lakatos,
Hajdú-Bihar m. Madari, Medve, Nagy,
Oláh, Orvos
143. Nagyszalonta : Bene
Bihar m.
144. Nyíregyháza : Bartos
Szabolcs m.
145. Nagyvárad : Albert, Bacsik, Bige,
Bihar m. Bonczidai, Brugós, Csáki,
Frisch, Garbován, Gorun,
Izsák, Jaknai, Márton,
Német, Perei, Rácz,
Ráduly, Rolland, Román,
Sziber, Törő, Kurila
146. Nagyzerénd : Gáll
Arad m.
147. Németország : Fabriczy, Hubert
148. Nyírábrány : Horváth
Hajdú-Bihar m.
149. Nyírcsászári : Irimiás
Szabolcs m.
150. Ottomány : Nyíri, Szücs
Bihar m.
151. Okány : Rosenblau
Hajdú-Bihar m.
152. Óvári : Szondi, Tornyossy
Szatmár m.
153. Ősi : Bujdosó
Veszprém m.
154. Papfalva : Grünfeld, Hundemer
Bihar m.

155. Paptamási Bihar m. : Kalmár, Siteri, Szabó
156. Pápateszér Veszprém m. : Kálóczi
157. Pelbárthida Bihar m. : Bernát, Csincz
158. Peleske Bihar m. : Balázs
159. Piskolt Szatmár m. : Forgács, Oláh
160. Poklostelek Bihar m. : Buda, Dienes, Gáti, Mikó, Nagy, Oláh, Osváth, Pill
161. Pozsony Szlovákia : Forstner
162. Pusztadaróc Szatmár m. : Hentes
163. Rotești : Napholcz
164. Rózsatelep Szilágy m. : Tücskös
165. Sajókazinc Borsod m. : Vigh
166. Sarkad Békés m. : Balogh, Csuba, Leelőssy
167. Sástelek Bihar m. : Szőrös
168. Sárszeg Bihar m. : Bodnár
169. Sárkeresztúr Fehér m. : Tatár
170. Săveni Botoșani m. : Alecsa
171. Siter Bihar m. : Albirt, Balog, Varga
172. Solymos Szlovákia : Kopil
173. Szalacs Bihar m. : Galamb, Farkas, Móna, Páskuj, Zsigó
174. Szalárd Bihar m. : Kis, Molnár, Sal, Sarkadi
175. Szekszárd Tolna m. : Szedressy

176. Szemlak : Schön
Arad m.
177. Sátoraljaújhely : Klein, Sajovics
Abaúj-Zemplén m.
178. Szabolcs megye : Bognár
179. Szatmárnémeti : Demjén, Petyke
Szatmár m.
180. Szászföld : Apfler
181. Szeged : Csonka
Csongrád m.
182. Szentjobb : Bagosi, Balla, Herpeger,
Bihar m. Holmik, Kraccer, Kankó,
Mikó, Révész, Rézműves,
Rostás, Zeleznik
183. Szentlázár : Moisa, Omuf
Bihar m.
184. Székelyhíd : Czupp, Mózes, Pócs
Bihar m.
185. Székelykeresztúr : Keresztúri, Marosi
Hargita m.
186. Székelyudvarhely : Hodgyai
Hargita m.
187. Szilágypér : Bodnár, Dorkó, Létai,
Szatmár m. Várkonyi
188. Szilágyság : Kabós
189. Szilágysomlyó : Begizsán, Magyar
Szilágy m.
190. Szikszó : Borbély
Abaúj- Zemplén m.
191. Szolnokháza : Dányi
Bihar m.
192. Tasnád : Froszt
Szatmár m.
193. Temesvár : Amár
Temes m.
194. Tenke : Finkelstein
Bihar m.
195. Terje : Romocea
Bihar m.
196. Tetétlen : Nagy, Szücs, Teleki
Hajdú-Bihar m.
197. Tiszaderzs : Zöld
Szolnok m.

198. Tiszalök : Csonka, Hajdú
Szabolcs m.
199. Torda : Mureşan
Kolozs m.
200. Tóti : Baróti, Bányász, Bárány,
Búzás, Döbröndi, Ecsedi,
Bihar m. Erdélyi, Lakatos, Libor,
Király, Makai, Pap,
Paublusztig, Péter,
Sólyom, Szoták, Tunyogdi
201. Tóttelek : Szabó
Bihar m.
202. Túrkeve : Szabó
Szolnok m.
203. Újkígyós : Bajusz, Ritz
Békés m.
204. Unoka : Csegedi
Maros m.
205. Úsztató : Győri, Cosma
Bihar m.
206. Vajda : Nagy
Bihar m.
207. Vámosláz : Halas, Pap, Róth
Bihar m.
208. Vámospérec : Féner
Hajdú-Bihar m.
209. Vásárosnamény : Vas
Szabolcs m.
210. Vedresábrány : Vonz
Bihar m.
211. Verbőc : Gyurkó
Ukrajna
212. Vértes : Csiszár, Kassay
Hajdú-Bihar m.
213. Zágorz : Bieliczky
Lengyelország
214. Zilah : Tolnai
Szilágy m.
215. Zsadány : Gila
Bihar m.
216. Zsibó : Surdu
Szilágy m.

A mai országhatárokat figyelembe véve, a fenti településeknek országonkénti, illetve azon belül megyénkénti eloszlása a következő:

<i>Ország</i>	<i>Betelepült családok száma</i>
ROMÁNIA	316
Bihar megye	242
Szatmár megye	28
Szilágy megye	11
Hargita megye	8
Kolozs megye	6
Hunyad megye	4
Arad megye	3
Máramaros megye	3
Fehér megye	2
Ilfov megye	2
Beszterce megye	1
Brassó megye	1
Temes megye	1
Maros megye	1
Szeben megye	1
Botoşani megye	1
Moldva	1
MAGYARORSZÁG	87
Hajdú-Bihar megye	42
Békés megye	10
Szabolcs megye	6
Szolnok megye	5
Csongrád megye	4
Pest megye	4
Abaúj-Zemplén	3
Komárom megye	2
Somogy megye	2
Veszprém megye	2
Tolna megye	2
Borsod megye	2
Heves megye	1
Bács-Kiskun megye	1
Csanád megye	1
UKRAJNA	6
CSEHORSZÁG	5
SZLOVÁKIA	2
LENGYELORSZÁG	2
NÉMETORSZÁG	2

ÁLLATNEVEK

Szarvasmarha

Az itthon nevelt állatnak születésekor adtak nevet, míg a vásáron vett állat hozta a nevét, amelyet a gazda mindig megkérdezett az eladótól.

Anna	Mama
	Mari
Bimbó	Mozsár
Bokor	
Boriska	Pajkos
	Pettyes
Cifra	Piró
	Pirók
Csinos	
	Riska
Fáni	Rocska
Flóri	Rózsi
	Rudolf
Gyöngyös	
	Samu
Jámbor	Sári
Jolán	
Juku	Szegfű
	Szőke
Iedi	
	Viola
Kati	Virág
Kártyás	
Kondor	Zsandár
	Zsófi
Lenke	Zsuska
Lidi	Zsuzsi
Lili	
Linka	Villás

Lónevek

A névadásra itt is ugyanaz vonatkozik, mint a szarvasmarhák esetében.

Arad	Hajni
Árnyék	Herceg
	Holló
Baba	Huszár
Babi	
Bolygó	Ica
Bőzsi	
Bubi	Jancsi
	Kincses
Cézár	Kontessza
	Küköllő
Csibész	
Csibi	Laci
Csillag	Lackó
	Lepke
Dajka	Loli
Dani	Lujza
Dán	Lüszi
Dáná	
Dinu	Magdi
Doina	Manci
Dollár	Marci
	Matyi
Fakó	Mircea
Fáni	Mókus
Fecske	Muki
Filkó	Olga
Floare	
Frunza	Pityu
	Rigó
Géza	Rubi
Gusztí	Rudi
Gyuri	
Gyurka	Sárga
Gyuszi	Sólyom

Szedres	Ugró
Szellő	Unalom
Sztella	Vadász
	Villám
Tibi	Virgonc
Tilda	Visegrád
Tomi	Visi
Tünde	Voicu
Tüzes	Zorro

Kutyanevek

Az egykori helyi mondás szerint „a kutyákat folyónévre kell keresztelni, mert akkor nem vész meg”. Ma a kutyák nagy része irodalmi művekből és filmekből ismert nevekre hallgat.

Bamba	Burkus
Bák	Bütyök
Beethoven	
Bendzsi	Cézár
Berci	Cigány
Blek	
Blöki	Csabi
Bobi	Csavargó
Bodri	Csibész
Bogáncs	Csoki
Bogár	Csonti
Bojtár	Csőpi
Bojti	
Bolhás	Dagi
Boni	Dixi
Bozont	Dolfi
Börni	Dolli
Brunó	Dongó
Buksi	Dugó
Bundás	Dzsek
Bundi	Dzseki

Dzsim	Maros
Dzsina	Mazsola
Dzipszi	Márka
Dzsóker	Milka
	Miranda
Fekete	Morzsa
Félix	Morzsi
Fickó	Néró
Figura	
Fityi	Orzon
Fixi	Otelló
Foltos	
Foxi	Ötös
Fürge	
Gombóc	Nick
Gömbi	
Gyilkos	Nyüstös
Hattyú	Pajtás
Hektor	Pamacs
Herkules	Pedro
Hurka	Pengő
Huszár	Pici
	Plútó
Kávé	Pötyi
Kelli	Pötty
Ketti	Pufi
Kuci	
Láki	Rambó
Lánszelot	Rex
Lánszi	Rexi
Lea	Rigó
Lesszi	Rino
Lina	Riszi
Linda	Rita
Lola	Roki
Lord	Rokkó
Lupu	Róka
	Rükverc
Maci	
Mackó	Sajó
Mancs	Sugó

Szamos	Ursus
Szejke	
Szimat	Vaki
Szkubi	Vóker
Szkuter	Vuk
Szmöre	
Sztupi	
	Zeusz
Tappancs	Zokni
Táncos	Zorro
Tigris	
Tisza	
Tom	Viszki

Macskanevek

Bandi	Fehérke
Bicku	Fekete
Bolyhos	
Bőzsi	Hófehérke
Bundás	Hómancs
	Hópihe
Cickány	
Cigány	Juci
Cilámó	
Cimi	Katona
Cirmi	Kitekat
Cirmos	Kormos
	Kriszti
Delikát	
Démon	Lili
Drimbó	Lizi
	Lukrécia
Eliza	Lusti
Gógyi	Marci
	Miáu
Gyöngyi	Míci
Gyuri	

Mili	Rebeka
Mirci	
Misi	Samu
Mozart	Sári
	Sikita
	Snur
Pali	Szimiáu
Panni	Szörnyella
Parizer	Szüri
Pettyeske	
Pici	Tappancs
Pillangó	Tigris
Poci	
Pöttyös	Vera

Kecskenevek

Mind a mai napig igen jelentős kecskeállomány van falunkban. Ezeket, mint a felsorolásból kitűnik, becézett személynevekről nevezik el.

Barnuska	Lujza
Böske	
Bözsi	Meki
	Melissza
Cigi	Móni
	Muci
Dorina	
	Pici
Gizi	Piri
Heni	Rita
	Rozi
Juci	Rózsi
Kati	Samu
	Sári
Lenke	
Lili	Vili

Nyúlnevek

Alexandra	Nyusznyusz
Fehérke Füleske	Sári
Kani	Zsiga Zsófi
Lili	Vili

Tyúknevek

Diesel (bele esett a gázolajba)	Lulu
Királynő Kontyos	Pucér Putyi
Lujza	Sulu
	Zsófi

Kakasnevek

Csőricsipi Csabi	Kölyök Patyolat
Jóska	Pityuka
Kálmán	Toty

FORRÁSMUNKÁK

1. Bakay Kornél: A magyar államalapítás. Budapest, 1981.
2. Ifj. Barta János, Papp Klára: Bihar vármegye az úrbérrendezés idején. Debrecen, 2005.
3. Bársony István, Papp Klára, Takács Péter: Az úrbérrendezés forrásai Bihar vármegyében. Debrecen, 2001.
4. Benedek Zoltán: Érmellék. Orosháza, 1996.
5. Bél Mátyás: Bihar megye leírása. In. Bihari Múzeum évkönyve, Berettyóújfalu, 1978.
6. Borbély Gábor: Szőlő és bor az Érmelléken. In. A műemlékvédelem fölöttébb szükséges voltáról. Nagyvárad, 2003.
7. Borbély Gábor: Fekete-Körös völgye. In. Bihar megye útikönyve II. Nagyvárad, 2006
8. Bucur Mitrea: Dacia. IX. 1967.
9. Chidioșan Nicolae: Depozitul de bronzuri de la Mișca. In. SCIVA, 1977.
10. Fényes Elek: Magyarország geographiai szótára. 1851.
11. GaI Nicolae: Comuna Chișlaz. Oradea, 2001.
12. Györffy György: István király és műve. Budapest, 1977.
13. Györffy György: Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza. Budapest, 1987.
14. Hodgyai Edit: Micske monográfiája. Micske, 2003.
15. Hodgyai Edit: Micske monográfiája. Micske, 2005.
16. Jakó Zsigmond: Bihar megye a török pusztítás előtt. Budapest, 1940.
17. Jakó Zsigmond: Miskolczy Károly és Micske. Micske, 2002.
18. Kordics Imre: Váradí és micskei Baranyi család. In. Várad, 2003/1.
19. Kovács József: A micskei református egyház története. Kézirat.
20. Kun József: A tárkányi sudár torony. Miskolc, 1998.
21. Mezősy Károly: Bihar vármegye a török uralom megszűnése idején. Budapest, 1943.
22. Nánási Zoltán: Székelyhíd történeti monográfiája. Székelyhíd, 2003.
23. Oroszi István: A jobbágyfelszabadítás. In. Rubicon, 1992/2.
24. Papp Klára: Biharország jobbágynépe. Debrecen, 1995.
25. Pesty Frigyes: Bihar vármegye helynévtára I–II. Debrecen, 1996.
26. Roska Márton: Repertórium.
27. Szilágyi Aladár: Irasló és Kobolapurga. In. Bihari Napló, 1999. 01. 26.
28. Szabó T. Attila: A helynévgyűjtés jelentősége és módszere. In. Nyelv és múlt. Bukarest, 1971.
29. Szabó T. Attila: Burg, Burga, Burgundia. In. Nyelv és múlt. Bukarest, 1971.
30. Szabó T. Attila: Mosolygó. In. Tallózás a múltban. Bukarest, 1985.
31. Szabó T. Attila: Erdélyi Szótörténeti Tár. Bukarest, 1976–2006.

32. Szerdahelyi Zoltán: Adalékok a micskei uradalom gazdálkodásának történetéhez a XVIII. században. HBMLÉ/XXIX.
33. Sever Dumitraşcu: Raport asupra cercetărilor arheologice de la Mişca. In. Materiale şi cercetări arheologice. Oradea, 1979.
34. Szilágyi József: Tóti község monográfiája. Nagyvárad, 2006.
35. A Bihar–Bihar Euró régió diákjai a helyi értékek nyomában. Nagyvárad, 2007.
36. Baranyi Gábor uradalmi összeírása, 1775.
37. Birósági végzés a Sáncin és Foglárón kiosztott földek telekkönyvezéséről.
38. Bihari népmondák. Nagyvárad, 1995.
39. Conscriptio Domini Mitskensis. 1756. HBML.
40. Conscriptio proces. Érmelyék, 1730–1784. HBML.
41. Crisia VI. Nagyvárad, 1976.
42. Interimale Urbarium 1759.
43. Kataszteri térkép, 1889.
44. Magyar Értelmező Kéziszótár. Budapest, 1978.
45. Magyarok története. Budapest, 1996.
46. Micskei járás szolgabírói hivatalának iratai 1852–1854. HBML.
47. Micskei járás szolgabírói hivatalának iratai 1851–1854. HBML.
48. Micskei járás szolgabírói hivatalának iratai 1850–1883. HBML.
49. Micske katonai térképe 1782–1785.
50. Micskei lakosok vallomása 1770.
51. Micske község polgári anyakönyvei 1896-tól.
52. Micskei Református Egyházközség anyakönyvei
53. Micskei Református Egyházközség adófőkönyvei: 1888, 1912–1919, 1940–1941, 1949, 1984, 2007.
54. Micskei Református Egyházközség magtári számadása 1896–1948.
55. Micskei Református Egyházközségnek a nagyváradi Állami Levéltárban levő iratai.
56. Micskei Református Egyházközség számadási könyve 1860–1895.
57. Micskei Római Katolikus Egyház anyakönyve 1713–1804.
58. Micskei Római Katolikus Egyház anyakönyvi kivonatai 1840–1940.
59. Micskei Római Katolikus Egyház áttérési anyakönyve 1713-tól.
60. Micskei Római Katolikus Egyház kitérési anyakönyve 1845-től.
61. Micskei Római Katolikus Egyház bérmlási anyakönyvei.
62. Micske nevű város Urbárium. 1772.
63. Nagy Imre végrendelete. Micske, 1854.
64. Múzeumi kurír. 37. szám. Debrecen, 1981.
65. Repertoriul monumentelor din judeţul Bihor. Oradea, 1974.
66. Szerződés a Csürkert eladásáról. 1925. június 30.
67. Szerződés a Paprét eladásáról. 1934. október 3.
68. Szerződés a Paprét eladásáról. 1938 augusztus.
69. Természettudományi kislexikon. Budapest, 1971.

70. Úrbéri erdő tulajdonosainak névsora, 1941.
71. Új idők lexikona. Budapest, 1938.
72. Változó népi kultúra. Kolozsvár, 1973.

ADATKÖZLŐK:

Borbély Gábor – Nagyvárad
Emődi János – Nagyvárad
Jakó Zsigmond – Kolozsvár
Erdei Márton – Tóti
Barabás Lajos – Micske
T. Barabás Sándor – Micske
Drágos Péter – Micske
Egri Erzsébet – Micske
néhai Fejős Gyula – Micske
id. Hajdú István – Micske
néhai Kis Albert – Micske
néhai Kelemen Nándor – Micske
K. Kovács Sándor – Micske
néhai Ritz Imre – Micske
Sóki Piroska – Micske
micskei gyermekek.

TARTALOM

BEVEZETÉS	5
UTCÁK	7
Felszeg	7
Alszeg	8
Kis utca	9
Zaboskert	9
Burgundia	10
Zug	11
Kútdomb	12
Jánó	12
Újülés	12
Temető utca	13
Gát	13
Kenderkút utca	14
Szövetkezet utca	14
Csürkert	15
Egyház utca	15
HELYNEVEK A BELTELEKBEN	20
Anglus kert	20
Bücke	20
Demjén-kert	20
Dögtemető/Dögkút	23
Görbe rét	23
Jégverem	23
Kiserdő	23
Község-tag	24
Ladányi-domb	24
Piactér	25
Templomdomb	25
Tóth-irtás	25
Vágóhid	26
Zsidó fürdő I.	27
Zsidó fürdő II.	27
HELYNEVEK A KÜLTELEKBEN	29
Berki-hegy	29
Kobola-purga	31
Görbóc	31
Asztagláb	33
Bikarét	33

Csikósrét	33
Kenderáztató	34
Pusztarét	34
Rózsamező	34
Szőlőskertgazda	35
Téglavető	35
Tordai-kert	35
Veresdomb	36
Kenderláz	36
Ferenczi-rét	36
Fűzfatelep	37
Homokdomb	37
Kútlapis	37
Paprét	37
Steiner	39
Úr dombja	39
LEGELŐK	42
Cserhát	43
Csiszárrét	43
Iraszló	43
Kavicsgödör	44
Kerektető	44
Kőlyuk	44
Temetőalj	46
Kismező	46
Baranyi-tag	47
Jakó-tag	47
Kék-domb	47
Lopott föld	47
Nagyfa	48
Paskórét	48
Szakadák	48
Zsádonta	49
Királyi hegy	49
Nagyerdő	50
Táncoló	52
Úrbéri erdő	53
Nagyhegy	54
Cser	56
Faiskola	56
Kallós	56
Égés	57
Katlan	58
Melegoldal	58

Omlás	58
Rongyos	59
Szeles	59
Nyáras	59
Gardó	60
Gorgyán	61
Sánci puszta	62
Foglár	65
Mosolygó csárda	66
Tökerét	68
Somos	68
Szászkuta	70
Bükk	73
Széleserdő	73
Árkus	74
Kecskeakol	75
Lófingató	75
Róth-tag	75
Vadkörtefás	76
Zima-domb	77
Szentlázári hegy	77
Szódob	78
Babucz-hegy	80
Tagbirtok / Tekenős	80
Vámoslázi hegy	81
KUTAK	83
Árkos kút	83
Csikós kút	83
Csiszárreíti kút	83
Csordakút	83
Doktor kútja	83
Fűzfa kút	83
Forrás kút	84
Gát kút	84
Görböc kút	84
Kenderkút	85
Kiskút	85
Köveskút	85
Mosókút	86
Nagykút	87
Rétkút	87
Sötétkút	87
Szilfakút	88
Temetőalji kút	88

PATAKOK	90
Árkos-patak	90
Burgundia-patak	90
Hegyesdomb-patak	90
Kenderláz-patak	90
Kígyós-patak	91
Kismező-patak	91
Szódob-patak	91
Sánci-patak	91
PINCÉK	92
Csecses pince	92
Görög pince	92
Gruden pincéje	94
Márton Ferenc pincéje	94
UTAK	97
Asztaglábi út I.	97
Asztaglábi út II.	97
Baranyi-tag út	97
Baranyi és Jakó-tag közötti út	97
Gáti út	97
Görböci út	97
Hát út	97
Hegysikátor	98
Hegyközi út	98
Kenderlázi út	98
Kismezői út I.	98
Kismezői út II.	98
Községtag út	98
Köves út	99
Országút	99
Sánci út	99
Széleserdő útja	99
Szódobai út	99
Szoros	99
Temetőalji út	100
Tóti erdőre menő út	100
Újülés út	100
TEMETŐK	102
Katolikus temető kb. az 1300-as évektől	102
Református temető 1570–1620	103
Református temető 1620–1680	103
Református temető 1680–1730	103

Református temető 1730–1780	103
Katolikus temető 1725–1876	104
Református temető 1700–1828	104
Református temető 1828–1868	104
Református nagytemető 1868–1970	107
Zsidó temető kb. 1850–1944	107
Mai temetők	108
Katolikus temető 1877-től	108
Baptista temető 1907-től	108
Református újtemető 1970-től	109
EGYKORI HELYNEVEK	111
Alsó fogás	111
Antal mezeje	111
Bakócz-kút	111
Bodonoskút domb	111
Bors irtás	112
Cigánytövis	112
Csiketes	112
Csóvaszél	112
Erdőkút gaza	112
Falu rétje	113
Falu végén	113
Felső irtás	113
Felső járás	113
Feljáró	113
Fias föld	113
Fias föld part	113
Hegy gyepű mellett eljáró ösvény	114
Hegy alja	114
Hegy alatt	114
Helység mellett lejáró szekérút	114
Hídon túl	114
Horgos föld	114
Hosszú föld	114
Hosszú rét	115
Jó kút	115
Kati rét	115
Kert alj	115
Kerek rét	115
Kígyós tó	115
Karakó dűlő	116
Kis domb	116
Királyi feljáró	116
Kis erdő	116

Kis hídnál	116
Kislázi út mentén	116
Kislázi ösvény mellett	116
Kis rét	117
Kis Zodok	117
Közép lejáró	117
Közmező	117
Közmező pataka	117
Közös szőlőnél	117
Külső járó	117
Makkos erdő	118
Makktermő erdő	118
Margittai út	118
Mezei kút dűlője	118
Micskei szántóföldek	119
Nagy árok	119
Nagy gödör	119
Nagy rét	119
Nádas rétek	119
Sánci erdő	119
Szentlázári ösvény	120
Szőlő alatt	120
Szőlő felett	120
Telek végén	120
Új fogás	120
Útköz	120
Vargáné irtása	121
Vashordó út	121
CSALÁDNEVEK	123
Elköltözött vagy kihalt micskei családok	123
Mai családnevek	128
MICSKEI CSALÁDOK SZÁRMAZÁSI HELYE	130
ÁLLATNEVEK	142
Szarvasmarha	142
Lónevek	143
Kutyanevek	144
Macskanevek	146
Kecskenevek	147
Nyúlnevek	148
Tyúknevek	148
Kakasnevek	148
FORRÁSMUNKÁK	149

A Partiumi füzetek kiskönyv-sorozatában eddig megjelent munkák:

1. Borbély Gábor–Csernák Béla: **Bihar**
2. Kordics Imre: **Sírok, sírjelek a Várad-Olaszi temetőben**
3. Péter I. Zoltán: **Félicsfürdő**
4. Dánielisz Endre: **Nagyszalonta – városismertető**
5. Benedek Zoltán: **Nagykároly – református templom**
6. Bessenyei István: **Sarmaság**
7. **Hol sírjaink domborulnak – partiumi temetők** (gyűjteményes kötet)
8. Major Miklós: **Szilágyság – tájak, műemlékek, emlékhelyek**
9. Dukrét Géza–Péter I. Zoltán: **Püspökfürdő**
10. Dánielisz Endre: **„Csonkatorony nyúlik a felhőbe...”**
11. Bunyitay Vince–Fodor József: **Székesegyházi Bazilika – Nagyvárad**
12. Alexandru Pop: **Varadinum – a vizek határolta város és vár**
13. **A szabadságharc zászlaja alatt** (gyűjteményes kötet)
14. Jancsó Árpád: **Rajtuk taposunk – A Bánság útjai a 19. században**
15. Kupán Árpád: **Mezőtelegd iskola-története**
16. Csilik József: **István király Szent Jobbja és Szentjobb község története**
17. Emódi János: **Erdélyi barlangfeliratok a 16–20. századból**
18. Szabó István: **Ottomány** (kismonográfia)
19. Csorba Mihály: **Érsemjén** (kismonográfia)
20. **Turulmadaras emlékműveink** (gyűjteményes kötet)
21. Dr. Mózes Károly: **A nagyváradi egészségügyi oktatás történetéből**
22. **Rév, Erdély sziklakapuja**
23. **A műemlékvédelem fölöttébb szükséges voltáról**
24. Nánási Zoltán: **Dr. Andrásy Ernő az Érmellék utolsó polihisztorja**
25. **Nagyvárad tudós püspökei**
26. György Irén: **Szalacs** (kismonográfia)
27. Antal Béla: **Biharpüspöki**
28. Balláné Bakó Erzsébet – Török Ferenc: **Albis** (kismonográfia)
29. Pásztai Ottó: **„Aki fényt hagyott maga után...”**
30. Péter I. Zoltán: **Nagyvárad római katolikus székesegyházai**
31. Kiss Kálmán: **Egri község** (kismonográfia)
32. Dr. Mózes Teréz: **A révi fazekasság monográfiája**
33. Emódi János–Varga Árpád: **Telegdi sírkövek, emléktáblák**
34. Jósa Piroska: **Ezüstös gépmadarak szárnyán érkezett a halál**
35. Dukrét Géza: **Emlékművek, emléktáblák Bihar megyében**
36. Anzik Albert: **Livada – Sárközújlak**
37. Bozsóky Krestyán Ilona: **A temesvári iparoktatás kezdeteiről**
38. Dukrét Géza: **Hegyköz** (történeti monográfia)
39. Kormányos László: **Városfejlesztés Nagyváradon a 20. század elején**

40. Dukrét Géza: **A bihari turizmus története**
41. Velcsov Margit: **Bartók Béla és Nagyszentmiklós**
42. Szilágyi József: **Tóti község monográfiája**
43. Kovács Rozália: **Érmihályfalvi temetők**
44. Dukrét Géza–Péter I. Zoltán: **Nagyvárad városismertető**
45. Kupán Árpád–Dukrét Géza: **1956 emlékezete Biharban**
46. **Bartók Nagyváradon a helyi sajtó tükrében.** Összeállította Thurzó Sándor
47. Kupán Árpád: **A mozi évszázada Nagyváradon**

EMA-PBMEI

